

OFFISERSBLADET

Tidsskrift for Befaltes Fellesorganisasjon

SIDE 8-9:

Ukraina-konflikten skaper uro i NATO og Europa

- Litt av hvert
- Kjekt å ha!
- Hva skjer?

1
2022

Det var hektisk øvingsaktivitet i Forsvaret på slutten av 2021

Øvelse FLOTEX

Stridsvogns-kandidatene Leopard2 A7 og K-2 Black Panther

Testperiode på Rena!

Sønsteby-prisen ble tildelt brødrene Sand og Roseslottet.

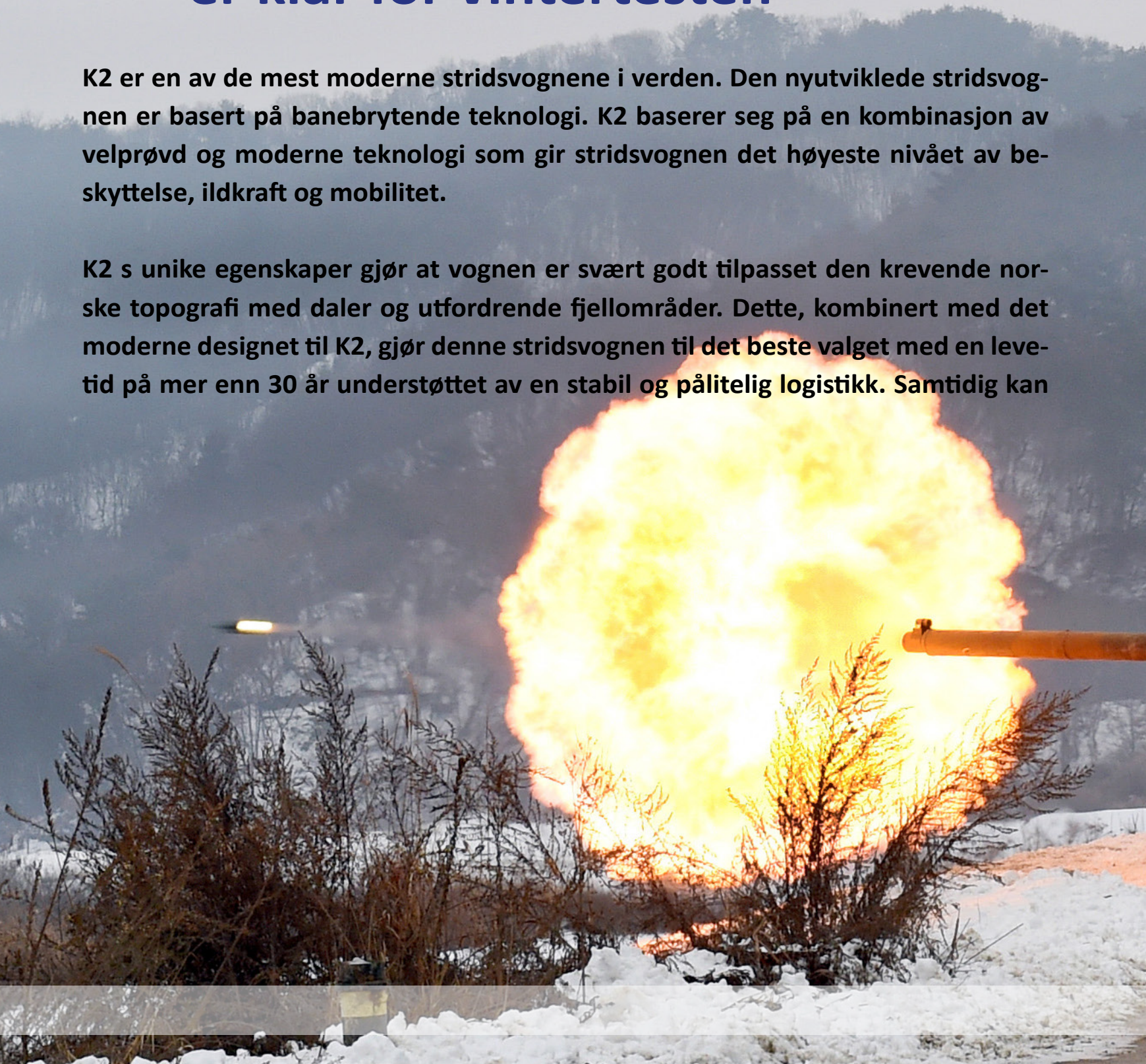
Flott seremoni!

K2: Neste generasjons stridsvogn er klar for vintertesten

K2 er en av de mest moderne stridsvognene i verden. Den nyutviklede stridsvognen er basert på banebrytende teknologi. K2 baserer seg på en kombinasjon av velprøvd og moderne teknologi som gir stridsvognen det høyeste nivået av beskyttelse, ildkraft og mobilitet.

K2 s unike egenskaper gjør at vognen er svært godt tilpasset den krevende norske topografi med daler og utfordrende fjellområder. Dette, kombinert med det moderne designet til K2, gjør denne stridsvognen til det beste valget med en levetid på mer enn 30 år understøttet av en stabil og pålitelig logistikk. Samtidig kan

Norge se frem til økt deltagelse fra norsk industri som igjen bidrar til økt forsyningssikkerhet og beredskap.

Å teste stridsvognene mot hverandre under norske forhold bidrar til at Norge får et klart og tydelig bilde av hvilken stridsvogn som møter Forsvarets langsiktige behov.

K2 er klar for vintertesten.

HYUNDAI
Rotem

Opptrappingen til Cold Response er godt i gang!

Stadig flere soldater og materiell har ankommet, og ruller stadig inn til Norge før øvelsens oppstart i mars, samtidig som situasjonen i Ukraina er stadig mer ustabil og tilspisset. Russland sørger for betydelig bekymring i NATO, og i de baltiske- og nordiske land, med sine skjulte trusler og styrkeoppbygging på grensen til Ukraina og i Hviterussland. Russland krever garanti fra USA/NATO at Ukraina aldri skal bli et NATO-land, en garanti de aldri vil kunne få. Sverige og Finland mottar signaler fra sin nabo i Øst at de ikke bør vurdere NATO-medlemskap, noe som sammen med større Russisk militær aktivitet i regionen, har ført til økt beredskap i begge land. Sverige har også økt sin tilstedeværelse på Gotland kraftig. Cold Response blir denne gang dermed mer tids- og situasjonsaktuell enn tidligere.

Under slike øvelser, så vel som i skarpe situasjoner, er logistikken svært avgjørende. Trident Juncture ble en suksess, på god logistikk-gjennomføring, men også med en del læringspunkter på det som ikke gikk fullt så bra. Det er derfor vanskelig for meg å unngå å kommentere signaler jeg har mottatt fra stadig flere kilder. For nå blåses det alarm ved flere avdelinger, som ikke har eller får nødvendig materiell og personlig bekledning (PBU) til sine soldater. Dette er ikke noe nytt, men det har blitt stadig verre. Lagrene og depotene er nå mer eller mindre tomme, og innkjøp av nytt materiell går for sakte. På toppen av dette, mottas meldinger om at tusenvis av nye uniformer og annet materiell destrueres. Materiell som er kritisk mangelvare i eksempelvis HV! Enkelte avdelinger mener nå det er uforsvarlig å sende sine soldater ut på vinterøvelser, eks.vis Cold Response, uten tilstrekkelig og nødvendig PBU!

Syv-års kontrakten med Wilnor Governmental Services, som en årrekke har sørget for oppbygging av midlertidige leire ifm. store allierte øvelser, samt stått for beredskapsmessig containerlagring og transport av Heimevernets innsatsmateriell, er sagt opp. Det er visstnok en interimløsning til etter Cold Response, men HV's containere er nå ferdigpakket og låst, og skal leveres tilbake og oppbevares av Forsvarsbygg, som ifølge våre kilder ikke er i stand til å håndtere et slikt mottak og stå for videre beredskap og forflytning. Dessuten er dette materiell som HV har betalt for.

Det kan virke som om Forsvarsdepartementet og dets embetsverk er enerådende, inndrar fullmakter og binder både FLO og FMA «på både hender og føtter», og for så vidt også Forsvarsstaben. Noe som igjen fører til at den ene hånden vet ikke hva den andre gjør (FST/FMA/FLO). Dette fører til en håpløs situasjon, og en håpløs logistikk, som til syvende og sist går ut over avdelingen og deres soldater. Er ikke dette å umyndiggjøre forsvarssjefen som etatsjef?

Så noe positivt. Oppkjøringen til Cold Response er på skinner, og det samme med innføringen av nytt materiell til Luftforsvaret og Hæren, med unntak av NH-90. Stridsvogns-anskaffelsen og testingen i Norge er seriøs og i trygge hender. Forsvarets personell er til tross for den uendelige omstillingen med krav om effektivisering og innsparing, fortsatt lojale og gjør en strålende jobb. Dette var kanskje ikke så mye på den positive siden, men det viktigste er at vi har dyktige og hardt arbeidende personell, for de er jo Forsvarets viktigste ressurs! Denne utgaven omtaler flere av de overnevnte temaer. God lesning!

Einar Holst Clausen
Redaktør Offisersbladet

1/22

OFFISERSBLADET

Organ for Befalets Fellesorganisasjon

BFO:

Postboks 501 Sentrum, 0105 Oslo
Telefon 23 10 02 20
E-post: post@bfo.no – Internett: www.bfo.no

OFFISERSBLADETS TILSYNSKOMITÉ:

Ris og ros, og eventuelle tips om utgavene kan sendes til tilsynskomiteen@bfo.no

ANSVARLIG UTGIVER:

Jens Jahren, leder BFO

REDAKTØR:

Einar Holst Clausen

REDAKSJON OG ABONNEMENTSAVDELING:

Se adresse for BFO
E-post: Offisersbladet@bfo.no
Tlf. abonnementsavdeling: 23 10 02 20
E-post: mona.audne@bfo.no

Tilsluttet Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund-Stat

ANNONSEALG:

E-post: mikael.kvitte@bfo.no
Mobil: 480 91 607

Signerte artikler representerer ikke nødvendigvis BFOs mening. Forfattere er selv ansvarlig for innholdet og de meninger som fremholdes. Usignert innhold er redaksjonelt.

GRAFISK PRODUKSJON:

Design: PITBOX AS post@pitbox.no
Trykk: UnitedPress Poligrafija

BILDER:

Hvis ikke annet er oppgitt, er bildene tatt av Forsvaret.

FORSIDE:

Kystjegere får taktisk helikopterstøtte fra 339 skvadron på Bardufoss Foto Ole Sverre Haugli.

REDAKSJONEN AVSLUTTET:

10. februar 2022
(Bekreftet opplag 1. halvår 2021 - 10.400)

UTGIVELSESPAN 2022:

NUMMER	MATR.FRIST	UTGIVELSE
Nr 2 april	25. mars	8. april
Nr 3 juni	19. mai	6. juni
Nr 4 september	19. august	2. september
Nr 5 oktober	7. oktober	21. oktober
Nr 6 desember	25. november	9. desember

FØLG BFO PÅ:

facebook.com/bfo.no
twitter.com/bfo12
instagram.com/bfo12

Unrivalled mobility. Proven technology.

The unstoppable Nordic hero

Beowulf, currently participating in the U.S. Army's Cold Weather All-Terrain Vehicle program, is the go-anywhere vehicle of choice for arctic environments. Capable of operating in any terrain – snow, ice, rock, sand, mud or steep mountainous climbs – Beowulf also brings unrivalled amphibious capability and can swim through floods and around obstacles. Based on the legendary Bv206 and BvS10, Beowulf is the modern, proven, articulated vehicle for moving personnel and cargo in multi-operational roles in the most remote and harsh conditions.

baesystems.com/Beowulf

@BAESHagglunds

BAE SYSTEMS

faste saker:

Redaktøren: Opptrappingen til Cold Response er godt i gang 4
 Litt av hvert 22, 23, 55, 65, 67, 72, 73
BFO leder 26
 Giv akt! 28
 Hva skjer? 30
 Leserinnlegg 42
 KAFO leder 42
 Pensjonssidene 48
 Tilbakeblikk 50
 Medlemsfordeler 66
 Filmanmeldelse 70
 Internasjonale nyheter 74

artikler:

Nå testes de to stridsvogns-kandidatene på Rena! 8
 Sverige øker beredskap og overvåking 10
 Utelukker ikke russisk invitasjon 11
 F-16 – sprek 37-åring pensjoneres! 14
 Hektiske dager på testpilotkontoret FMA Norge 16
 Øvelse «Flotex» og «Griffin/Falcon Performance» 2021 18
 En for alle – alle for en 20
 Verden på kanten av atomkrig da Trump angrep Kongressen 24
 Et lite stykke Luftforsvaret på belgisk jord 44
 Norskutviklet banebrytende og nyttig utdanningsprogram 52
 Gunnar Sønsteby-prisen 2022 er tildelt Roseslottet! 56
 Trondenes fort med verdens største kanoner fredet 60
 CHSnor AS på Moelv – oppgraderer BV 206 og CV 9030 vogner 68

18-19

Øvelse «Flotex» og «Griffin/Falcon Performance» 2021
 Det var hektisk svingakttreff i Forsvaret på slutten av 2021. Både Hærs 506, Luft og Cyber, øvde hver for seg, men også felles i en større sammenslagning. Fellesøvelser skal styrke koordinering og samarbeid mellom forsvarsgrenene og øvelsene, og alle Forsvarets øvelser til Forsvarets landstilt.

18-19

22-23

Prinsesse Ingrid Alekandra blir kjent med Forsvaret
 Prinsesse Ingrid Alekandra ble kjent med Forsvaret på et besøk i Forsvarets høgskole i Trondheim. Prinsessen ble møtt av Forsvarets leder, forsvarsgrensne og Forsvarets høgskole. Prinsessen ble også kjent med Forsvarets høgskole og Forsvarets landstilt.

KONGSBERG signerer kontrakter for 8,2 milliarder kroner
 Kongsberg har signert kontrakter for 8,2 milliarder kroner. Kontraktene gjelder for levering av våpen og utrustning til Forsvaret.

Nå er LEO2 A7 N på plass i Norge for viltreiser
 LEO2 A7 N er nå på plass i Norge for viltreiser. Viltreiser er en viktig del av Forsvarets beredskap og overvåking.

Felles nordiske uniformer!
 Felles nordiske uniformer er nå på plass. Uniformene er utviklet av Forsvaret og vil bli brukt av alle nordiske forsvarsgrenene.

18-19

52-53

Norskutviklet banebrytende og nyttig utdanningsprogram for FNs fredsbevarende operasjoner
 Utdanningsprogrammet er ledet av Forsvarets høgskole i tett samarbeid med UNW, NYU Creative Tech og Fjord Security.

52-53

70-71

THE FORGOTTEN BATTLE
 NEDERLANDSK DRAMA / KRIGSFILM

Imponerende film om ukjent slag
 Den er spennende å se at Europa Movie & Slag har fått filmen med titel og scenografi så utrolig som den Hollywood kan by på. The Forgotten Battle handler om et ukjent slag i Nederland 1944.

70-71

TRYGG DIGITAL FRAMTID

Innovasjon, modernisering og effektivisering er kritisk for den norske forsvarssektoren. Vi er en solid og erfaren partner som har Norges største fagmiljø innen digitalisering.

Sopra Steria ruster forsvarssektoren for en trygg digital fremtid.

Nå testes de to stridsvogns-kandidatene

Torsdag 27. januar ankom Forsvarsminister Odd Roger Enoksen Rena med Forsvarets Bell 412 helikopter, og ble orientert om de to stridsvogns-kandidatene, nemlig den tyske Leopard2 A7 fra Krauss-Maffei Wegman og den Sør-Koreanske K2 Black Panther fra Hyundai Rotem. Han fikk også være med på en kjøretur i øvingsfeltet med begge stridsvogns-kandidatene.

Fra orienteringen om stridsvognsprosjektet.

Forsvarsministeren får orientering fra Hyundai Rotem om K2 Black Panther.

LEO2 A7 i utstillingshallen.

■ Av Einar Holst Clausen

PRESENTASJON AV STRIDSVOGNS-PROSJEKTET

Tidligere på dagen fikk sjef Hæren generalmajor Lars Lervik, fagmilitært personell, norsk tilknyttet forsvarsindustri, stridsvognsleverandørene og invitert media, en orientering om stridsvognsprosjektet, der sjef Landkapasiteter/FMA brigader Øyvind Kvalvik inn-

ledet. Han kunne fortelle at dette er et anskaffelsesprosjekt med en meget kort «tids-linjal», for det ble godkjent i Stortinget 5. desember 2021, og leveransene skal starte fra 2025. Norge ønsker en ferdig utviklet komplett stridsvogn, med norske tilpasninger. Begge stridsvognsleverandørene fikk deretter anledning til å orientere om sitt konsern og sine stridsvogners fortrefelighet.

«TIDSLINJALEN»

Fra desember 2021 og frem til i dag, har den norske delegasjonen med blant andre FMA, vært på bedriftsbesøk hos Krauss-Maffei Wegman og Hyundai Rotem og vice versa. Norske krav er fremstilt og man har forhandlet. Fra uke 8 startet vinter-testene på Rena, som ender med en evaluering og danner ytterligere grunnlag for valg av stridsvognsleverandør. Så gjenstår mer-

kantile forhandlinger, sluttforhandlinger, før en stipulert kontraktsinngåelse skal skje ved årsskiftet 2022/23. Stridsvogns-anskaffelsen har en kostnadsramme på 19 milliarder kroner.

DISPLAY OG DEMO-KJØRING

Etter fremvisningen av de to kandidatene i garasjene inne i leiren, ble stridsvognene kjørt ut til øvingsfeltet, der den nyankomne forsvars-

på Rena!

K2 Black Panther kan heves og senkes med hydraulikk.

Fra utstillingen av den Sør Koreanske K-2 Black Panther.

Leopard2 A7. Foto Torbjørn Kjosvold.

ministeren fikk se stridsvognene, ble orientert av Ralf Ketzell, CEO KMW og Eui-Seong Lee, Vice President i Hyundai Rotem. Enoksen og hans politiske rådgiver Marie Lamo, fikk også en frisk kjøretur i begge stridsvogns-kandidatene, diplomatisk nok.

LEOPARD2 A7 VS K-2 BLACK PANTHER

En slik anskaffelse blir en god

blanding teknologi, utviklingspotensiale, politikk, gjenkjøpsavtaler, avtaler med norsk industri (delproduksjon i Norge), leveringsdyktighet, pris og ikke minst følelser. Leo2 A7 er en velutviklet stridsvogn brukt av mange nasjoner. Den er strømlinjeformet og meget godt pansret, men veier da også rundt 10 tonn mer enn K-2 Black Panther. Leopard 2 er utviklet over mange år, men har

kanskje nådd sitt videre utviklingspotensiale? K-2 Black Panther er en nyutviklet stridsvogn med et stort utviklingspotensiale, ifølge Hyundai Rotem. Leo2 A7 har et velkjent skrog for norske kavalerister og verkstedene, og vi har nye berg panser-vogner med dette skroget, noe som kan være en driftsfordel. På en annen side har K-2 Black Panther en besetning på kun tre, da vognen har selv-

ladende kanon. Dette er en stor innsparing av lønnsmidler over en 10-20 års driftsperiode.

De er begge meget gode kandidater til å bli Hærens fremtidige stridsvogn og knyttneve. De beste til å vurdere de overnevnte faktorer, og komme frem til et riktig valg, er sikkert stridsvogns-prosjektet i FMA.

Sverige øker beredskap og overvåking

Også regimentet på Gotland styrkes, bl.a. ved overføring av personell, et antall CV 90 kampvogner og økt patruljering i Visby, opplyser Norges forsvarsattache i Stockholm, oberst Bjørn Stai til Offisersbladet.

■ Tekst: Tor Husby

TILSPISSET SITUASJON

Etter at tre tunge russiske landgangsfartøyer i midten av januar deployerte fra Nordflåten og inn i Østersjøen økte Sverige sin beredskap og overvåking i form av mer omfattende luftpatruljering og større sjømilitær tilstedeværelse i Østersjøen. Det største russiske fartøyet, av «Ivan Gren»-klassen på 5.000-6.000 tonn, kan landsette 13 stridsvogner, eller 36 kampvogner, og 300 soldater. De to andre landgangsfartøylene er av «Ropucha»-klassen, som kan frakte 450 tonn forsyninger. Av utseende kan alle forveksles med kryssere. Fra før hadde Russland tre landgangsfartøyer i Østersjøen. Etter en uke ble det rapportert av de tre nykommerne var på vei ut igjen.

FORSVARSAVTALE SVERIGE-UKRAINA

Oberst Bjørn Stai peker også på at Ukrainas forsvarsminister besøkte Stockholm i desember og signerte en forsvarssamarbeidsavtale. Dette dreier seg om kapasitetsbygging på utsiden av NATO. Avtalen går blant annet ut på minerydding, informasjonsinnhenting og deltagelse i øvelser. Sveriges store øvelse, Aurora, kommer i 2023 og det antas at Ukraina inviteres dit. Der deltar også norske styrker regelmessig.

Svenske styrker øver og trener dessuten sammen med styrker fra de tre baltiske land, Estland, Latvia og Litauen. Målet er å øke forsvarssamarbeidet med disse landene, opplyser oberst Bjørn Stai som er sideakkreditert til Latvia. Den latviske forsvarsminister Artis Pabriks uttalte medio januar at alle NATO-land har like rettig-

heter til sin uavhengighet, sin sikkerhet og sitt forsvar og at dette ikke kan dikteres fra Russland.

– Hvordan påvirker utviklingen Sveriges forhold til NATO?
– Sveriges regjering har gitt et tydelig signal om at Russlands krav om å ha vetorett på europeiske lands sikkerhetspolitiske tilknytning og utenlandske forsterkninger er uakseptabelt. Folkeretten må følges. Alle land må selv bestemme

størrelsen på eget forsvar og hvilken allianse de vil slutte seg til. Slike ting er ikke forhandlings-tema. Til tross for utfordringen fra Kreml vil ikke den sosialdemokratiske regjeringen vurdere en NATO-oppsjon, sier forsvarsattacheen.

ALLIANSEFRIHET DET BESTE

Regjeringen i Stockholm mener fortsatt at alliansefriheten er det beste for stabiliteten i Østersjøregionen. Flertallet av opposisjons-

partiene i Riksdagen er uenig og beskylder regjeringen for unnfalldenhet. De vil ha NATO-oppsjonen på bordet i likhet med Finland som siden sin inntreden i EU har sagt at landet vil bruke denne muligheten hvis den sikkerhetspolitiske situasjonen skulle forverre seg. Dette vil ikke den svenske regjeringen diskutere.

Det russiske landgangsfartøyet Ivan Gren-klassen.

Forsvarsattaché oberst Bjørn Stai.

Sverige øker tilstedeværelsen kraftig på Gotland.

Utelukker ikke russisk invasjon

De totalt uakseptable russiske krav om garantier mot NATO-medlemskap for Ukraina og Georgia og ingen militære forsterkninger til Øst-Europa og Baltikum har skapt den alvorligste situasjon i Europa siden Sovjets sammenbrudd.

Charly Solonius Pasternak.

Kate Hansen Bundt.

Pål Jonsson.

Russisk invasjon av Ukraina kan skje i nærmeste fremtid.

■ Tekst: Tor Husby

Russland truer med makt hvis ikke ultimatumet innfris. Ett av midlene er de 100.000 innsatsklare soldater ved Ukrainas grense. En annen fremgangsmåte for Putin til målet er å skape splittelse mellom USA og Europa og i NATO og EU. Denne dystre situasjonen ble diskutert mellom Pål Jonsson, Moderatene, formannen for utenrikskomiteen i den svenske Riksdagen, og seniorforsker Charly Salonius-Pasternak ved Utrikespolitiska Institutet i Helsinki under et «webinar» ledet av Atlanterhavskomiteens formann Kate Hansen Bundt midt i januar.

Pål Jonsson sa at de urimelige og totalt uakseptable russiske kravene og ultimatumene hadde økt spenningen i Europa og Østersjøregionen. Det er en trussel mot det sikkerhetspolitiske fundamentet etter den kalde krigen og alle avtaler. Situasjonen er den alvorligste på mange år. Vi kan derfor ikke utelukke en russisk invasjon.

Over årene har Sverige inngått en rekke militære avtaler med USA og NATO, øver sammen med medlemslandene og er medlem i mange NATO-organer. Lenge har holdningene til medlemskap til alliansen vært stabil med en tredjedel for medlemskap, like mange mot og en tredjedel «vet ikke». Under det nye russiske trykket begynner Ja-fløyen langsomt å bli større. Men en svensk NATO-søknad ville få forsvarspolitiske konsekvenser og holder regjeringen tilbake. Sverige vil imidlertid styrke forsvarssamarbeidet med de andre skandinaviske landene og NATO, slo Pål Jonsson fast.

PUTIN FRYKTER DEMOKRATI

Salonius-Pasternak så det som absurd at Putin var redd at Ukraina, Georgia, Sverige og Finland, skulle finne på å angripe Russland hvis de ble NATO-medlemmer. Det som ligger bak er derimot Putins redsel for at demokrati og de åpne samfunn kan skape uheldige sammenligninger for russerne som

opplever å synke dypere ned i et nytt tyranni. Russland har tatt seg rett til å gjøre hva som helst, mens andre land ikke kan gjøre det samme. Hvis NATO hadde opptrådt på samme måte mot Russland som Russland opptrer mot Ukraina ville Russland ha skreket høyt, sa seniorforskeren.

Han fremhevet at Finlands president i sin nyttårstale sa at Finland har suveren rett til å søke om NATO-medlemskap hvis den sikkerhetspolitiske situasjonen skulle tilsi det. Finlands forhold til NATO er avhengig av Russlands oppførsel overfor Finland. Finland har i likhet med Sverige økt beredskapen og de militære øvelsene, men holder det hemmelig. Ulempen er mangelen på avskrekking. Samarbeidet med USA har økt betydelig siden 1990. USA har solgt mer avanserte våpen til Finland enn til mange NATO-allierte. Nå kjøper vi 62 amerikanske jagerfly. Det politiske og militære samarbeidet er dypere enn mange – selv finlendere – skjønner.

Mazda MX 30 SKY aut.

- Metallic lakk
- 18" lettmetallfelger
- Seter i grå/svart tekstil
- Adaptiv cruise
- Automatiske fjernlys
- LED frontlys
- Parkeringssensorer foran og bak
- Ryggekamera
- Smartkey
- Vinterhjul u/pigg

Leieperiode 36 mnd / 45.000 km
Startkostnad kr 30.000,
Pris pr mnd kr 2.450,
Rekkevidde inntil 200 km (WLTP)

Nye BMW iX40 xDrive 310 HK aut.

- Metallic lakk
- Sportspakke
- Interiørdesign Suite Amido
- 21" Aerodynamic 1012 Bicolour
- BMW Laserlight
- Innovation pakke
- Comfort pakke
- Tilhengerfeste
- Solbeskyttende ruter
- 20" vinterhjul u/pigg
- Serviceavtale for perioden inkludert

Leieperiode 30 mnd / 37.500 km
Startkostnad kr 40.000,
Pris pr mnd kr 7.690,
Rekkevidde inntil 425 km (WLTP)

Nissan Leaf e+ Tekna 62 kWt aut.

- Metallic lakk
- 17" lettmetallfelger
- Intelligent cruisecontrol
- Oppvarmet ratt
- Full LED frontlys med LED signatur
- Driver Assist Pack
- BOSE lydanlegg
- Ryggekamera
- Seter i delskinn
- Vinterhjul u/pigg

Leieperiode 39 mnd / 48.750 km
Startkostnad kr 30.000,
Pris pr mnd kr 3.290,
Rekkevidde inntil 385 km (WLTP)

Audi etron55 S Line Sport Black Edition aut.

- Metallic lakk
- Vinterpakke
- MLF Sportsratt
- El. bakluke
- 21" lettmetallfelger
- Assistentsystempakke tur
- El. seter foran
- S Line sportsseter
- Forberedelse for hengerfeste
- Omgivelseskamera
- 20" vinterhjul u/pigg

Leieperiode 36 mnd / 45.000 km
Startkostnad kr 40.000,
Pris pr mnd kr 8.350,
Rekkevidde inntil 398 km (WLTP)

CTC Privatleie – et **bekymringsløst bilhold**

VINTERKAMPANJE

Kontaktpersoner

Petter Ødegård – Selger
Mobil: 40 62 11 19
E-post: petter@ctcbil.no

Tom Brenna – Salgssjef
Mobil: 90 08 61 90
E-post: tom@ctcbil.no

BMW 530e xDrive Touring eDrive M Sport Edition aut. Hyundai Tucson Premium 4WD Plug in Hybrid aut.

- Metallic lakk
- 19" M Y-Spoke lettmetallfelger
- BMW Head-Up display
- Solbeskyttende ruter
- Adaptive LED frontlykter
- Tilhengerfeste
- Komfortseter i skinn
- Panoramasoltak i glass
- 18" vinterhjul
- Serviceavtale 4 år / 60.000 km inkludert

Leieperiode 48 mnd / 60.000 km
Startkostnad kr 50.000, inkl. MVA
Pris pr mnd kr 6.990, inkl. MVA

- Metallic lakk/Amazon Grey
- Skinnseter m/ventilasjon
- Full LED MFR nær og fjernlys
- Krell Premium lydanlegg
- Blindsonevarsling m/kameravisning
- 360 graders parkeringskamera
- Smart Key
- 19" lettmetallfelger
- El. bakluke
- Parkeringssensorer foran og bak
- Vinterhjul u/pigg

Leieperiode 36 mnd / 48.750 km
Startkostnad kr 40.000, inkl. MVA
Pris pr mnd kr 3.790, inkl. MVA

Nye Volvo C40 Recharge 408HK AWD aut.

- Metallic lakk
- Tekstil City Canvas interiør
- Panoramaglasstak
- Oppvarmet ratt
- El. fører sete m/minne
- Varmepumpe
- 360 graders parkeringskamera
- El. bakluke
- Harman Kardon lydanlegg
- Type2 Mode3 ladekabel
- 19" lettmetallfelger
- LED hovedlys
- 19" vinterhjul u/pigg

Leieperiode 39 mnd / 48.750 km
Startkostnad kr 50.000,
Pris pr mnd kr 5.650
Rekkevidde inntil 418 km (WLTP)

Ford Mustang Mach e Standard Range AWD aut.

- Metallic lakk/ Absolute Black
- Teknologipakke
- B&O lydanlegg
- Handsfree bakluke
- 360 graders parkeringskamera
- 8 veis elektrisk justering av forseter
- LED hovedlys
- 19" lettmetallfelger
- Perforerte SENSICO skinnseter
- Vinterhjul u/pigg

Leieperiode 34 mnd / 45.000 km
Startkostnad kr 40.000, inkl. MVA
Pris pr mnd kr 5.850, inkl. MVA
Rekkevidde inntil 400 km (WLTP)

Generelle vilkår

I tillegg til de oppgitte priser kommer følgende i tillegg:

- Flåteforsikring pt. **fra** Kr. 5.790,- pr. år fra IF (kr. 7.990,- ved 20.000 km pr år)
- Service i.h.t bilens servicehefte må følges og betales av leietaker.
- Trafikksikringsavgift tilkommer forsikringen.
- Etableringsgebyr Kr. 3.990,- (opprinnelig 4.990,-)
- Andre kjørelengder på forespørsel

Det tas forbehold om kredittvurdering, endringer i avgifter, mulig MVA på elbiler, bilpris og rente.

Tilbudet gjelder et begrenset antall biler, eller så langt lageret rekker.

(Vi leverer de fleste merker og modeller finner du ikke bilen du er på utkikk etter, ta kontakt)

Sprek 37-åring pensjonist

■ Tekst: Einar Holst Clausen

Som kjent har Norge solgt 12 av sine F-16 til et Amerikansk firma, og de skal brukes til øving av amerikanske jagerflygere. To av F-16 flyene skal pensjoneres i Norge, ett til Flymuseet i Bodø (674), og 687 som får sitt nye hjem i Flysamlingen på Gardermoen. Med det er samlingen av etterkrigstidens jagerfly komplett, foruten F-35 selvfølgelig.

Det er første gang at et fullt ut operativt jagerfly har flydd ned for å bli en museums-gjenstand. Utenfor Flysamlingen på Gardermoen hadde det samlet seg rundt hundre skue-lystne, for å bevitne pensjoneringen av 687. Det var major Anders Utgård, sjef Luftforsvarsmuseet/Forsvarets flysamling, som tok imot 687 utenfor Flysamlingen. Det ble tauet dit, etter å ha blitt tømt for drivstoff, ladningen i utskytningssetet og farlige væsker, i 335 skvadrons lokaliteter. Det ble en stor dag for Flysamlingen på Gardermoen, og ikke minst for alle de fremmøtte. Men også unektelig litt spesielt, og litt trist. For våre F-16 maskiner har gjort en fantastisk jobb i nærmere 40 år, og er fortsatt fullt ut operative. De utfører NATOs QRA-oppdrag helt til januar 2022, da våre F-35 overtar stafettpinnen på Evenes.

Men før den plasseres for godt i lokalene i Bodø og på Gardermoen, skal de dekommissioneres, der avansert avionikk og elektronikk som fortsatt er salgbart, skal plukkes av. Delene vil bli erstattet med utrangerte deler. For etter avsluttet mottaksseremoni, ble 687 tauet tilbake til 335 skvadron sitt område. Nå starter dekommisjoneringsprosessen, med utskifting av deler hos FMA/KAMS. Det vil ifølge Anders Utgård ta omtrent 2-3 uker. Han kunne også fortelle at FMA også vil prøve å få solgt F110 motoren. Dette fordi en fullt ut brukbar F110 motor kan selges for mange titalls millioner kroner. 687 vil i stedet får montert en utrangert og ikke salgbar motor.

Det skal bli trangt om plassen i lokalene, både i Bodø og på Gardermoen, for i tillegg til F-16, kommer snart P-3 Orion, Sea King og DA-20 Learjet! Det sier jo også noe om den voldsomme utskiftingen Luftforsvaret gjennomgår nå. Ifølge sjefstestflyger Bård «Stump» Solheim, skal de resterende F-16 flyene fremover operere og vedlikeholdes fra Kjeller flyplass, noe som gleder alle fly-entusiaster i nærområdet.

Med full etterbrenner dundret F-16 med «tail-number» 687 inn over Gardermoen flyplass. Ikke lenger etterpå landet testflyger-sjef i FMA Bård «Stump» Solheim 687 for siste gang. Denne F-16 maskinen har også deltatt i Afghanistan.

Anders Utgård mottar F-16 med halenummer 687 av sjefen for testpilotavdelingen FMA, Bård Solheim.

Sprek pensjonist ankommer Flysamlingen.

oneres!

Her er en av de spesialbestilte kakene som de fremmøtte fikk en bit av.

Ordfører Schumacher i Ullensaker kommune med Smedsvik tidligere GIL.

Flere veteraner møtte opp og det ble både kaffe og bløtkake til alle.

Gode gamle F 5 som ble avløst av F 16 for rundt 40 år siden.

Her ankommer pensjonisten.

Hektiske dager på testpilotkontoret FMA Norge

Offisersbladet har intervjuet testflyger oberst Bård Solheim, som i dag leder testpilotavdelingen på Kjeller flyplass. Han har 11 testpiloter og en fly-test ingeniør i sin avdeling.

F 16 med halennummer 687 ble fløyet til Gardermoen av Bård Solheim og overlevert Flysamlingenm.

Oberst Bård Solheim på sitt kontor på Kjeller.

■ Tekst/foto: Einar Holst Clausen

BODØ ER NÅ TØMT FOR F-16

Solheim forteller at de er inne i en veldig travel periode, med dekommisjonering av våre F-16, i tillegg til våre Sea King redningshelikoptre og snart våre maritime overvåkingsfly P-3 Orion og DA-20. Alle F-16 jagerfly er i ferd med å bli overført fra Bodø flybase til Kjeller lufthavn, og de siste lander i løpet av januar.

OVER 40 F-16 SKAL SELGES

Ifølge oberst Solheim, starter nå prosessen med å klargjøre opp til 12 F-16 for salg til et selskap i USA, som vil bruke de norske F-16 flyene som såkalte «aggressors» under kampflyøvelser som eksempelvis «Red Flag». Ytterligere 32 F-16 skal selges til Romania, og alle disse skal klargjøres med en full teknisk gjennomgang, og grundige testflyginger før de overleveres. En slik testflyging varer normalt en drøy time, og en høykonsentrasjonstid for en testpilot. Her testes

alle systemer og all avionikk i forskjellige høyder opp til 40.000 fot. G-belastning opp til 9 G skal også testes, og alt skal fungere perfekt og registreres. En slik test-tur er en tøff belastning for kroppen, sier den erfarne sjefs-testpiloten. F-16 flyene vedlikeholds-flys helt frem til overlevering. Klargjøring og eventuelle kompletteringer før overlevering er en møysommelig og grundig prosess, så dette kan strekke seg frem mot 2025, sier oberst Bård Solheim.

MED F-16 ER SAMLINGEN AV JAGERFLY KOMPLETT

I tillegg til salget av våre F-16 fly, skal en F-16 til Flysamlingen på Gardermoen og to til Flymuseet i Bodø (se foregående side). Dette er skrog som ikke vil kunne bli flygbare, der alle kostbare og gjenbrukbare deler og komponenter vil bli demontert. Leder for Luftforsvarets del av Flymuseet i Bodø og Flysamlingen på Gardermoen, major Anders Utgård, gir for øvrig overfor Offisersbladet uttrykk for

stor glede for nå å kunne presentere en komplett jagerflysamling og norsk luftforsvarshistorie.

ET LUFTFORSVAR I MINIATYR

Oberst Bård Solheim forteller videre at Luftforsvaret nå stadig mottar flere AW 101 SAR-helikoptre (Sar Queen), og NH-90 maritime helikoptre, samt F-35 jagerfly, i tillegg til at Luftforsvaret snart også skal motta P-8 Poseidon maritime overvåkingsfly. Testpilotene ved hans avdeling er de som henter, tester og etter hvert flyr de til skvadronen/avdelingen som skal ha de i tjeneste. Vi administrerer på mange måter et lite luftforsvar her, sier Solheim med et smil om munnen.

OBERST BÅRD «STUMP» SOLHEIM

Bård Solheim startet sin militære karriere ved å gå Befalsskolen for Marinen (BSMA) med påfølgende pliktjeneste. Han kom inn på Sjøkrigsskolen, men søkte Flyskolen, kom inn og startet på sin flygerutdannelse, først i Norge og så på

Sheppard AFB. Etter hjemkomst Norge, ble han sjekket ut på F-5, og var en periode ved 336 skvadron på Rygge, før F-16 utsjekk og beordring til Bodø. Han var tilbake på 336 skvadron en periode som skvadronssjef og senere opsgruppesjef, før han kom gjennom nåløyet og fullførte testflygerutdannelse i USA (halvannet år). Etter en periode på testflygeravdelingen på Kjeller, var han tilbake i Bodø, og da som skvadronssjef på 331 skvadron for en periode på fem år (historiens lengst-sittende). Solheim ledet for øvrig det norske F-16 bidraget under Libya-aksjonen, og etter den kom en beordring til FOH Han var så forsvarets siste stasjonssjef/luftvingsjef/flyplassjef i Bodø og var etter det sjef for NOBLE. De siste fire årene har Solheim vært sjef for FMAs testflygeravdeling på Kjeller. Solheim har gjennomført Luftkrigsskole, Stabsskole samt Sjefskurset ved Forsvarets Høgskole.

KONGSBERG

ONE SYSTEM

- TO GROW WITH

MIX OF MISSILES

- FOR MISSION FLEXIBILITY

EVOLUTION CONTINUES

- APPROACHING FULL SPECTRUM AIR DEFENCE

AIM-120 AMRAAM

AMRAAM Extended Range (ER)

AIM-9X Sidewinder

Øvelse «Flotex» og «Griffin/Falcon Performance» 2021

Det var hektisk øvingsaktivitet i Forsvaret på slutten av 2021. Både Hær, Sjø, Luft og Cyber, øvde hver for seg, men også felles i en større sammenheng. Fellesøvelser skal styrke koordinering og samarbeid mellom forsvarsgrenene og avdelingene, og øke Forsvarets evne til å forsvare landet vårt.

MDK i RIHB på vei mot en dykkeøvelse i Ramsund under øvelse FLOTEX 21.

- Tekst: Einar Holst Clausen
- Foto: Forsvaret

MARINENS ØVELSE «FLOTEX»

Øvelse «Flotex» er Sjøforsvarets årlige øvelse, der øvingsmålet er å bygge maritim kampkraft og evne til krigføring i Nordlige farvann. Viktige øvingsmoment er blant annet antiubåt-krigføring og ubåtjakt. «Flotex» startet den 15. november, i områdene Vågsfjorden, Andfjorden og havområdet utenfor

Andøya. I forbindelse med øvelsen, deltok også Kystjegerkommandoen, Minedykkerkommandoen, Marinens logistikk-kommando og flere allierte fartøy, inkludert NATOs stående maritime styrke SNMG1. At allierte fartøy også deltar, begrunner sjef Marinen flaggkommandør Trond Gimmingsrud med at det er en stor fordel at allierte fartøy blir kjent med vårt operasjonsmønster, samt blir kjent med å operere i våre områder. Interopera-

bilitet er et stikkord her.

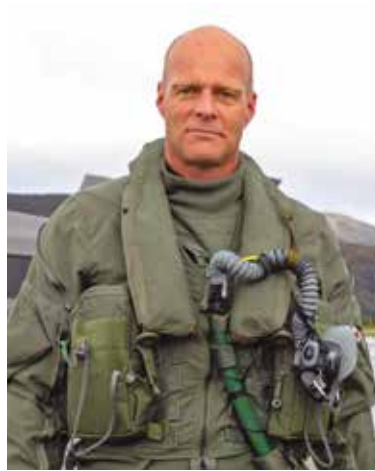
Øvelse «Flotex» hadde også et sterkt samvirke-element i seg, fordi Luftforsvaret nødvendigvis bidro med sine kapasiteter, med F-35, F-16, P-3 Orion maritime patruljefly, redningshelikopter, NH90-helikopter og DA-20, for å løse Marinens oppdrag under øvelsen. I en kommentar til Offisersbladet i desember, sier sjef Marinen Trond Gimmingsrud følgende;

– FLOTEX er en øvelse som

gjennomføres hver høst. Øvelsen benyttes for å kvalitetssikre enhetenes kamp-evne, og den benyttes til å trene og videreutvikle taktisk samvirke internt og med enheter fra andre forsvarsgrener. Årets gjennomføring var preget av mye vær og noen tekniske utfordringer, men jeg vil si at vi kom i mål med det meste av det vi ønsket å oppnå. Spesielt gledelig i år var det at både en av NATOs stående styrker og flere enheter fra nære allierte del-

F 16 fra Bodø deltok på Marinens og Luftforsvarets Griffin Performance.

Øivind Gunnerud.

Sjef Marinen flaggkommandør Trond Gimmingsrud.

KNM MAUD etterfyller drivstoff på den franske destroyeren FS Bretagne i Andfjorden under FLOTEX 21 Bbegge fartøy er en del av NATOs stående maritime styrke SNMGI.

F 35 fra Ørland viste styrke både på Marinens øvelse FLOTEX og på øvelse Griffin Performance.

Luftforsvarets DA 20 som brukes til elektronisk krigføring deltok også på FLOTEX 21.

Kystkorvetten KNM Gnist under øvelse FLOTEX 21.

tok på øvelsen. FLOTEX er en god arena for samtrenting, og ikke minst å bli vant til å operere i de krevende forholdene vi har her på «NATOs nordflanke».

– Med tanke på samvirke med andre forsvarsgrener så er det en grunnleggende ferdighet og noe vi jobber med hele tiden. Under øvelser som Flotex, hvor mange enheter deltar, har vi anledning til å trene på ting vi ellers ikke får gjort like

omfattende. Dette er en anledning vi ikke lar gå fra oss.

LUFTFORSVARETS ØVELSE «GRIFFIN/FALCON PERFORMANCE»

Samtidig med øvelse «Flotex», gjennomførte Luftforsvaret sin luftøvelse «Griffin Performance» på Ørland hovedflystasjon. En øvelse som satte F-35 på prøve, før de skulle overta for F-16 ved årsskiftet. Det ble øvet på bered-

skap, kommando og kontroll, der også Luftvern, baseforsvar og støtteelementer ble øvet. Flere F-35 fra Ørland og F-16 (132 Luftving) fra Bodø deltok også under Marinens øvelse «Flotex», i tillegg til som tidligere nevnt, P-3 Orion maritime patruljefly, redningshelikopter, NH90-helikopter og DA-20. Øivind Gunnerud var på dette tidspunkt oberst og sjef 132 Luftving (F-35 og F-16), men ble den 26. november i Statsråd utnevnt til brigader

og stabssjef Luftforsvarsstaben. Han sier i en kort kommentar til Offisersbladet følgende;

– Vi hadde et veldig godt utbytte av øvelse Griffin Performance. Dette er den andre store stasjonsøvelsen på Ørland flystasjon, der vi øvde kommando- og kontroll. Parallelt med øvelsen var også F-35 sin øvelse Falcon Performance påkoblet, som en viktig øvelse for å forberede QRA-opdraget fra nyttår.

En for alle – alle for en

– På befalsskolen lærte jeg viktigheten av å jobbe i fellesskap – det vil si legge til side egen personlig stolthet og egne særegenheter for å kunne løse oppdraget sammen. For meg er det laget og flagget på brystet som gjelder.

■ Tekst og foto: Ola K. Christensen

I oktober 1979 innpasserer Øystein Bø porten på Heistadmoen ved Kongsberg – en av infanteriets «høyborger» i kongeriket – for å påbegynne førstegangstjenesten og utdanning på 107 millimeter tung bombekaster. Innenfor leirgjerdet ligger også Befalsskolen for Infanteriet i Sør-Norge (BSIS), som etter hvert fanger interessen til denne rekrutten fra Strømmen utenfor Oslo. I januar møter han derfor til opptak på BSIS, og ett år senere drar sersjant Bø nordover til Setermoen og infanteri-bataljon nummer 1 i Brigaden i Nord-Norge for å avtjene plikttjenesten.

Brussel. Vi skriver desember 2021 og Norges ambassadør til NATO, Øystein Bø, har tatt imot Offisersbladet på sitt kontor i alliansens hovedkvarter i den belgiske hovedstaden.

Siden 2018 har juristen ledet Norges faste delegasjon, og dette er den tredje Nato-posteringen i Brussel i hans diplomatiske karriere; en «reise» som har brakt ham til blant annet Wien og Konferansen for sikkerhet og samarbeid i Europa (KSSE – senere OSSE), til den norske ambassaden i den estiske hovedstaden Tallinn, til Sarajevo som juridisk rådgiver for det internasjonale samfunnets utsending til Bosnia-Hercegovina Carl Bildt i kjølvannet av Dayton-avtalen – og selvsagt til forskjellige jobber i Utenriksdepartementet i Oslo, men med fellesnevneren forsvars- og sikkerhetspolitikk.

Fellesskapet. Snaut 40 år etter at han erstattet skimarsj med pulk og mitraljøre i et titalls minus og UD 2-1's sikkerhetsbestemmelser for Forsvaret med Norges lover og juss-studier på en varm lesesal og med et påfølgende liv i utenriks-tjenesten, etterlater den tidligere fenriken ingen tvil om verdien, gleden og stoltheten av befalsutdannelsen. BSIS betegner han som

Motiverte: I Erna Solbergs første regjering (2013-2017) var Øystein Bø statssekretær i Forsvarsdepartementet. -Mitt inntrykk etter mang en rundreise er at den norske soldaten er veldig motivert og at vi har befal med høy yrkesstolthet.

en god ballast, der han lærte noe om egne grenser og begrensninger. -Vi ble kjørt omtrent helt ned, men vi lærte oss samtidig å holde humøret oppe og ikke bli deprimert når ting ikke gikk som det skulle. Det gjaldt bare å gå videre. Du får altså en veldig god innsikt i hvor mye du egentlig har igjen når du tror du er tom for krefter. Eller sagt på en annen måte: når du tror du er tom, har du fortsatt en del å gå på. Befalsskolen var en veldig verdifull grunnleggende lederskapsutdanning og viste meg særlig betydningen av det å jobbe sammen med andre mot felles mål, forteller 62-åringen som liker å kalle seg «en enkel infanterist».

Flagget. Fortsatt er det laget – og flagget – som teller for Øystein Bø. Delegasjonen er nemlig også nærmeste nabo til og deler gang med militærmisjonen og forsvarssjefens utsendte kvinner og menn

under ledelse av viseadmiral Louise Dedichen. Til tross for forskjellige kulturer, er ambassadøren av den klare oppfatning at de to norske delegasjonene samarbeider godt over gangen, der man også respekterer hverandres særegenheter. – Det er jo det samme flagget vi nordmenn har på brystet her i hovedkvarteret, uansett om vi jobber for utenriksministeren, for forsvarsministeren eller for forsvarssjefen. Vi jobber alle for fedrelandet – hver dag – for at Norges interesser ivaretas på best mulig måte i alliansen.

Enhet og samhold. En allianse med indre spenninger – og ytre utfordringer. Hvilken vei går NATO? For det er nok av dem som fra tid til annen har satt et spørsmålstejn ved organisasjonens relevans. Øystein Bø svarer kontant at utfordringer vil det alltid være og fremhever dens evne og vilje til å for-

nye seg. – Det er hele tiden en utvikling som viser at det er bruk for NATO. Ja, det er selvsagt skjeddende når 20 års alliert virksomhet avsluttes i Afghanistan, men dette er altså et avsluttet kapittel hvor man går videre. NATO står foran et nytt strategisk konsept og må forholde seg til nye utfordringer i form av teknologi, cyber og hybrid samt det ytre rom og hva det betyr for forsvar. Vi som sitter her til daglig og leder delegasjonene – altså ambassadørene – er veldig opptatt av enhet og samhold; at vi som allierte jobber sammen. Folk kan hevde at arbeidet i hovedkvarteret er tungvint og med mye diskusjoner underveis for at tredivet medlemmer skal bli enige, men det viser seg at når det er behov også for raske beslutninger, så får NATO det til – som etter «nine eleven» – altså når ting blir alvorlig nok.

» NATO og enkeltmedlemmene er nødt til å reformere seg kontinuerlig. Dette er en «never ending story» for ikke å bli hengende etter.

Men vi må altså klare å holde fast på alliansens felles mål. Personlig tror jeg at NATO kommer til å ivareta vår sikkerhet i flere tiår fremover. Husk på at den perioden med fred vi har hatt i Europa siden 1945 er uten sidestykke, og NATO har en stor del av æren for det.

Jungelloven. Men Øystein Bø er derimot mer bekymret for det som etter hans mening er en trend som utfordrer fastsatte allmenngyldige normer og verdier i verdenssamfunnet. – Etter andre verdenskrig har nasjoner i fellesskap bygd opp en regelbasert verdensorden som eksempelvis De forente nasjoner, FN's konvensjon om sivile og politiske rettigheter og konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, Bretton Woods-institusjoner som Verdensbanken og Det internasjonale pengefondet, FN's konvensjon om Europarådet, Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling og NATO. Dette har bidratt til å skape den forutsigbarheten som den internasjonale enigheten om kjøperegler utgjør. Dessverre ser vi enkelte land både i og utenfor Europa som er mer opptatt av den sterkeste rett – altså jungelloven – og det er en utvikling som ikke ville være bra for et lite land som Norge, som trenger

forutsigbarhet; vi må vite hva slags internasjonalt miljø vi opererer i.

«**All of society approach**». Ett tema som ligger hans hjerte nært er totalforsvaret; noe «Norges mann» i hovedkvarteret taler varmt for innad i alliansen når anledningen byr seg. – Resilience, altså et samfunns motstandsdyktighet, er viktig, mener ambassadøren og henviser til artikkel 3 i den nordatlantiske traktat som omhandler forpliktelsen medlemslandene har individuelt og kollektivt til å motstå et angrep. – Vi snakker om en nasjons samlede evne sivilt og militært.

Sånn sett var øvelse Trident Juncture 2018 i Norge en god demonstrasjon av nettopp dette – i praksis. I forkant av øvelsen avla Sentralt totalforsvarsforum alliansens hovedkvarter et besøk for blant annet å orientere om forumets virksomhet og hvordan det norske samfunnet jobber med sitt totalforsvarskonsept. Og der Øystein Bø kunne opplyse sine NATO-kolleger om at eksempelvis statlige Bane NOR hadde brukt ca. 10 millioner kroner av egne midler før øvelsen for å bygge en lasterampe, slik at Forsvarets rullende materiell kunne kjøre rett om bord på jernbanevognene.

Eller hvordan det kommersielle logistikk-konsernet WilNor Governmental Services AS hadde tilrettelagt i øvingsområdet for allierte styrker i forkant, slik at det bestilte materiellet var på plass da avdelingene ankom Norge.

– Dette viste hvor viktig hele samfunnets felles innsats er for forsvaret, påpeker ambassadøren, som også besøkte øvelsen med sine kolleger. En veldig god Norgesreklame, er hans dom og mener at dette også var god «indremedisin» for vertsnasjonen selv. – Trident bidro til å skape ny oppslutning og begeistring om NATO i den norske befolkningen, poengterer den erfarne diplomaten, som synes det var moro å oppleve kolonner med militære kjøretøyer på veiene våre slik som i «gamle dager».

– Jeg og flere med meg har faktisk savnet å se den konkrete tilstedeværelsen av Forsvaret. Befolkningen satte pris på alliansens nærvær med blant annet steking av hamburgere og strikking av votter til allierte soldater. Øvelse Trident Juncture var kort og godt veldig god for Norge og for NATO og intet mindre enn en ren oppvisning i hvordan totalforsvaret kan levere og viktigheten av at alle stiller opp for hverandre og for fellesskapet, fremhever Øystein Bø, som imidlertid understreker at en suksess ikke må bli en sovepute med tanke på videre utvikling, men at både medlemslandene og alliansen kontinuerlig fornyer seg.

Kulturdimensjonen. En allianse; med 30 medlemmer – hvordan forholder en ambassadør seg til ulike kulturer og egenarter? «Hjemmekkse» er ett av stikkordene, der Øystein Bø trekker frem hvordan Utenriksdepartementet er flink til å forberede den enkelte før deployering til en utenriksstasjon. Videre kommer selvsagt egen erfaring fra utenriktjenesten godt med. – Etter som jeg har jobbet i forskjellige land, skjønner jeg litt om hvordan kolleger derfra tenker. Sist, men ikke minst må du være interessert i mennesker – hva hun eller han er opptatt av – være interessert i hva de driver med. Skal du få tillit hos andre, må du vise at du også

er interessert i dem – genuint interessert! Du må være glad i mennesker!

Familien. Og man må være glad i å jobbe, for det blir lange arbeidsdager for delegasjonen i Avenue Leopold III. Eller som han selv sier: «Ja, det er hektisk. Det er nok jobb». Hva så med fritidssystemer? Han har ikke videreført hobbyen i ungdomsårene med Airfix og bygging av flymodeller og seilskuter i plast. Og han er heller ikke lenger eier av en MGA fra 1959 – slettes ikke tilfeldigvis av samme årsmøll som kjøperen Øystein Bø – gitt i belønning til seg selv da han kom inn på UD's aspirantkurs. Men fascinasjonen for biler er fortsatt til stede – ja den har alltid vært der; han har i sitt stille sinn lurt på om han kanskje kunne ha vært bilmekaniker. For den daværende andresekretæren ved den norske KSSE-/OSSE-delegasjonen i Wien var det å skifte fra kontordress til kjeledress og mekke på den toseters åpne sportsbilen rene mentalhygiene. Og det hører med til historien at den norske unge diplomaten ble avbildet med sin roadster og brukt i en østerriksk turistbrosjyre.

Avkoplingen i Brussel skjer derfor tidvis på et sykkelsete der han kan oppleve det belgiske landskapet; det å være utendørs gjør godt for den tidligere infanterioffiseren. Eller å lunsje på landsbygda i helgene med familien, som utgjøres av kona Helene – «nestkommanderende» på den norske ambassaden – og to sønner på henholdsvis 15 og 16, som virkelig får brynt seg på den franske skolen. – Jo da, jobben er viktig, men familien er enda viktigere, understreker ambassadøren, som etter planen returnerer til Norge med familien til sommeren. For å gjøre hva? Det overlater han til Det kongelige utenriksdepartement å finne ut av, ifølge den etter hvert avtroppende NATO-ambassadøren.

Det blir derfor neppe noen karriere som bilmekaniker. Men se imidlertid ikke bort fra at offiseren, juristen, politikeren (H) og diplomaten finner frem igjen kjeledressen; denne gang for å skru på en Jaguar. Kanskje...

Byrdefordeling: F-35, P-8 og JSM er viktige norske bidrag til byrdefordelingen i Nato og styrker vår troverdighet som partner og en alliert som leverer, mener ambassadør Øystein Bø.

Prinsesse Ingrid Alexandra blir kjent med Forsvaret

Prinsessen får nå en god innføring i Forsvarets kapasiteter og hva det vil si å tjenestegjøre i Forsvaret. I november besøkte Ingrid Alexandra Rena leir og Jegertroppen (kun kvinner), og der fikk hun prøve seg på hopptårnet i full jegerutrustning. I desember var turen kommet til Luftforsvaret og Luftforsvarets base Bodø.

Ifølge NRK, pressemeldinger og Det Kongelige Hoff, ankom Prinsesse Ingrid Alexandra Bodø på morgenen lørdag den 11. desember, i en DA-20 som i tjeneste brukes til elektronisk krigføring. Prinsessen ble tatt imot av sjef på base Bodø, oberstløytnant Henning Homb, og etter tilpasning av utstyr, fikk hun orientering av piloten som skulle fly henne, om sikkerhetsrutiner og hvor flyturen skulle gå. For nå skulle Ingrid Alexandra oppleve en tur i F-16, som en av de siste som får oppleve dette som passasjer, før F-16 fases ut. Prinsessen har tidligere gått gjennom en omfattende flymedisinsk test på Forsvarets medisinske institutt.

Flyturen hun fikk oppleve, gikk nordover over Evenes, over «Norges nasjonalfjell» Stetind, over Bardufoss, ned mot Lofoten og tilbake til Bodø. Det Kongelige Slott melder at Prinsessen i tiden fremover kommer til å bli ytterligere kjent med Forsvaret. Hun følger da en tradisjon i Kongehuset, for i 1991 fikk Ingrid Alexandras far Kronprins Haakon på sin 18-årsdag en baksetetur med F-16 fra Rygge flystasjon, og Kronprins Haakon søster Märtha Louise var med i en F-5 Freedomfighter fra 336 skvadron på Rygge, på sin 18-års dag i 1990.

Einar Holst Clausen

Foto: Torbjørn Kjosvold

Her får Kronprinsessen sitt synlige bevis på turen i F 16.

Hjelm på og det nærmer seg en uforglemmelig tur.

Da er alt klart for Take-off.

Her tar de av på vei nordover.

KONGSBERG signerer kontrakter for 8,2 milliarder kroner

Pressemelding: Kongsberg Defence & Aerospace AS (KONGSBERG) har inngått en avtale med Norge og Tyskland om å levere elementer fra kampsystemet ORCCA™ til deres 6 nye 212CD-ubåter, og Naval Strike Missile (NSM) til begge lands sjøforsvar.

Leveransen vil strekke seg godt inn på 2030-tallet og er en viktig og strategisk milepæl som styrker vårt fotfeste i Europa med Tyskland. Kontrakten for NSM er en felles anskaffelse fra Norge og Tyskland, verdsatt til 4,4 milliarder kroner. Tyskland er det sjette landet som velger KONGSBERGs NSM. For Norge vil kontrakten innebære påfyll og oppdatering av inneværende missilbeholdning. Kontrakten for kampsystemet ORCCA™ er til kta naval systems AS, som er en underleverandør av Thyssenkrupp Marine Systems - hovedentreprenøren for 212CD ubåtene. KONGSBERGs andel av denne kontrakten er verdsatt til 3,8 milliarder kroner.

kta naval systems AS ble grunnlagt i oktober 2017 som et «joint venture» mellom Naval Electronic Systems (ATLAS ELEKTRONIK), et forretningsområde i Thyssenkrupp Marine Systems, og Kongsberg Defence & Aerospace. Basert på ekspertkompetansen og produkter fra de to eiere, skal kta naval systems med sin produktserie ORCCA™ Combat Systems utvikle, produsere og vedlikeholde alle fremtidige ubåt-kampsystemer for Thyssenkrupp Marine Systems ubåter.

Felles nordiske uniformer!

Offisersbladet var til stede da Norge, Sverige, Danmark og Finland den 8. februar signerte en felles rammeavtale med den norske leverandøren Oskar Pedersen AS, på levering av «The Nordic Combat Uniform» forkortet NCU. Avtalen er historisk i NORDEFECO-sammenheng, og har en verdi på 425 millioner euro. Det er første gang de nordiske landene har blitt enige om en felles investering av slike dimensjoner.

Det var brigader Øyvind Kvalvik, sjef Landkapasiteter i FMA, som var vertskap under signeringen i Fanehallen på Akershus festning, der det ble orientert om at de nordiske nasjonene krever et moderne, funksjonelt og fleksibelt kampuniformsystem, for å møte sine militære krav under krevende nordiske klimatiske forhold. Uniformsystemet inkluderer også konfigurasjoner for jungel og ørkenforhold for internasjonale operasjoner. Uniformene er utformet for å ha like stor funksjonalitet og passform for begge kjønn. NCU inkluderer bekledning lag-på-lag, det vil si fra innerst til ytterst. Konfigurasjonene er de samme i alle land, men hver nasjon vil bruke sitt eget nasjonale kamouflasjemønster på bekledningen». Uniformene har blant annet en rekke smarte lommeløsninger, og buksene har påsydd kne-beskyttelse, samt mulighet for å sette inn ekstra kne-beskyttelse i en egen lomme.

Flere bedrifter har bidratt i utviklingen av NCU. Kontraktspartner Oskar Pedersen AS er entreprenøren og Layers AS er prosjektleder for anskaffelsen. Systemets produksjons- og teknologi partnere: Siamidis SA er ansvarlig for teknisk løsning og produsent av kamp, kaldt og fuktig klima. W.L Gore & Associates GmbH er teknologi-leverandør for systemet og Aclima AS & Woolpower AB er leverandør av ull-undertøyet.

Einar Holst Clausen

Nå er LEO2 A7 N på plass i Norge for vintertester

Offisersbladet var på plass søndag den 9. desember da to Leopard2 A7 N ankom Oslo Havn med danskebåten. Representant fra agenten i Norge, Bertel & Steen var også på plass. Turen gikk videre til Rena, der de to skal testes under vinterforhold på Rena, opp imot to Sør-Koreanske K-2 Black Panther stridsvogner.

Einar Holst Clausen

Tungtransport til Rena fra Oslo Havn.

To tyske Leopard 2 A7 N ankom Norge 9 desember med danskebåten.

Nordisk enighet om felles uniform.

Verden på kanten av atomkrig da Trump angrep Kongressen

President Trumps bisarre handlinger og holdninger før og etter nederlaget i presidentvalget i høst, fikk Kina til å sette atomstyrkene i alarmberedskap to ganger, mens Russland gjorde det EN gang. Da hadde også USA innført topp-beredskap.

■ Tekst: Tor Husby

Verden var nærmere en atomkrig siden Cubakrisen i 1962. General Mark Milley, USAs Chief of Staff, var i tillegg, redd at stormingen av Kongressen 6. januar 2021 var forløperen for noe større der Trump ville etterape Hitler og ta diktatorisk makt. De høysensitive dramaene utspilte seg på en lukket scene uten at amerikanerne og resten av verden var klar over alvoret i hva som foregikk.

De rystende scenariene rulles ut detaljert i Bob Woodward og Robert Costas «Peril» som nettopp er utgitt. Boken, en murstein på nesten 500 sider, er bygget på over 200 lange intervjuer med de viktigste amerikanske kildene til dramaene. Det er ikke oppløttende lesning, men bekrefter det mange trodde, at Trump var crazy, særlig etter valgnederlaget. Milley visste at Trump var permanent impulsiv og uforutsigbar, men etter at Joe Bidens valgsjanser økte jo nærmere valget kom holdt Trump på å gå av skaffet, ble manisk, skrek, brølte og skjelte ut staben i Det hvite hus. Han levde i sin selvskapte bisarre virkelighet. Generalen mente presidenten var inne i en alvorlig mental svekkelse. At det tross alt endte bra, mener forfatterne skyldtes Mark Milleys stødige hånd på rattet i farens stund.

DESPERAT TRUMP

På den tid kom de første faretruende stormsignaler fra Kina. Fire dager før presidentvalget oppfattet

amerikansk etterretning at lederne i Beijing var alvorlig redd at Trump i desperasjon kunne skape en akutt krise, angripe Kina, fremstille seg som USAs redningsmann og vinne valget. Beijing trodde på scenariet og begynte å ta motforholdsregler, avslører MILLEY.

Generalen klarte gjennom en telefonsamtale 30. oktober med sin kinesiske motpart, general Li Zuocheng, å overbevis ham om at det ikke var noe i de kinesiske ledernes frykt for et plutselig amerikansk angrep, skriver forfatterne.

Men Trump-tilhengernes storming av Kongressen 6. januar vekket ikke bare Kinas, men også Russlands, Irans og mange andre lands frykt for hva som kunne utvikle seg i USA. Det ble tatt ekstraordinære militære forholdsregler over halve jordkloden. General Milley ringte igjen til sin kinesiske motpart den 8. januar. Han visste at Kinas ledere var lamslått over TV-bildene og fryktet hva som kunne skje videre. General Li var ekstraordinært urolig og dypt kritisk: Var den amerikanske supermakten blitt ustabil? Var den i ferd med å kollapse? Hva foregikk i Washington? Ville de amerikanske militære gjøre noe? Milley: USA er 100 prosent stabil. Alt er bra, men demokratiet kan av og til være slarkete, prøvde han å forklare i en 1,5 times lang telefonsamtale. Da samtalen var over visste Milley at Kina og USA var en hårsbredd fra katastrofen. USA var nå i topp alarmberedskap og i hvert minutt i hans våkne tilstand fulgte Milley

Bob Woodward.

utviklingen i rommet, cyberspace, hver missiloppskyting, alle bevegelser av marinefartøyer, krigsfly og bakkestyrker. Han hadde sikre telefonlinjer med CIA, Pentagon War Room, Det hvite hus og alle amerikanske kommandoenheter rundt om i verden.

Milley besluttet å handle lynraskt. Joint Chief of Staff er ikke i USAs kommandokjede, men han ringte sjefen for Indo-Pacific Command admiral Philip Davidson, og anbe-

falte ham om å avlyse alle krigsøvelser i sitt område. I den uhyre spente situasjon ville Milley ikke risikere at eventuelle misforståelser og feilkalkuleringer utløste Armageddon. Kinesiske og amerikanske krigsskip jagde hverandre intenst i farlige manøvreringer rundt Taiwan som USA var forpliktet til å forsvare. Admiralen skrudde med en gang ned aktiviteten til US Navy og US Air Force. Det var iallfall noe.

Mark Milley Army Chief of Staff.

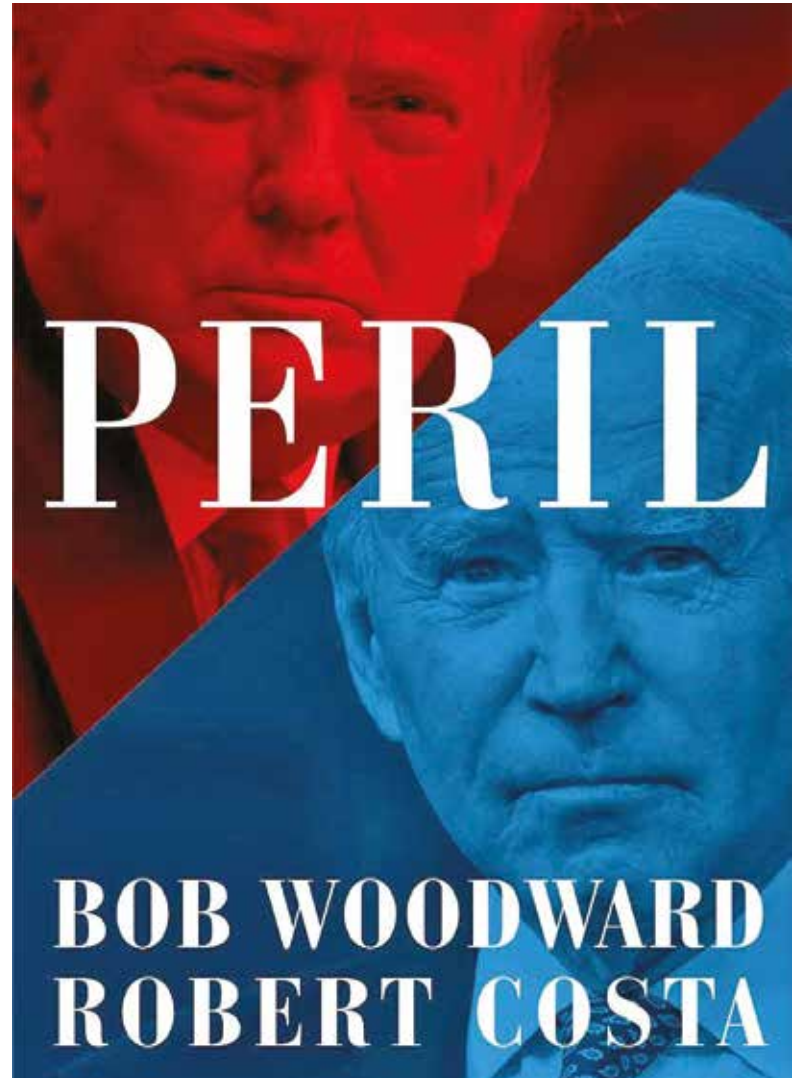
FORRÆDERI

Milley erkjente for seg selv at han ikke hadde vært helt ærlig da han forsikret general Li om at USA var 100 prosent stabilt. Tvert imot var generalen redd at hendelsene 6. januar var et planlagt, koordinert og synkronisert angrep på hjertet av USAs demokrati for å frata Joe Biden valgseieren etter konstitusjonen. Angrepet var et kuppforsøk og forræderi. Ikke nok med det, Milley fryktet at Donald Trump ville skape en krisesituasjon der han kunne overta all makt i landet som Adolf Hitler gjorde da han i 1933 brukte Riksdagsbrannen i Berlin som påskudd til å gjøre seg til diktator. Og satte verden i brann. Milley anså sin hovedoppgave å sikre at Joe Biden ble innsett som USAs 46. president i en fredelig seremoni den 20. januar. Den dagen var bare en og en halv uke unna. Da ville USA – og verden – være på sikker grunn.

Neste innspill var få minutter

unna: Nancy Pelosi, Speaker i Kongressen, var skrekkslagen etter stormingen av Kongressbygningen og vandaliseringen av hennes kontor. Hun ringte Milley og ville vite om noen i det militære toppsjiktet kunne hindre Trump i å starte atomkrig på egen hånd. Siden ingen i Det hvite hus hadde gjort noe som helst for å hindre at han slapp mobben løs på Kongressbygningen 6. januar, fryktet hun at den samme passiviteten kunne skje i den militære ledelsen om Trump beordret atomangrep på Kina. Hun forlangte at den farlige og ustabile presidenten ble fratatt «atomkofferten» med angrepskodene og avsatt etter Grunnlovens «Amendment 25» og arrestert på stedet.

Trump var ikke bare gal, men han hadde vært gal lenge, skrekk hun. Når det gjaldt president Richard Nixon forlangte hans republikanske parti at han gikk av i 1974 etter Watergateskan-

dalen, som ikke kunne måle seg med stormingen av Kongressen i alvorlighetsgrad. Men nå sluttet republikanerne rekkene rundt den gale presidenten. Partiet har blod på hendene, konstaterte hun. Generalen forsikret Pelosi at kontrollmekanismene var sikre og at den militære ledelsen ikke ville tillate at noe vanvittig, illegalt, umoralsk eller uetisk skjedde med atomvåpnene. En Chief of Staff mangler ikke autoritet i å hindre gale ting. Selv om bare presidenten kan beordre bruk av atomvåpen, tar han ikke beslutningen alene. Pelosi håpet at Mark Milleys ord ville ha virkning i det vanvittige, giftige ormebolet i det ovale kontor.

VERDEN BLE REDDET

Pelosi hadde et poeng. Før Nixon trakk seg i 1974 hadde forsvarsminister James Schlesinger sendt en ordre til alle militære sjefer om ikke følge en angrepsordre fra

Nixon uten først å sjekke med Schlesinger selv og daværende sjef for Chief of Staff George Brown. De to var redd Nixon kunne gå rundt kommandokjeden, kontakte offiserer eller en militær enhet på egen hånd og beordre atomangrep. Nixon var i stigende grad blitt irrasjonell, isolert og drakk som en svamp. Milley trakk Schlesingerkortet og innkalte alle senioroffisere fra National Military Command Center i Pentagon. NMCC er en del av Milley stab og er bemannet 24/7, ledet av en general eller admiral. Milley presiserte at bare presidenten kunne gi ordre om atomangrep, eller et konvensjonelt angrep, men at han som sjef for Joint Chief of Staff også MÅTTE være i kommandokjeden. Dette måtte verifiseres hvis en slik ordre kom. Så gikk han rundt bordet og så hver offiser i øynene og spurte: «Got it?», «Yes Sir!» lød det over hele linjen.

Når personell og kompetanse blir en kostnad

Endring er den nye normalen. Dette er gjenkjennbart også i Forsvaret. Etter over 20 år med kontinuerlig omstilling, nedleggelse av baser og stadige skiftninger i utdanningssystem er det kanskje nok. Sannsynligheten for at det fortsatt vil være endringer i framtiden er store. Hva betyr det for de som jobber i Forsvaret. Og ikke minst hva betyr det for de ansatte når måten og effektivisere på i stadig større og større grad går løs på det som er nært de.

For det første må det skapes både eierforhold og motivasjon knyttet til det å utvikle, eller sagt på en annen måte drive mer effektivt. Det må være reelt, erfaring viser at det er lite å hente på å lure det til. Et godt verktøy er å bruke rammene som ligger innenfor medbestemmelse og involvering og gjøre det skikkelig fra dag 1.

For det andre kan det være lurt å se på hvordan det har gått med disse type prosesser de siste årene. Hva var det som virket bra og hva var det som ikke fungerte fullt så bra.

For det tredje og kanskje det viktigste så er det lurt å se hva resultatet fra tidligere prosesser er sett opp mot målsettingene. Her er det nok å plukke av. Det ligger mye troverdighet i å ta en god evaluering og justere kursen ut fra de tilbakemeldingene som kommer og ikke de som passer.

Som nevnt tidligere er det liten tvil om at Forsvaret har klart å gjennomføre store endringer. Dette har skjedd samtidig som leveransene har vært både krevende og store i omfang. Det har også blitt levert kvalitet både hjemme og ute. Noe som til stadighet gjentas. Da kan det være av interesse å se på hvorfor leveransene har vært av en slik kvalitet.

I bunn ligger det godt utdannet personell som forstår sin rolle og hva det innebærer å ta vare på personellet og løse oppdrag.

Mange av driverne for de store endringene på personell området har vært drevet av eksterne i regi av Forsvarsdepartementet. Målet og innsalget har vært å bygge en moderne kompetanseorganisasjon mer tilpasset samfunnet. I seg selv ganske merkverdig gitt de gode og solide leveransene Forsvarets personell har levert i meget krevende oppdrag de siste 20 årene.

Det vi nå ser av resultatene og den pågående debatten om kompetanse ikke er i overenstemmelse med målsettingene som ble trukket opp av både OMT innføringen og utdanningsreformen. Kort oppsummert skulle det bli flere erfarne på lavere nivå og Forsvaret skulle få mer kompetanse. Det vi ser og får tilbakemelding om er at det er fortsatt de yngste som leder de yngste, flere står i stilling uten formell utdanning og det er stort fravær i avdeling på grunn av utdanningssystemet som er innført. (funksjonelt fravær) Det mest betenkelige er at fraværet først og fremst skjer blant våre spesialister. Dette er nå også understreket i en egen tilsynsrapport fra ombudsnemda for Forsvaret.

Det er faktisk nå på tide med litt erkjennelse av den faktiske situasjonen og ikke mange kommunikasjonsgrep for å snakke seg bort fra virkelighetene. Det er så mange hull og så mange av målsettingene som ikke nås at det må gjøres grep. Muligheten ligger der gjennom evalueringen av utdanningsreformen og OMT som nå skal opp på bordet. Og ikke minst at nærmest alle politiske partier inkludert regjeringen vil satse mer på personell.

Så dersom den viktigste ressursen ikke nå blir prioritert, også gjennom handling, så er det lite som tyder på en faktisk satsning utenom i festtalene. Da kan en raskt få den samme erkjennelse som også ble gjort av Karius og Baktus "det er dårlige tider Baktus bror", men forskjellen er at det er kritisk dersom for mange velger noe annet samtidig med at mange forlater Forsvaret for aldersgrensen de neste årene.

Jens Jahren
Leder BFO

GIFTS THAT PLEASE THE
PLANET

 MSO STUDIO
gave og profileringsartikler

msostudio.no

Giv Akt! Samarbeidets år – 2022

Samtidig med at resten av Norge feirer «Frivillighetens år», Har Forsvarssjefen utnevnt 2022 til «Samarbeidets år» i Forsvaret. Det er det behov for, da Modernisering & Effektivisering (M&E) har kraft til å snu opp-ned på mye av det som er kjent; fra ansvaret til sjefer helt ned til den enkelte ansatte sitt ansvar for egenforvaltning.

Samarbeid er nedfelt i Hovedavtalen i Staten. Samtidig har Forsvaret akkurat blitt enige med organisasjonene om en ny tilpasningsavtale. Samtidig har Forsvarssjefen og hans DIF-sjefer fått en strålende gjennomgang av hva vi legger i ordet «Medbestemmelse» og hvorfor vi mener at dette skaper merverdi. Dette er en solid grunnmur for medbestemmelsen og samarbeidet mellom organisasjonene og Forsvaret.

Nå kan Forsvaret møte 2022 og fylle Forsvarssjefens slagord med mening og handling.

I Iverksettningsskrivet til den nye tilpasningsavtalen har partene fylt uttrykket «likeverdige parter» med noe mening; «Likeverdige parter innebærer blant annet at:

- arbeidsgiver skal involvere de tillitsvalgte tidligst mulig, slik at de får reell medbestemmelse.
- partene må ha tilnærmet lik informasjon om saker som er til behandling.
- partene har det samme ansvaret for å finne løsninger til det beste for Forsvaret, selv om de har ulike roller og derfor kan ha ulike interesser å ivareta.
- partene skal behandle hverandre med respekt.

Det forventes at de ansatte i Forsvaret fremmer forslag om tiltak som gjør at Forsvaret oppnår best mulige resultater.

Ledere på alle nivå skal utøve en støttende og involverende ledelsesform og bidra til å forebygge og løse konflikter. Lederne skal legge til rette for kreative læringsmiljøer og reell medbestemmelse. De tillitsvalgte skal tas med beslutningsprosessen i saker

som gjelder de ansattes arbeidssituasjon, herunder også spørsmål knyttet til miljø og klima. Arbeidsgiver skal gi de tillitsvalgte best mulige arbeidsvilkår for at de skal kunne skjøtte sine verv».

Dette er viktig skal man skape en arena anlagt for samarbeid.

Samarbeid og medbestemmelse er en gjensidig forpliktelse og gjelder på alle nivåer. Og spesielt viktig for 2022 – ikke fordi Forsvarssjefen sier det, men fordi oppgavene som Forsvaret må løse krever det. M&E – som er et helt program med endringer, skal sørge for varige innsparinger på 2,3 milliarder kroner – og så har det blitt tenkt på å øke dette med 50 prosent. 3,45 milliarder skal da finnes gjennom å fjerne aktiviteter, finne prosesser som kan effektiviseres og ansatte som (dessverre) blir ledige for ca 3,45 mrd. DET er mye penger når man allerede vet at det har vært innsparinger gjennom flere ti-år.

Dette vil kreve en helt unik dialog og svært tett samarbeid for å unngå for mange motkrefter.

McKinsey – som nok ligger bak argumentasjonen og noe av tallgrunnlaget for innsparingen over, har funnet ut at «7 av 10 omstillinger er feilslått». Samtidig viser de til at mens de beste endringslederne lykkes med 76 prosent av endringene, lykkes de dårligste med bare 16 prosent. Ergo er det noe med MÅTEN det blir gjennomført på som vil være helt vesentlig å få grep om. Forskning viser at informasjon, involvering av de ansatte og ærlighet i budskap er tre viktige kriterier for å lykkes.

Derfor er medbestemmelse og samarbeid mer enn ord – skal man lykkes må det etterleves.

For at endringene i forsvarssektoren skal kunne bli reelle og varige, må alle organisasjoner bli invitert inn med de synspunkt og meninger som de er bærere av. Dette handler om Respekt, Involvering og Tillit.

Vi har forskjellige roller og ulike utgangspunkt, men sammen KAN vi finne løsninger på mye. BFO vil alltid respektere rollene i arbeidslivet, og at vi har ulike utgangspunkt. Imidlertid er det nok mye mer som er sammenfallende enn hva man selv tror; Der Forsvarssjefen er opptatt av å «Løse oppdraget og ta vare på sine kvinner og menn», er BFO opptatt av å «Ivareta medlemmenes rettigheter og deres arbeidsplass.»

Dette er to sider av samme sak. Utgangspunktet for våre ansvarssområder er forskjellige, men målene er stort sett like.

Tillit og involvering skaper effektivitet, og er forutsetninger for et godt samspill oss imellom. Og samspillet er jo det som fyller «Samarbeidets år» med meningsinnhold og skaper resultater.

Forsvaret har egentlig få valg annet enn å løse de målsetninger som er satt for innsparing – FD har allerede brukt pengene.

Når skinnet er solgt lenge før bjørnen er sett, bør man skaffe seg flere til å lete for å finne skinnet.

Jon Vestli

BFOs kompetanseutvikler BFO

NORWEGIAN MADE

BLUEDAY TECHNOLOGY LEVERER ROBUSTE GENERATORSYSTEMER OG TILHØRENDE UTSTYR FOR EKSTREME KLIMAFORHOLD. VI STILLER HØYE KRAV TIL VÅRE SYSTEMER OG LØSNINGER FOR Å HA MAKSIMAL OPPETID.

VI FOKUSERER PÅ Å LEVERE EKTE KVALITETSPRODUKTER SOM ER LAGET I NORGE.

GJENNOM RAMMEATALEN MED FORSVARET LEVERES I DAG AGGREGATER FRA 1.5 KVA TIL 600 KVA.

BLUEDAY
TECHNOLOGY

Koppholen 20, 4313 Sandnes
www.blueday.no
post@blueday.no
+47 51 88 21 11

MORE POWER
MORE ENERGY
LESS EMISSION

Omstillings- og tariffbrev 1/2022

Mye har skjedd i Forsvaret de siste 2 månedene, vi har evaluert samarbeidet, vi har gitt høringsuttalelse på en miljø- og klimastrategi for Forsvarssektoren, forhandlet ny Tilpasningsavtale, sentral informasjons- og samarbeidsavtale, omstillingsavtale MAST og samarbeidsavtale om medbestemmelse i M&E-prosjekter. Vi har i tillegg drøftet Forsvarssjefens plan og utkast til gjennomføringsplan for økonomifunksjonen i Forsvaret. På tariffsiden er det også mye som skjer, nå venter vi på når skolesaken skal opp i lagmannsretten, sikringslønn for personell på beordringsystemet, Lønnsprosjektet i FD- Forhandlinger om kompensasjonsavtalen er i gang. Vi er bekymret for HR-kapasiteten innen lønn og tariff mv.

■ Av Forhandlingsutvalget i BFO

HMS-FAGSAMLING PÅ LILLESTRØM

Fra første til tredje desember ønsket sjef FPVS Brigader Gunn Elisabeth Håbjørg HMS-rådgivere fra alle DIFer, bedriftshelsetjenesten, forsvarrets hovedverneombud, medlemmer av Forsvarssjefens rusmiddelutvalg og rådet for selvmordsforebyggende arbeid, velkommen til fagsamling på Lillestrøm.

Programmet var variert med informasjon fra Forsvarsstab, brief om selvmordsforebyggende arbeid, status og tiltak mht mobbing og seksuell trakassering, status fra Forsvarets hovedverneombud. FPVS Anne Beth Thørud ga en god presentasjon av Forsvarets medarbeiderundersøkelse mht analyse, mål og tiltak. Deretter fikk vi en god og engasjerende forelesning fra arbeidsmiljøsesterets Sigrid Engen om Psykososialt arbeidsmiljø – hvilken rolle har jeg i det. Til begge de to siste foredragene hadde vi gruppearbeid, hvor resultatet ble tatt vare på for videre oppfølging av FPVS.

Siste dag ble vi orientert om Afghanistan-undersøkelsen og studien rundt veteranfamilien av Veteraninspektør Morten Henriksen. Han fremførte mange gode refleksjoner til ettertanke. Bedriftsoverlege i Forsvaret Gunnar Skipenes tok opp støyproblematikk og en sak om skyte støy med etterfølgende pålegg til alle DIFer. Det er liten tvil om at støy er en HMS-risiko.

Sist ut, var Forsvarssjef Eirik Kristoffersen, som holdt et ledig og rett frem foredrag om veien videre. Han la ikke skjul på at tiden som kommer blir krevende, og gikk gjennom hans måte å se seg selv på i Forsvarets organisasjon. Han endret den klassiske måten å se Forsvarets organisasjon med FSJ øverst og organisasjonen under. Nå vrir han orienteringen slik at FSJ er bakerst, foran ham FOH, Etterretningstjenesten og Forsvarsstaben og foran der igjen DIFene med sine kampelementer. Dette for å bedre synliggjøre at prioriteten er i den spisse ende.

EVALUERING AV SAMARBEIDET PÅ SENTRALT NIVÅ

For første gang deltok Forsvarssjefen på evalueringen i samsvar med teksten i Hovedavtalen. I hovedsak ble saker som påvirker den enkeltes hverdag, herunder M&E-prosjekter, noe mangelfull medvirkning i de prosessene som har vært i 2021. Det skal være mulig å gå tilbake på beslutninger som er tatt på feil grunnlag.

Det ble også fremført manglende rutiner/beskrivelse av medbestemmelse på etatsovergrepene oppdrag, jf HA § 11. Arbeidsgiver jobber med FD om å få til en slik avtale. Av andre forhold som ble tatt opp var kompetansehevinge

tiltak på alle nivå. Det ble fremhevet at FSJens intensjoner måtte ut i hele organisasjonen. Alle hadde innspill til forbedringer av medvirkningsprosessene, men en ting var organisasjonene og FHVO enige om, og det var at arbeidsgiverparten hadde blitt mer inkluderende, noe som i stor grad innvirker på samarbeidet mellom partene. I denne sammenheng ble innsatsen til oberstløytnant Grete Thorsby og de hun har med seg fremhevet.

Leder BFO, Jens B Jahren, satte søkelys på følgende punkter:

- Fra orientering til involvering, herunder sikre reell medbestemmelse på alle nivå
- Utvikle regelverk og forvaltningspraksis sammen
- Mer tid på HA/TA i 2022. Et fellesmøte bør gjennomføres like over nyttår der medbestemmelse settes på agendaen
- Medvirkning må sikres, herunder ryddighet fra arbeidsgiver i ærlig dialog, vel vitende om at vi har forskjellige roller.

- Eierskap sammen – viktig del av samarbeidet.

FSJen er tydelig på at medbestemmelsen skal ivaretas på alle nivå og tok en anmodning fra organisasjonene om en videre diskusjon om praksis og mulighetsrom på ledernivå i januar måned på strak arm. BFO hevder at FSJens tydelighet har bidratt i vesentlig grad til å samle troppene og sikre at vi sammen kan gå tøffe tider i møte.

FORSVARSSJEFENS PLAN 2022-2033

Vi har drøftet Forsvarssjefens (FSJ) plan for 2022-2033. Planen har vært gjenstand for lokal behandling, behandlet i egne dialogmøter mellom DIF-sjef og FSJ og risikovurdert i Forsvarets hovedarbeidsmiljøutvalg før drøfting av planen med vedlegg.

Det er hevet over tvil at DIFene får mye å gjøre og arbeidsbelastningen vil med stor sannsynlighet fortsette med uforminset styrke med tilsvarende antall avvik mht brudd på arbeidstidsbestemmelsene.

Forsvaret vurderte de arbeidsmiljømessige konsekvensene i et ekstraordinært møte i FHAMU 20.januar 2022 og fattet følgende vedtak, som ble lagt til grunn for den sentrale drøftingen:

1. FHAMU er tilfreds med at fokus har vært på trygging og operativ balanse.
2. FHAMU vurderer at samlet HMS risiko for Forsvarssjefens plan i perioden er på moderat nivå, under forutsetning at risikoreducerende tiltak i DIF får ønsket effekt.
3. FHAMU ber om at det på møte i juni 2022 fremlegges oppdatert vurdering av den samlede risiko for FSJ Plan og status på de risikoreducerende tiltak knyttet til de arbeidsmiljømessige konsekvensene.

4. FHAMU konstaterer at Forsvaret samlet sett har moderat til alvorlig risiko innenfor arbeidsbelastning og rett kompetanse, anbefaler at dette følges opp i videre i 2022 og legges inn i planleggingen av FSJ Plan 2023.
5. DIF AMU skal i hvert AMU behandle arbeidsbelastning, herunder iverksette risikoreduserende tiltak som er konkrete, målbare og tidsfestsatt. Sjef DIF anmodes om å rapportere status på redusert risiko som angitt i lokale risikovurderinger. Tilbakemelding til FHAMU innen 1.6
6. DIF skal fortsatt rapportere brudd på vernebestemmelsene og beskrive konsekvenser ved brudd i sin rapportering til nivå 1. I forsvaret skal avtaler om utvidet bruk av OT inngås først når behovet faktisk oppstår.
7. FHAMU anmoder om at praktiseringen av styrt tilsetning og utlysning gir handlingsrom til å dekke kritiske kompetansebehov.
8. For å minske risikoen for personell, er det viktig at FSJ Plan legger opp til at det er sammenheng mellom ambisjon/oppgaver, og tilgjengelig personell.
9. For å ivareta personellens sikkerhet og helse forutsetter FHAMU at EBA som skal brukes tilfredsstillende AML kapittel 4.
10. FHAMU anbefaler at FSJ Plan iverksettes, men forutsetter at risiko og risikoreduserende tiltak følges opp både i DIF og i Forsvarsstaben.

Før drøftingsstart ble ATO og FHVO invitert til en dags arbeidsmøte, hvor arbeidsgiver v/flaggkommandør Bjørn Erik Martinsen og major Thomas Bakke, ga gode svar på spørsmål fra arbeidstakerorganisasjonene (ATO) og Forsvarets hovedverneombud (FHVO). Selve drøftingen ble gjennomført 27.januar.

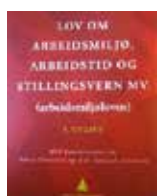
Planen er forenklet og modifisert, og FSJen legger opp til at DIF-sjefene må ta stadig større ansvar selv. I tillegg er FSJen i større grad enn tidligere gitt anledning til å prioritere mellom de enkelte DIFer og det er noe vi kommer til å merke i fortsettelsen.

Den planen vi behandlet var i stor grad lik versjon 1, årsaken til dette er at tildelingsbrevet fra Forsvarsdepartementet kom for sent, men det meste er allerede innarbeidet i versjon 2.

Nå er planen sendt ut og DIFene må eventuelt korrigere egne planer, gjennom rettelse- og tillegg (R&T) til allerede utgitt plan. Tilsvarende vil konsekvenser av endelig tildelingsbrev fra FD, vil bli iverksatt gjennom en R&T til FSJens plan.

MODERNISERING OG EFFEKTIVISERING I FORSVARSSEKTOREN

Risikovurdering av M&E-prosjekter

Arbeidsmiljømessige konsekvenser av pågående utredninger og arbeid med moderniserings- og effektiviseringsprosjekter (M&E), blir vurdert når utrednings- og gjennomføringsoppdrag sendes ut til DIFer og andre etater i Forsvarssektoren. Risikovurderingen av FSJ Plan, inkluderer **ikke** risiko, som følge av M&E-prosjektene.

BFO vurderer situasjonen til at vi er vi på grensen av hva som er akseptabelt, før ekstra tiltak må iverksettes for å redusere belastningen. Vi er enig i prinsippet om at risiko skal ta utgangspunkt i den sist avgitte risikovurderingen.

Modernisering og effektivisering i Forsvarssektoren

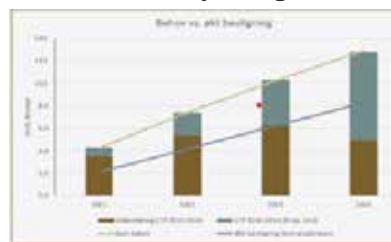

BFO skal bidra inn i modernisering og effektivisering av Forsvarssektoren for å sikre medvirkning på de nivåer som blir berørt av endringene. Vi kjenner utgangspunktet og vi vet at pengene allerede er innarbeidet i planen for oppbygningen av Forsvaret. Når vi ikke effektiviseringskravene, får dette innvirkning på måloppnåelsen.

Vi vet at en så vidt omfattende endringsprosess vil medføre motstand og forsøk på omkamper, det er naturlig når mange ansatte står i fare for å miste jobben/bli omdisponert. Dette ivaretar vi gjennom tett dialog med våre tillitsvalgte på de nivåene som blir berørt, herunder bidra til at lov- og avtaler blir fulgt. Dette er sammenfallende med arbeidsgivers beskrivelse.

De største utfordringene vil bli arbeidspress, tidspress, frafall av kompetanse, manglende måloppnåelse og avdekking av forhold vi ikke har klart å identifisere i oppstartsfasen av prosjektene. Nettopp derfor er det viktig at prosessene underlegges en lokal behandling, slik at Forsvarssjefen får et best mulig beslutningsgrunnlag, når han tar sine beslutninger.

Nedenfor er noen utdrag/avsnitt fra Forsvarssjefens tilbakemelding til FD mht Forsvarets plan for modernisering og effektivisering i Forsvarssektoren. Planen blir lagt ut på BFOs hjemmesider, når den overordnede informasjons- og kommunikasjonsplanen er klar.

Finansieringsbehov	2021	2022	2023	2024
Varefinansiering ITP 2017-2020	3,2	3,3	3,7	4,5
ITP 2021-2024 (Fremt. 14.9)	0,9	2,1	4,0	7,5
Sum behov	4,1	5,4	7,7	12,0

Tilskudd til modernisering	2021	2022	2023	2024
Avsluttet/planlagt	2,2	2,8	2,9	2,8
Økt bevilgning	2,2	2,8	3,3	3,3
Overføringssvinner	0,2	0,2	0,3	0,0
Sum tilskudd	2,4	3,0	3,2	2,8

ØKT bevilgning	2021	2022	2023	2024
	1,9	2,6	4,4	8,7

Langtidsplanen for forsvarssektoren innebærer styrking av forsvarsbudsjettet og økte ambisjoner for Forsvarets operative evne. En viktig forutsetning for å kunne finansiere planen er at sektoren leverer økonomiske gevinster tilsvarende 1,9 milliarder i årlig kostnadsreduksjon fra 2024.

Plansjen viser finansieringsbehovet i 2021 og ut 2024 for å tilleggsfinansiere langtidsplanen. I tillegg kommer kr 400 mill i etterslep fra forrige langtidsperiode. På toppen av dette har etatsjefene besluttet en overhøyde på 50 % (ikke med på plansjen).

FD ga i 2021 FSJ i oppdrag å koordinere moderniserings- og effektiviseringsarbeidet i sektoren.

Grunnlaget for modernisering og effektivisering (M&E) av sektor er FFI rapporten 19/01934. Rapporten beskriver et potensial i størrelsesordenen 1,6 til 3 milliarder. Les rapporten på ffi.no og skriv inn: **Hvordan skape økonomisk handlingsrom i den nye langtidsplanen.**

Hensikten med modernisering og effektivisering er å styre og utvikle Forsvaret på nye og bedre måter. Forsvarlig forvaltning, etterlevelse av lover og regler samt risikobasert styring basert på vesentlighet, er alle områder hvor det er potensiale for forbedringer. Forsvaret skal virke likest mulig i fred, krise og krig.

Forsvarssektoren må tilstrebe å gjøre ting en gang, på ett sted og på ett nivå. Dette krever utvikling av innovative, gode og moderne måter å jobbe på. Innen de fleste støttefunksjoner vil standardisering, forenkling og kraftsamling redusere den samlede ressursbruken. Modernisering og effektivisering skal bidra til Forsvarets operative evne. Samtidig som det skal moderniseres, skal Forsvaret innføre nye kapasiteter.

Mange av dagens arbeidsformer og arbeidsprosesser er omstendelige, ressurskrevende og gammeldagse. Restrukturering vil gi realisering av gevinster både i form av forenklete prosesser, bedre leveranser og mer effektiv ressursbruk og potensialet øker dersom alle deler av sektoren omfattes.

Metoden for å modernisere Forsvaret de neste årene er toppstyrt, men allikevel inkluderende der sjef, verneombud og arbeidsorganisasjonene involveres. Hele forsvarssektoren, men spesielt Forsvarsbygg og Forsvarsmateriell skal inkluderes i og omfattes av transformasjonen. Størrelsen på gevinstuttaket og det faktum at det berører et betydelig antall årsværk, tilsier at arbeidsgiverstyringen må være tydelig og forutsigbar. Arbeidsgiver må sikre at medbestemmelsesprosessene gjennomføres både forsvarlig og effektivt.

Tiltakene er forskjellige, enkelte omfatter bare Forsvaret, andre omfatter

flere etater og informasjons-, drøftings- og eventuelle forhandlingsprosesser må avklares i hvert enkelt prosjekt avhengig av hva som foreslås av fremtidig løsninger. Det er derfor nødvendig at FD etablerer en omstillingsavtale slik at medbestemmelse kan utøves for etatene samlet. Dette vil forenkle medbestemmelsesprosessene totalt sett og bidra til en mer effektiv gjennomføring.

Tiltaksporteføljen består per desember 2021 av 11 prosjekter/tiltak, herunder:

1 HR*	5 EBA*	9 Materielle drift- og vedlikehold
2 Anskaffelse*	6 FST	10 PBU
3 Forsyning*	7 Leveransemodell for Forsvaret	11 Etatsstaber FB og FMA
4 Økonomi*	8 Investeringsprosessen	

Prosjekter merket med* er prosjekter som omfatter flere etater i Forsvarssektoren, hovedsakelig Forsvaret, Forsvarsbygg (FB) og Forsvarsmateriell (FMA). Mer om planen i neste utgave/BFO.no

Nedenfor ser du en tabell som viser foreløpige tiltak, ambisjon og hvor mye skal hentes ut i de enkelte år. Slik vi leser tabellen, vil de største endringene skje i 2023 og 2024, før den tid vil vi bidra til rettidig informasjon, slik at vi alle er forberedt på det som vil treffe oss.

Tiltak	Arbeidsområde	2021	2022	2023	2024
Kategoriisering FB	162	0	0	81	162
Læringsvirksomhet	81	0	30	40,5	81
Fleksibel Arbeidsplass Opp	61	0	0	30,5	61
Individuell Utvikling	224	0	0	112	224
Effektivisering av HRprosesser	47	0	7	23,5	47
Planlagt lønns- og kvartals	80	0	0	20	80
Anskaffelse i Forsvarssektoren	132	0	0	66	132
Forsyningsplaner	115	0	10	57,5	115
Forbedringer av økonomiprosesser	162	0	63	81	162
EBA	26	0	0	12	26
Forbedring FST	74	0	0	37	74
Leveransemodell Forsvaret	110	0	0	105	210
Forbedring av investeringsprosessen	173	0	0	86,5	173
Materielle drift- og vedlikehold	594	0	0	297	594
Redusert virksomhet	200	200	200	200	200
E-tjenesten					
SUM	2299	200	310	1546,5	2299

Ser man på økonomiprosessen, som man er kommet lengst med, må vi hente ut kr 162 millioner. I utkast til gjennomføringsplan er det satt fra kr 200-240 mill. Her kan det være at man i utkast til gjennomføringsplan har lagt inn den nevnte 50 % overhøyde, alternativt at man har lagt inn framtidig besparelser i FB og FMA. Det er også vanskelig å se hvor man

tar inn etterslepet på kr 400 mill fra forrige langtidsperiode, men det ligger inne i tallene.

Ovenstående, samt tilsvarende beskrivelser, blir sjekket ut i tiden som kommer. En oppdatert situasjon vil bli gitt i neste utgave av Offisersbladet.

DRØFTING AV UTKAST TIL GJENNOMFØRINGSPLAN FOR ØKONOMIHUSET

Etter mange og lange møter, ble partene enige om veien videre når det gjelder effektiviseringen av økonomifunksjonen i Forsvaret. I første omgang var det et gjennomføringsoppdrag, med marginale tidsfrister for de prosessene som skal gå lokalt. Nå er partene enige om en tidsplan som varer frem til 1. januar 2023.

Forsvarets ledelse har valgt en økonomimodell, og vårt mål var å sikre lokal medvirkning i alle faser av omstillingen, det har partene i fellesskap kommet frem til. Hvordan økonomifunksjonen skal praktiseres i Forsvaret, er nå gjenstand for lokale utred-

ninger og konsekvensbeskrivelser i samsvar med den gamle dreieboken, som sikrer både lokal AMU-behandling, drøftinger og senere sentralbehandling før FSJen tar sin beslutning og gir ut et gjennomføringsoppdrag gjennom en R&T til FJS Plan.

Vi vet at forslaget er møtt med stor motstand, naturlig nok, når man er usikker på hvordan planprosesser, budsjett og utvikling av planverk skal gjennomføres. Nå er man i mye større grad enn tidligere satt i stand til å belyse alle konsekvenser og vi ber dere benytte muligheten

til å få frem svakheter og styrker slik at FSJen kan ta en kvalifisert beslutning i slutten av juni 2022. R&T er planlagt gitt ut i august, med påfølgende innplassering og ivaretagelse av personellet.

Kort sagt, på underliggende nivå er man gitt både tid og mulighet til å komme med innspill for å ivareta DIFens behov for planarbeid med tilstrekkelig økonomisk kompetanse. Oppdraget er sendt ut til DIFene så vi formoder at man er informert, mer i neste utgave av Offisersbladet.

SAMARBEIDSAVTALE OM MEDBESTEMMELSE I M&E-PROSJEKTENE

Formålet med avtalen er å sikre reell og betimelig medbestemmelse ifb. M&E-programmet. Avtalen skal bidra til å ivareta arbeidsgivers behov for kontinuitet i arbeidsoppgaver og kompetanse, samt arbeidstakers rett til medvirkning og medbestemmelse og gis forutsigbarhet knyttet til forhold som berører egen arbeidsplass. Partene skal i fellesskap bidra til realisering av dette formål. Avtalen skal også bidra til at konsekvenser og risiko ved de ulike delprosjektene er godt belyst før de iverksettes.

Programråd for M&E-programmet som består av:

Sjef Forsvarsstaben (FST), DCOS Ops, DCOS Støtte, ACOS J1, FHVO og lederne av BFO, NOF, Parat Forsvar, NTL Forsvar og en representant fra hhv fra UNIO, Akademikerne og Fellesforbundet. Programrådet skal bidra til fremdrift og uttak av gevinster iht. oppdrag fra FD. Ved enighet kan programrådet fatte strategiske beslutninger for kommende prosjekter.

Referansegruppe som består av:

Sjef M&E programmet (leder referansegruppe), Representant M&E programmet, J1 FST, en representant fra hver av arbeidstakerorganisasjonene i Forsvaret, samt FHVO. Referansegruppen skal sikre at hovedavtalenes krav til medbestemmelse og involvering ivaretas. Referansegruppen avklarer selv arbeidsform og innretning. Beslutninger som kan fattes i referansegruppen er eksempelvis; organisering av prosjekter, etablering av arbeidsgrupper og prosesser for gjennomføring.

Deltakelse i prosjekter

Arbeidstakers eventuelle deltakelse i (del)prosjekter fastsettes i referansegruppen. Hensikten er å sikre arbeidstakerinnspill underveis i arbeidet. Arbeidsgiver skal, uavhengig av grad/form av arbeidstakerdeltakelse, ivareta informasjonsplikten.

BFO deltar i arbeidsgrupper, der vi ser det hensiktsmessig og utfra ressurser ifb til vedtatt prinsipp og handlingsprogram. Denne avtalen gir oss innflytelse, men det følger også et ansvar for å bidra til å sikre at Forsvarets behov, så vel som medbestemmelsen og enkeltindividets rettigheter ivaretas i samsvar med lov- og avtaleverk.

KLIMA OG MILJØSTRATEGI I FORSVARSSEKTOREN

FD har gitt et mandat om å lage en klima- og miljøstrategi for hele Forsvarssektoren knyttet opp til FN's bærekraftsmål. Forsvaret leder arbeidet i samarbeid med FMA, FB og FFI. ATO og FHVO er gitt en behørig informasjon om arbeidsgruppens rapport og BFO har gitt sin høringsuttalelse. Kort sagt et positivt tiltak, som må følges opp med konkrete tiltak som gir effekt. Vi følger opp med mer informasjon, når FD har tatt stilling til FSJens uttalelse og organisasjonenes høringsuttalelse. Dette er positivt.

VEDLIKEHOLD I LUFTFORSVARET – KAMS

Det foreligger en strategisk samarbeidsavtale om vedlikehold av P8 og C-130 på Evenes. Utfordringen er at det er etablert et firma som ene og alene skal vedlikeholde ovenstående. Hvorvidt dette faller inn under

privat/offentlig samarbeid er noe uklart, da man her kun har forholdt seg til et firma, som selv ikke bærer noen risiko. Det er Forsvaret som står for EBA og delekostnader.

Utfordringen er at KAMS tar jobbene til det tekniske personellet som i dag er på Andøya, Bodø og Ørland. Ca 80 man skal overføres til Evenes, men disse mister etter hvert jobbene når ca 48 mann fra KAMS skal overta vedlikeholdet. Det hører med til historien at KAMS har ingen andre kunder enn Forsvaret.

Vi savner en kostnytte analyse, men det synes ikke å være så viktig, da Forsvaret kan vise til innsparing på personellbudsjettet. Slik det ser ut nå, er kostnadene betydelig dyrere enn det Patria kunne levere på. Så langt er 15 mann tilsatt med millionlønn og fri bolig.

Forutsetningen er at KAMS kan gjennomføre dette innenfor de folkerettslige prinsipper som gjelder. Her virker det som om man prøver å endre regelverket for å tilpasse det KAMS og det virker noe rart. Her er det mange ting som må løses før man er i havn.

Vanskelige IA-saker

Forsvarets IA-råd har nedsatt en arbeidsgruppe med god kompetanse til å utrede muligheter til å ivareta personell med redusert arbeidsevne. Arbeidsgruppen skal vurdere saker som er utfordrende for Forsvaret, den enkelte avdeling, men mest av alt personer som har nedsatt arbeidsevne. Forsvaret har få alternative stillinger, herunder deltidsstillinger og det er krevende å jobbe med gradert sykemelding. Det er press på årsverk og krav om 100 % leveranse i alle stillinger.

Arbeidsgruppen skal levere sin rapport om mulige løsninger til IA-rådet i mai 2022, for senere behandling i FHAMU. Mange ser fram til hva man kommer fram til, kanskje finner arbeidsgruppen mulige løsninger som kan benyttes i Forsvaret. Et positivt tiltak fra IA-rådet.

NY TILPASNINGSAVTALE FOR FORSVARET

Hovedavtalen i Staten (HA) har regler som sier at vi skal inngå en tilpasningsavtale (TA) som utdyper hvordan medvirkning og medbestemmelse skal ivaretas i Forsvaret. Hovedavtalen er som kjent prolongert (videreført) flere ganger, nå sist ut 2022. Det er et mål at man skal inngå ny Hovedavtale (HA) i 2022 og 14 dager etter at den foreligger starter arbeidet med en ny TA for Forsvaret.

Det var nødvendig å gå gjennom den tidligere TAen, for å sikre at denne er i samsvar med de endringer som har skjedd siden 2018, sier nestleder BFO Rune Rudberg. Partene har hatt 15 arbeidsmøter og vi er nå enige om en ny avtale som er virksom fra 21. januar 2022. De viktigste endringene er:

- Det er partenes intensjon at Informasjons- og samarbeidsavtaler skal inngås på alle nivå i Forsvaret. Lokalt skal man gjennomgå og korrigerer tidligere I/S-avtaler.
- § 3 I virkeområde er lovhenvvisninger i gitte kulepunkter oppdatert i tråd med gjeldende lovverk
- § 4 Forsvarssjefens virksomhetsplan og virksomhetsplan er skiftet ut med FSJens plan. Nye/korrigert definisjoner er FSJ Plan, Investeringsplan, oppdragsdialog, styringsdialog og økonomistyring.
- § 7 Det er tatt inn en presisering til pkt 1 om oppstart av behandling av ny TA 14 dager etter at ny Hovedavtale foreligger.
- § 13 Siste avsnitt i pkt 3 strykes (delegert forhandlingsfullmakt fra styret til sjef FHS, er fjernet, da denne er tatt inn i lokal I/S-avtale.

- § 18 Presisering gitt i punkt 1, bokstav e om at prosedyre skal følges om brukermedvirkning på nivå 2.
- § 20 Første avsnitt er endret ved at man nå skal tilstrebe ha saksdokumenter minst to uker før møte finner sted. Dette for å sikre lokal medvirkning. Ved kortere frist, skal administrasjonen gi saken prioritet slik at de tillitsvalgte får rimelig mulighet til å sette seg inn i sakene.
- § 32 Nytt punkt tatt inn om at Forsvaret skal bidra til å ivareta tillitsvalgtes behov for kunnskap og kurs for stilling i Forsvaret.
- § 37 Presisering i pkt 6, om uttalelse og kompetanse som ATV. Det er også inntatt prosedyre for hvordan ervervet tillitsvalgts erfaring skal registreres på rulleblad. Omtale og vektlegging av tillitsvalgtsarbeid er flyttet til § 41.
- § 41 Det er fjernet «...og innstilles,...») i tilpasningsavtalens § 41, da arbeidsgiver skal vektlegge tillitsvalgtsarbeid ved søknad på stilling.
- §§ 45 og 46. Ny TA som gir en lavere terskel for å sikre at tillitsvalgt og arbeidsgiver skal kalles inn til samtale, dersom man har gjentatte brudd på HA/TA i den hensikt å bedre samarbeidet.
- Vedlegg 2, pkt 2. Ny tekst tatt inn vedrørende informasjon ved omstillingsprosesser.
- Ovenstående er tatt inn/endret i eksisterende TA. I protokollen står det at. Partene er enige om at når unntak fra § 35 er uttrykt, skal dette avklares mellom de sentrale parter i tilpasningsavtalen. Denne saken skal tas opp ved reforhandling av ny TA.

SENTRAL INFORMASJONS- OG SAMARBEIDSAVTALE

Basert på evaluering av samarbeidet mellom partene på sentralt nivå, er det inngått ny sentral I/S-avtale. Det er gjort flere endringer i avtalen, som bidrar til økt fokus på samarbeid og større forutsigbarhet ifh til planlegging av samarbeidet mellom partene.

De viktigste endringene er at vi skal evaluere den lokale medbestemmelsen, før vi evaluerer samarbeidet på sentralt nivå. Partene på nivå 1, skal også gis anledning til å gi tilbakemelding på FSJ Plan versjon 1. Referat fra lokal AMU-behandling og drøfting på nivå 2 mht FSJ Plan, skal gjøres tilgjengelig for partene på nivå 1 og overordnede arbeidsmiljømessige konsekvenser ifb. R&T til FSJ Plan skal behandles mellom partene, før man drøfter R&T til FSJens plan drøftes på sentralt nivå. (Evalueres ved utgangen av året). Arbeidsgiver dekker reisekostnader for delegasjon på sentralt nivå, når dette er nødvendig for møter med fysisk oppmøte.

SAKEN OM INDIVIDUELL ETTERVIRKNING AV TARIFFAVTALE (UNDERVISNINGSTILLEGGET)

Rettsaken ble gjennomført i Oslo Tingrett 23-25 november 2021. Dommen er gjennomgått og tingretten har feil forståelse! BFO og NOF har gjennomgått tingrettens dom i saken om individuell ettervirkning av undervisningstillegget, og har sammen med medlemmene besluttet at saken skal ankes til Lagmannsretten.

Slik arbeidstakersiden ser det legger tingretten både til grunn uriktig rettsanvendelse og feil forståelse av den aktuelle særavtale mm. Det vil bli anket både over rettsanvendelsen og bevisbedømmelsen. Kjernen i saken er individuell ettervirkning av bestemmelser om undervisningstillegg og maksimal leseplikt som fulgte av særavtale som ble sagt opp til bortfall, og omhandler totalt ca 450 medlemmer fra NOF og BFO.

Høyesterett har i Grefsenhjemmet-dommen fastlagt en generell regel om individuell ettervirkning av tariffavtale, og at denne ettervirkning ikke bortfaller som følge av opphøret av en tariffavtale. Tingrettens rettsanvendelse gir på sin side anvisning på en rettsregel om at det ikke følger individuell ettervirkning av særavtaler, fordi man da kan «falle tilbake på» Hovedtariffavtalens regulering. Dette kan ikke BFO, NOF og våre medlemmer akseptere. ↓

Vi vil komme med mer informasjon når vi vet mer, om når saken blir satt opp i lagmannsretten.

AVTALE OM LØNN OG VILKÅR FOR VAKSINETEAM TIL STØTTE FOR DET SIVILE SAMFUNN

Partene på sentralt nivå i Forsvaret har gjennomført forhandlinger og blitt enige om lønn og øvrige vilkår for det særskilte oppdraget som ble gitt til Forsvaret i forbindelse med vaksinasjons støtte. Avtalen regulerer blant annet lønn og vilkår ved endret ferie og avspasering.

SIKRINGSLØNN FOR MILITÆRT PERSONELL PÅ BEORDRINGS-SYSTEMET

BFO erfarer mange henvendelser om vilkår knyttet til sikringslønn. BFO har over flere år jobbet med å få frem en løsning og avtale, og det ble i forbindelse med lokale lønnsforhandlinger i Forsvaret i 2021 inngått en avtale som regulerer sikringslønn. Militært personell på

beordringssystemet i virksomheten Forsvaret (gjelder ikke personell som beordres inn i stilling i Forsvaret fra andre virksomheter) som beordres fra sin faste stilling og inn i ny fast stiling på samme gradsnivå/fagområde/kompetanse med lavere grunnlønn skal, som minimum, opprettholde samme grunnlønn som den stillingen vedkommende beordres fra.

Med grunnlønn menes den lønn vedkommende ble lønnsfastsatt med ved tiltredelse inklusive tillegg gitt gjennom sentral/lokale lønnsopp-gjør (HTA 2.5.1) samme år. Personell som på beordringstidspunktet innehar midlertidig høyere lønnet stilling, bibeholder lønn iht fast stilling. Avtalen inneholder noen få unntak fra hovedregel.

Avtalen kan leses i sin helhet på BFOs nettsider.

LØNNSPROSJEKT FD

Partene i Forsvaret sammen med FD er godt i gang med lønnsprosjektet.

Alle ansatte skal som del av prosjektet ha fått en spørreundersøkelse. Denne undersøkelsen er nå ferdig og om lag 8500 ansatte har besvart undersøkelsen. Arbeidet med å analysere svar er nå i gang, sammen med analyse av øvrige data som er innhentet, blant annet gjennom omfattende intervjuer av både arbeidsgivere og tillitsvalgte på ulike nivå.

Arbeidet med analyse og ferdigstilling av rapporter vil fortsette utover våren.

Neste fase i prosjekt vil være å se på behov for eventuelle endringer og justeringer innen lønn og incentiver.

KOMPENSASJONSAVTALEN

Forhandlingene på kompensasjonsavtalen er i gang. Det er i skrive stund gjennomført ett forhandlingsmøte. Partene har så langt hatt en helhetlig tilnærming til blant annet nødvendig gjennomgang og korrigerings av tekst. BFO vil komme tilbake med mer informasjon når forhandlingene er sluttført og ny avtale foreligger.

KAPASITET HR INNEN LØNN OG TARIFF - BFO ER BEKYMRET.

BFO erfarer at den omfattende reduksjonen innen HR både på DIF nivå og sentralt i Forsvaret bidrar til å forringe kvaliteten på partssamarbeidet på alle nivåer. En signalisert og ytterligere reduksjon av årsverk innen HR vil kunne gi betydelige konsekvenser for de ansatte med hensyn til tilstrekkelig god oppfølging av forvaltningen. Ansatte som har behov for svar og oppfølging opplever at svar og responstid er uakseptabel lang. Det samme er opplevelsen til BFOs tillitsvalgte på ulike nivå. I tillegg, opplæring og kompetanse er på mange områder innen HR og lønn allerede på et kritisk lavt nivå. Her tas det fortsatt ikke tilstrekkelig initiativ for å møte den negative utviklingen. BFO er bekymret for veien videre!

BFO ønsker alle en fin vinterferie

BFO støtter Masterstudier i HR ved Høyskolen Kristiania

BFO ble invitert til å foredra om trepartssamarbeidet og hvordan organisasjonene bidrar i endringsprosesser. Emnet handler om endringsprosesser i arbeidslivet generelt i vår globaliserte verden. For å forstå hvordan HR kan bidra til å skape strategiske endringer, må studentene forstå den kulturelle konteksten, uformelle maktstrukturer og kompleksiteten i endringsprosesser. Studentene analyserer reelle, relevante caser på hvordan arbeidslivet endres, og diskuterer og reflekterer over hvordan dette kan påvirke HRs roller, oppgaver og strategiske oppdrag i fremtiden. BFO bisto i en seks ukers modul med søkelys på ett case – HR i Forsvaret, da det ikke er mange virksomheter som faktisk driver med strategisk HR, de fleste jobber de facto ganske taktisk (for å bruke militær terminologi). Sammen med Brigader Warø fra FLO og to andre foredragsholdere, fikk studentene belyst dette fra ulike sider. Tone Danielsen, Amanuensis ved Høyskolen Kristiania, har inngående kjennskap til Forsvaret gjennom 20 år ved ulike avdelinger, og slik beskriver hun hvorfor Forsvaret er spennende som objekt; «*Det som er spennende med HR i Forsvaret (rent bortsett fra at jeg har jobbet i forsvarssektoren i 20 år, og kjenner firmaet godt) er sentraliseringen av HR-funksjonen. Dermed er en del av de daglige HR-jobbene blitt flyttet over på sjefene ute i avdelingene. Dette er både en strukturell endring – men også kulturell.*»

Man kan vel ikke si seg mer enig, selv om BFO nok ikke ville ha brukt ordet «spennende» om denne virkelighetsforståelsen. Uansett var dette en meget god dag hvor vi fikk fortalt og diskutert våre erfaringer med topp motiverte studenter!

BFO-skolen leverer skreddersøm

Etter en travel høst, der alle kurs med unntak av ett, ble gjennomført som planlagt, ble det en stille start i januar. Men – februar startet med tre kurs på samme uke. ATF'ene i Heimevernet var samlet for et tilpasset kurs i HATA – takket være Ragnar og Dag kunne vi gå gjennom den rykende ferske tilpasningsavtalen for Forsvaret, og tariffsaker med spesiell vekt på vernegrenser og arbeidstidsplanlegging. I tillegg fikk de samles og diskutert interne saker.

Parallelt gikk det kurs i Retorikk, levert av Retorisk Institutt AS. Dette er et viktig kurs som setter alle i bedre stand til å argumentere og fremføre klare budskap. Planen er at det skal komme et kurs til i mai.

Kurset i Lover & avtaler er alltid viktig. Nå er det et problem at alle HR-dokumentene i sektoren er i en eller annen revisjonsfase og ATF er sagt opp til reforhandling. Derfor var det bra at vi også her kunne gå gjennom en HATA som er a jour og forbedret for Forsvarets del. Den nye tilpasningsavtalen gir et bedre utgangspunkt for medbestemmelse og bedre arbeidsbetingelser for den tillitsvalgte.

Kurs og utdanning er en forutsetning for at våre tillitsvalgte skal kunne gi gode svar og ivareta medlemmene best mulig. BFO-skolens kurs vil bli kunngjort på «Min Side» på www.bfo.no, «Kalender». Når du leser dette vil vårens kurs være kunngjort – meld deg på og få kunnskap som både du og arbeidsgiver har behov for.

Mangelfull utdanning av ingeniører ved Forsvarets Høyskole/Krigsskolen

Tidlig på høsten 2021 fikk BFO vite om problemer med den formelle ingeniøruddanningen ved Forsvarets Høyskole/Krigsskolen – de ble ikke utdannet etter «Rammeplan for ingeniøruddanning», men kun en ingeniørfordypning. Kort fortalt; Den utdanningen de fikk, var ikke hva som ble markedsført høsten 2017 (og årene etter), det var ikke hva kadettene trodde de skulle få og det var heller ikke dette FHS selv rapporterte i sine årsrapporter.

«Det er ikke samsvar mellom solgt budskap og kadettenes forventninger og opplevelse!»

Etter et skriv til FST 1. oktober 2021, ble feilen erkjent fra FHS, og de ga garanti ovenfor kadettene om at de skulle få et tilbud som ivaretok markedsføringen og at de skal få et vitnemål som «Bachelor i ingeniørfag – Bygg eller Geomatikk».

Forsvarsstaben var enige med BFO i at dette måtte korrigeres, og gjennom høsten, selv om dette tok lang tid, var dette tema i noen møter og uformelle samtaler. Kadettene ble uteksaminert 16. desember 2021, og det var da ikke klart hva hvilke tiltak som skulle gjennomføres.

Når dere leser dette, har det vært gjennomført flere møter med FST for å få på plass vilkårene for videreutdanningen. Det har vært svært vanskelig å bli enige, og FST valgte å bruke styringsretten på hele dokumentet da det var en grunnleggende uenighet mellom arbeidsgiver og organisasjonene når det kom til avlønning etter

arbeidsplanen når dette kolliderte med obligatorisk utdanning ved NTNU.

BFO er av den oppfatning at den avtalen som den enkelte ansatte skal inngå med sine driftsenheter og lokale avdelinger, må inneholde informasjon om dette. Derfor vil vi være med i denne prosessen lokalt for at de nytilsatte skal få den støtte de trenger og at avtalen er dekkende. De nytilsatte offiserene, må nå inngå individuelle utdanningskontrakter med sine avdelinger slik at man finner praktiske løsninger som både ivaretar den ansattes studier, offiserenes ønsker om å bidra som ansatt i sin avdeling og at avdelingens aktivitet blir minst mulig skadelidende.

Når det gjelder det faglige, er dette et ansvar som tilligger FHS. Det er FHS som har inngått kontrakt med NTNU Gjøvik for undervisningen, og de har ansvaret for at studentene har de hjelpemidler som er nødvendig – det være seg PC, programvare eller andre.

Nå har vi til en viss grad fått en løsning for ett kull. Det gjenstår fortsatt løsninger for kullene tatt opp i 2019-2021. Dette skal vi sørge for! Så er det nå startet et arbeid hvor man vurderer utdanningen ved FHS/Sjøkrigsskolen også. BFOs oppfatning, basert på informasjonen vi har fått tilgang til, er at det også der vil bli et behov for videreutdanning. Denne saken har vi tatt opp med FST/HR, og vi vil følge den videre prosess svært tett.

BFO og andre befalsorganisasjoner arrangerte Forsvarsdebatt

Debatten ble avholdt i Fanehallen på Akershus festning den 3. februar. Leder av Forsvarskommisjonen Knut Storberget innledet med en orientering om Forsvars-kommisjonens sammensetting og arbeid frem mot 2023. Han understreket at slike forsvarsdebatter er en viktig arena for Forsvarskommisjonen i det videre arbeidet. Forsvarskommisjonen skal se fremover og ta viktige valg for fremtiden, og vi skal utfordre etablerte sannheter, sa Storberget.

Leder BFO Jens Jahren innledet så til selve debatten, før TV-personligheten Terje Svabø overtok som moderator. Selve debattpanelet besto av: Forsvarsminister Odd Roger Enoksen (SP), Hårek Elvenes (H), Christian Tybring-Gjedde (Frp), Ola Elvestuen (V), Bjørnar E Moxnes (Rødt) og Ingrid Fiskaa (SV). De fikk alle to minutter i startfasen for å klargjøre sitt synspunkt om Forsvaret og vår NATO-tilknytning.

Uten å gå i detaljer, så ble debatten preget av de to ytterpunkter, nemlig partiet Rødt og SV, som ønsker et nasjonalt forsvar, utenfor NATO og da selvfølgelig uten NATO-styrker som øver i Norge. Sentrum og høyre-siden i panelet, ga som kjent uttrykk for «ja takk begge deler».

Debatten ble gjennomført i høflige former uten noen form for krangling. – Debatten ble for øvrig «streamet», og ligger ute i det digitale rom, slik at flere kan få den med seg i etterkant.

Einar Holst Clausen

Terje Svabø som moderator for debatten

Knut Storberget orienterte om Forsvarskommisjonens arbeid.

Debattpanelet i Fanehallen.

Luftforsvarets messeuniform selges

Jakke, vest og bukse med seler, alt i str L (54). Påsatt distinksjoner for major og bransjemerke. Fra 2005, men brukt kun 1 gang (kanskje to timer), og fremstår fullstendig som ny. Pris kr 1500. Kontakt Ulf Larsen uolarsen@gmail.no

Skal du søke ny stilling?

FORSVARSSJEFENS RÅD

Forsvarssjefens råd (inklusive grenvise råd) består av 7 representanter. Hær, Sjø, Luft fra arbeidsgiversiden samt BFO, NOF og KOL fra arbeidstakerorganisasjonene. Rådet ledes av Rådsleder fra arbeidsgiversiden.

BFO får stadig henvendelser fra medlemmer som stiller spørsmål rundt dette med å søke stilling og prosessen etter at søknaden er levert.

I forbindelse med utlysning av stillinger så følger det med et kunngjøringsskriv som det henstilles sterkt om å lese. Her henviser arbeidsgiver til bestemmelser for den bestemte utlysningsrunden. Herunder forvaltningsregler som Forsvarssjefens råd skal forholde seg til ved behandling av den enkelte stilling. I tillegg så foreligger det stillingsbeskrivelser og utlysningstekst. Dessverre så viser det seg at mange unnlater å lese disse skrivene og i etterkant blir både skuffet og frustrert fordi man ikke får den stillingen man mener seg kvalifisert for.

Når man har valgt å ikke lese dette så kreerer dette merarbeid både for de som sitter å skal klargjøre stillingene for behandling i råd, samt for oss i BFO som må etterlyse svar på hvorfor noen ikke har blitt innstilt eller har fått sin søkte stilling.

FYSISK TEST

Bestått fysisk test er et krav som vi ofte ser at mange ikke tilfredsstillter. Her må den enkelte sette seg inn i hva som regnes som godkjent test for den aktuelle runden og den enkelte stilling. Godkjent helseerklæring vil bli regnet som unntak fra kravet.

ARBEIDET FORUT FOR OG UNDER RÅDSBEHANDLINGEN

Etter at du har levert din villighet så starter innstillingsarbeidet til administrasjonen i FPVS. Din søknad blir kvalitetssikret opp mot stillingens krav, DIF uttale og eventuelle intervjuer gjennomgås. Når alle formalia er gjennomgått så skriver administrasjonen en innstilling som legges fram for behandling i Forsvarssjefens råd. Rådet går så igjennom innstillingen fra administrasjonen opp mot utlysningstekst, krav og forvaltningsregler. Rådet har hele tiden

kvalifikasjonsprinsippet med seg når de skal fatte sin endelige beslutning. Rådet kan enten være enig i administrasjonens innstilling eller de kan velge å snu på rekkefølgen på innstilte søker evt hente opp søker som ikke har blitt innstilt basert på de opplysninger de sitter med. Rådet skal alltid stemme på endelig innstilling etter oppsatt rekkefølge. Rådet har 2 muligheter enig/ ikke enig. Blir ikke rådet enig og minst 2 av organisasjonene stemmer «ikke enig» vil stillingen tas ut, vurdert av administrasjonen på nytt og lagt fram for behandling (fortrinnsvis) i nytt råd.

Rådets diskusjoner og beslutninger skal ikke kunngjøres for noen utenfor rådsrommet! Det er også viktig å bemerke at rådets innstilling er nettopp akkurat det – Et råd til Forsvarssjefen om tilsetting av bestemte personer. Dette kan Forsvarssjefen velge å følge – eller ikke.

Når samtlige stillinger er behandlet og beslutningen er fattet, så skal stillingene kunngjøres.

Når dette er gjort så kan den enkelte be om innsyn hvis de mener seg forbigått, feilbehandlet eller andre forhold. Krav om innsyn gjøres via søknadsportalen.

Når du ber om innsyn så vil du få tilgang på minirullebladet til innstilte søker samt rekkefølge på innstillingen. Du vil IKKE få se rådsprotokoll eller annet fra rådets behandling av søkerne. Er du fortsatt uenig, så kan du be BFO om å sjekke nærmere ift innstillingen. Hvis BFO avdekker saksbehandlingsfeil som rådet burde ha fanget opp, vil vi kreve at arbeidsgiver finner tilfredsstillende løsninger for de det gjelder. Dette skjer ikke ofte, men kan skje.

Rådsarbeidet er veldig viktig for BFO og det prioriteres høyt at våre representanter innehar den nødvendige kompetansen for å sitte i dette. BFO gjennomfører årlig opplæring og oppfriskning på regelverket knyttet til rådsbehandling, men våre representanter stiller med sin integritet og uten bindinger fra BFO. Vi deltar også på arbeidsgivers rådskonferanse med samme fokus.

BFOs oppfordring er å sette seg godt inn i alle dokumenter når du bestemmer deg for å legge inn villighet på stilling.

Grethe Bergersen/Tor Erik Eide
Forhandlingsledere BFO

Kaptein Susann Habbestad går tilbake til linjen

BFO har hatt gleden av å ha Susann hos oss fra august til desember 2021. Hun tro til i et vikariat på rekrutteringssiden i sekretariatet, da en av våre ansatte hadde mamma-perm. Vi hadde håpet å ha Susann med oss frem til sommeren, men hun gikk tilbake til linjen i desember, da hun fikk tilbud om jobb som logistikkoffiser på fregatt. Susann gjennomførte førsteåret på Luftkrigsskolen, men de to siste på logistikk-linjen på Sjøkrigsskolen. Så nå har Sjøforsvaret en luftforsvars-offiser i en operativ stilling på en av sine fregatter. Det har vært en ren glede å ha Susann med oss. Hun er klartenkt, dyktig, tjenestevillig og har samtidig evnen til å bidra på det sosiale plan.

Susann har i perioden tilegnet seg ytterligere kunnskap om befals-organisasjonenes viktighet for personellet, og ikke minst for Forsvaret. Hun har besøkt og bidratt under avdelingsbesøk fra Sør til Nord. En god ballast å ha med seg i tjenesten videre. Lykke til videre Susann!

Einar Holst Clausen

#jegertillitsvalgt har startet!

13. januar startet åtte topp motiverte BFO- medlemmer på YS Stat sitt nye studium - #jegertillitsvalgt. Dette er en utdanning over to år, og gir studentene 30 studiepoeng innen emner som er svært relevante for tillitsvalgte. Det er totalt 35 studenter fra alle deler av YS Stat som nå utgjør en klasse ved Kristiania Nettstudier. Oppstarten 13. januar hadde som tema «Organisasjon og Ledelse», og en egen åpningsseanse der Pål Arnesen, Leder Ys Stat, og Andreas N. Thon, Instituttleder, Institutt for ledelse og organisasjon ved Høyskolen Kristiania, ønsket studentene velkommen.

Dette er et arbeid som BFO startet med i 2017, og som nå har blitt virkelighet. Målet er at vi skal kunne videreføre vår profesjonalitet gjennom kunnskapsrike tillitsvalgte langt inn i fremtiden, og dette starter med disse åtte hvor alle har eller er i tillitsverv i dag – til det beste for våre medlemmer.

Møte på Rena 20. januar

Etter en lang periode preget av generasjonsskifte og pandemi, var det endelig mulighet til et møte på Rena! Selv om Omikron lusket rundt i buskene, fikk vi samlet 11 ATV'er og lokalforeningslederen til det første møtet i en rekke. Det var helt bevisst at vi ikke var flere nå slik situasjonen var. Det ble et viktig møte, som satte retning for lokalforeningens videre arbeide og ambisjon om mer synlighet. Jon Vestli var med som sentral representant og informerte om ting i tiden. Et gledelig resultat var at det var flere av ATV'ene som deltok på kurs i starten av februar.

To uker etter var Jens på besøk hos Håvard, og vi skal være adskillig mer «på» i tiden som kommer!

Fra møtet på Rena.

«Samarbeidets år 2022»

Forsvarssjefen kunngjorde før jul at 2022 skulle ha et spesielt søkelys på samarbeid. Det er det behov for, da Modernisering & Effektivisering (M&E) har kraft til å snu opp-ned på mye av det som vi er kjent med i dag av roller, ansvar og myndigheter for sjefer, forvaltning og prosesser som vil endre karakter og helt ned til den enkelte ansatte sitt ansvar for egenforvaltning. Nå er Samarbeid nedfelt i Hovedavtalen i Staten og Forsvaret har akkurat blitt enige med organisasjonene om en ny tilpasningsavtale. Samtidig har Forsvarssjefen og hans DIF-sjefer fått en strålende gjennomgang av hva vi legger i ordet «Medbestemmelse» og hvorfor vi mener at dette skaper mer verdi. Dette er en solid grunnmur for medbestemmelsen og samarbeidet mellom organisasjonene og Forsvaret.

I Iverksettningsskrivet til den nye tilpasningsavtalen har partene fylt uttrykket «likeverdige parter» med noe mening; «*Likeverdige parter innebærer blant annet at:*

- *arbeidsgiver skal involvere de tillitsvalgte tidligst mulig, slik at de får reell medbestemmelse.*
- *partene må ha tilnærmet lik informasjon om saker som er til behandling.*
- *partene har det samme ansvaret for å finne løsninger til det beste for Forsvaret, selv om de har ulike roller og derfor kan ha ulike interesser å ivareta.*
- *partene skal behandle hverandre med respekt.*

Det forventes at de ansatte i Forsvaret fremmer forslag om tiltak som gjør at Forsvaret oppnår best mulige resultater.

Ledere på alle nivå skal utøve en støttende og involverende ledelsesform og bidra til å forebygge og løse konflikter. Lederne skal legge til rette for kreative læringsmiljøer og reell medbestemmelse. De tillitsvalgte skal tas med beslutningsprosessen i saker som gjelder de ansattes arbeidssituasjon, herunder også spørsmål knyttet til miljø og klima. Arbeidsgiver skal gi de tillitsvalgte best mulige arbeidsvilkår for at de skal kunne skjytte sine verv». Dette er viktig skal man skape en arena anlagt for samarbeid. Samarbeid og medbestemmelse er en gjensidig forpliktelse og gjelder på alle nivåer.

Derfor er det helt vesentlig at Forsvaret fyller Forsvarssjefens ord med handlinger og mening.

KUNNSKAP ER MAKT!

F 16 med halennummer 675 har landet på Kjeller i slutten av november 2021. Foto Peder Mathisen.

OFFISERSBLADET

KONTAKTINFO BFO

FUNKSJON	NAVN	OMRÅDE	MOBIL	E-POST
Leder	Jens B Jahren		930 05 202	jens.jahren@bfo.no
Nestleder	Rune Rudberg		934 20 377	rune.rudberg@bfo.no
Sekretariatsleder	Stein Grongstad		993 26 146	stein.grongstad@bfo.no
Forhandlingsleder	Dag Stutlien	Medbestemmelse	930 67 475	dag.stutlien@bfo.no
Forhandlingsleder	Ragnar Dahl	Medbestemmelse	934 98 520	ragnar.dahl@bfo.no
Forhandlingsleder	Tor Erik Eide	Medbestemmelse	922 10 930	tor.erik.eide@bfo.no
Forhandlingsleder	Grethe Bergersen	Tariff	990 96 521	grethe.bergersen@bfo.no
Forhandlingsleder	Lars Omberg	Tariff	920 91 238	lars.omberg@bfo.no
Kompetanseutvikler	Jon Vestli	BFO-skolen	953 65 907	jon.vestli@bfo.no
IT Drift- og arkiv ansvarlig	Kyrre Felde		970 99 880	kyrre.felde@bfo.no
Seniorkonsulent medlemsreg./forsikr.	Mona Eriksen Rudberg		924 28 698	mona.rudberg@bfo.no
Økonomileder	Mona Skansen Audne		957 50 165	mona.audne@bfo.no
Leder kommunikasjonsavd.	Viggo Holm		400 36 653	viggo.holm@bfo.no
Rekrutteringsansvarlig	John Anders Bakke		450 10 814	john.bakke@bfo.no
Markedsansvarlig	Dorte Storihle Ødegård		984 88 211	dorte.odegard@bfo.no
Kommunikasjonsrådgiver	Mariell Halstensen		938 04 855	mariell.halstensen@bfo.no
Redaktør Offisersbladet	Einar Holst Clausen	Offisersbladet	928 14 251	offisersbladet@bfo.no

HTV

OMRÅDE	NAVN	MIL	MOB	E-POST
HTV Hær	Rune Isvik		400 29 792	htv-haer@bfo.no
HTV Hær, vara	Tony Johansen		917 90 592	tony.johansen@bfo.no
HTV Sjø	Per Ivar Haugen		934 59 898	per.haugen@bfo.no
HTV Sjø, vara	John L Strømseng	0540-3486	926 24 550	john.stromseng@bfo.no
HTV Luft	Lars Andre Anthonsen		909 99 595	lars.anthonsen@bfo.no
HTV Luft, vara	Johnny Knutsen		481 67 476	johnny.knutsen@bfo.no
HTV Heimevernet	Inge Øyen		992 22 781	inge.oyen@bfo.no
CYFOR	Tore Knutsen		958 65 362	htv-cyfor@bfo.no
FST	Jon Erling Johansen		924 70 604	htv-fst@bfo.no
FMA	Børre Hagen		934 83 270	htv-fma@bfo.no
FLO	Sverre Holter		474 52 352	htv-flo@bfo.no
FOH	Hans Petter Myrseth		909 98 298	htv-foh@bfo.no
FHS	Stein Hatlem Forsdahl		992 47 085	htv-fhs@bfo.no
FFT	Rolf Falchenberg		992 08 326	htv-fft@bfo.no
FUNG FFT	Kenneth B. Henriksen		990 93 808	kenneth.b.henriksen@gmail.com
FPVS	Trond Arild Bølla		992 15 663	trond.bolla@bfo.no
FSAN	Hans Erik Bergene		932 27 168	htv-fsan@bfo.no
FB	Vebjørn Hanssen		404 35 973	htv-fb@bfo.no
ETJ	Ta kontakt på e-post			htv-etj@bfo.no
FS	Ola Jonson Bakk			htv-fs@bfo.no
FD	John Andre Lilleskare		474 64 408	john-andre.lilleskare@fd.dep.no
NSM	Lars Jørgen Løland		920 58 345	lars-jorgen.loland@nsm.no

SENTRALT FRIKJØPTE TILLITSVALGTE

Nord-Norge	Tore K. Halvorsen		489 43 315	tore.halvorsen@bfo.no
Sør-Norge	Kerstin Ramsjø		456 38 647	kerstin.ramsjo@bfo.no
Utland	Tor Gunnar Framnes		930 53 744	tor.framnes@bfo.no

Nordea
Direct

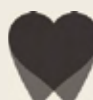
Scandic

milrab.no
GEARS YOU THERE

Gjensidige

 ColorLine

 Gudbrandsdal
Energi

 Norsk
Tannhelseforsikring

 DFDS

 Pensjon

AVIS® IN FLOW²⁴

NORDIC CHOICE HOTELS

THON
HOTELS

Esso

Fordelsrabatter lønner seg

BFO er et YS forbund. Det gir deg tilgang til alle YS Fordel sine rabatter. Bruker du fordelsrabattene, kan de betale for medlemskontingenten og vel så det.

Les mer på ysfordel.no

 BFO

 Fordel

Profesjonsutdanning

Studenter på medisinstudiet i Bergen har flere studiepoeng-givende emner i sin studieplan som inneholder blant annet pasient-kontakt.

Når det gjelder profesjonsstudium «*psykologutdanning*» i Trondheim står det på NTNU sine hjemmesider at man blir introdusert til kliniske problemstillinger i allerede første semester, og i tillegg skal studentene utføre terapi under veiledning fra fjerde året. Jeg spurte faktisk en student som går på profesjonsstudiet innenfor psykologi i Bergen om akkurat dette, og jeg sa at på min skole (SKSK) får jeg ingen studiepoeng for min profesjonsutdanning. Da svarte hun; «det var jo en litt dårlig deal». Og jeg er enig. Kanskje den mest nærliggende utdanningsinstitusjonen opp mot Forsvarets høyskole er Politihøgskolen.

På PHS får man, ifølge politihøgskolen sine nettsider¹⁾, hele 67,5 studiepoeng i løpet av det kjente praksisåret. På krigsskolene ved Forsvaret høyskole har man profesjonsutdanning under alle studieårene, men studentene som går der får ingen studiepoeng for timene og innsatsen som legges ned i profesjonsundervisningen. Dette gjelder naturligvis ikke alle linjer, men det gjelder blant annet flere studielinjer på Sjøkrigsskolen. §4-2 *Utdanningsplan* i Høgskoleloven sier at det skal utarbeides en utdanningsplan som skal inneholde bestemmelser om institusjonens ansvar og plikter overfor studenten, og studentens forpliktelser overfor institusjonen og medstudenter.

All arbeidsinnsats og tid brukt til profesjonsutdanning burde også gi studiepoeng og være en del av utdanningsplanen ved Forsvarets høyskole. Det er derimot et problem. På Forsvarets høyskole er det blitt satt et krav om at en bachelorgrad er på 180 studiepoeng, og ved flere studielinjer har denne grensen blitt nådd – for lengst. Vi vet om emner som gjennomføres ved FHS som får mindre studiepoeng hos FHS enn eksempelvis på Høgskolen på Vestlandet, selv om det tilnærmet er det samme faget med likt pensum.

Vi i KAFO mener at studiepoeng-grensen på en bachelorgrad ved FHS burde endres, og da at en bachelor-grad bør være bestående av 180 studiepoeng. Dette gir rom for at studenter ved FHS får den akkrediteringen de fortjener!

Den nye dekanen ved FHS har også pekt på denne problematikken allerede i høst på et besøk til Sjøkrigsskolen da hun var vise-dekan. Nå som hun har tiltrådt som dekan i FHS håper vi i KAFO at hun ser på denne problematikken i nærmeste fremtid.

Ta gjerne direkte forbindelse med meg hvis du har spørsmål! nvalvik@mil.no

Nikolai Valvik
Leder KAFO

1) Bachelor - Politihøgskolen (politihogskolen.no)

Russland i fare?

Den russiske føderasjonen krever nå snarlige forhandlinger med NATO og har helt spesifikke krav som spesielt gjelder Ukraina – et land Russland de facto er i krig med på 8. året. Dette skjer samtidig som russerne i tillegg til 100 000 soldater nær Ukrainas grenser skal ha sendt 50 nye kampehæver mot grensen og også sendt bombefly til Hvite-Russland. Maktens språk er mer enn tydelig. President Putin ønsker vestlige garantier om at Ukraina aldri skal bli medlem av NATO – det samme gjelder etter alle solemerker også Georgia. Russland ønsker heller ikke NATO-leveranser av militært utstyr til begge land. Lite tyder på positive respons fra NATO-hold.

Men hva er russerne egentlig redd for? Ingen av de tidligere sovjetrepublikkene som nå er NATO-land eller ønsker å bli det, har noen gang hatt planer om angrep mot Russland. Fakta er at det er at det aldri har vært avfyrt et eneste skudd mot russisk territorium etter Sovjetunionens indre oppløsning og ikke en eneste kvadratmeter av russisk jord er okkupert av fremmede stater. Det samme kan en dessverre ikke si om Russland som per i dag okkuperer deler av både Georgia, Moldova og Ukraina. Etter alle solemerker er

denne polemikken til internt bruk, og at man helt klart ønsker å dominere i hvert fall noen av de tidligere sovjetrepublikkene. Både Georgia og Ukraina er uavhengige stater og bestemmer selv sine internasjonale tilknytninger. Kilder: Civil.ge, Georgia today, Kyiv post.

Nils Tore Gjerde
medlem av Romsdal forsvarsforening

Fare for krig

Med 100 000 russiske soldater som for tiden (november 2021) omringer Ukraina, er det ikke vanskelig å forstå ukrainske myndigheters nervøsitet for et mulig angrep. Og tonen i russiske media er heller ikke videre vennlig. Det er ikke lenger snakk om det ukrainske broderfolket, og man antyder at landets lederskap kan lide samme skjebne som det tidligere regimet i Kabul. Det stilles til og med spørsmålsteget ved den ukrainske statens legitimitet. Kraftige advarsler har kommet fra både EU og NATO, men som kjent er Ukraina en NATO-partner, ikke et NATO-medlem. Kommer det til en væpnet konflikt, må ukrainerne etter alle solemerker sloss alene.

Enkelte kommentatorer mener imidlertid at russerne neppe vil gå til direkte militær aksjon. Deres taktikk har vært - med unntak av annekseringen av Krimhalvøya - krig ved stedfortredere. Dette stemmer ikke! I Georgia-krigen i august 2008 i var russiske styrker i kamp langt inne på uomtvistelig georgisk territorium, og i Moldova på 1990-tallet sørget regulære russiske styrker for at området Transnistria ikke kom under sentralregjeringens kontroll. Og det er heller ingen tvil om de såkalte folkerepublikkene Donetsk og Luhansk neppe hadde overlevd lenge uten aktiv russisk finansiell og militær støtte - også mannskaper, angivelig "frivillige".

I Asia er det også fare for mer enn en væpnet konflikt. Som kjent gjør Folkerepublikken Kina krav på omtrent alt som heter øyer,

holmer og skjær i Sør-Kina-havet. Men krav har også flere andre land i området. Folkerepublikken har ikke fått medhold av Den internasjonale havrettsdomstolen, men det bryr kineserne seg ikke om. For å markere fri ferdsel i området, har blant annet amerikanske marinefartøyer patruljert i farvannene til kraftige kinesiske protester.

Taiwan - Republikken Kina - har all grunn til å frykte en invasjon fra Folkerepublikken som mener at øya er en kinesisk provins. Daglig flyr kinesisk kampfly over midtlinjen i Taiwan-streket som tidligere var respektert i flere tiår av begge parter. 150 overflygninger skjedde i løpet av bare fire dager i oktober, men så langt er det ikke løst et skudd. Kinesiske myndigheter kommer også til stadighet med forsikringer om at øya før eller senere kommer under Folkerepublikkens kontroll under det å nokså famøse - og uriktige - prinsippet "ett land - to systemer". Hva dette egentlig er verdt, fikk folket på Taiwan en nyttig leksjon i når Folkerepublikken nå i praksis har full kontroll i Hongkong blant annet ved hjelp av den nye sikkerhetsloven. Det er etter mitt skjønn all grunn til å støtte Taiwan, et liberalt demokrati, kanskje det mest velfungerende liberale demokratiet i Asia.

Kilder: Taiwan today, Civil.ge, Georgia today og Radio Liberty.

Nils Tore Gjerde

Urolige tider: USA

Det passerte årsskiftet fokuserte flere dystre globale utsikter. Tvil om demokratiets fremtid i USA er meget skremmende. Som akademisk tema er betingelsene for demokratiets overlevelse ikke nytt. Det nye er strømmen av artikler i ledende tidsskrifter og aviser som speiler angst for de nærmeste årenes utvikling i USA. En meget grundig gjennomgang (15 sider) er skrevet av den kanadiske samfunnsviteren Thomas Homer-Dixon. Ikke minst hans sammenligning med Weimarrepublikken og veien til Hitlers maktovertagelse gjør inntrykk: States of Emergency • Thomas Homer-Dixon.

Artiklene forøvrig faller i to hovedgrupper: Muligheten for væpnet borgerkrig, og risikoen for fredelig utvikling mot et autoritært styre, et autokrati.

Borgerkrig. Dette scenariet har få tilhengere. De tar utgangspunkt i den ekstremt høye - og økende - bevæpning av befolkningen generelt i USA, og fremveksten av ulike nasjonalistiske militser. Man forestiller seg ikke en regulær krig etter mønster av borgerkrigen på 1860-tallet, men snarere endeløse, spredte væpnede angrep mer lik konfliktene i Midtøsten. De som fremmer denne frykten er tydelig påvirket av stormingen av Kongressen 6. januar 2020, og det som etter hvert er klarlagt om deltakernes motiver og organisering. Ikke minst er antallet veteraner og til og med noen få tjenestegjørende fra militæret tillagt vekt. Denne frykten imøtegås av flere historikere med ekspertise i borgerkriger, og - ikke minst - av nylig avgåtte fra forsvarsledelsen. Men den motiverer stadige kjøp av våpen og ammunisjon i deler av befolkningen.

Autoritært styre. Utviklingen etter presidentvalget i 2020 har ledet til utbredt frykt og delvis dystre spådommer i kretser med samfunnsinnsikt. Det er naturligvis oppsiktsvekkende at Trump fortsatt hevder at han vant valget, når alle valgkommisjoner, kontrolltelling, rettslige prøvinger, osv. viser at Biden vant. Det urovekkende er imidlertid at et solid flertall republikanere - også i

Kongressen - støtter ham i denne fullstendig grunnløse påstanden. Og verre: i en rekke delstater med republikansk flertall iverksettes endringer i lover og valgordninger som skal favorisere partiet ved stemmegivningen i kommende valg, og dertil redusere nøytrale valgstyres innflytelse til fordel for partikontrollert stemmegodkjenning. Demokratenes forsøk på å fremme føderale lover for å sikre upartiske valgordninger er blitt nedstemt (eller egentlig forhindret gjennom «filibuster»). - Iverksatte granskinger av forløpet bak stormingen av Kongressen avvises av toneangivende republikanere som demokratisk partipolitikk. Deltakerne i stormingen omtales som «good people serving the national interest» eller «left leaning terrorists» - alt etter hva som passer. Sannhet og fakta synes å ha utspilt sin rolle i samfunnsdebatten.

Det avgjørende spørsmålet for kommentatorene er om det som nå oppleves er en forbigående nedtur, eller starten på en utvikling som vil lede til sammenbrudd for demokratiske valg, tradisjonell retsorden, maktfordeling og «checks and balances». Tidshorisonten for avklaring er usikker, men presidentvalget i 2024, senest i 2028 imøtesees som skjebnetunge. Hva vil et eventuelt sammenbrudd av demokratiet i USA bety for resten av verden? Og for Norge?

Problemstillingen er så overveldende og vil være så dominert av den/de eventuelle autokraters innstilling og maktbruk at det neppe er fruktbart å fordype seg i slike spekulasjoner nå. Men at utsiktene vil følges nøye i ledende land er det ikke tvil om. Tenk tanken: Europa (kanskje bare Vest-Europa) som den eneste demokratiske og folkerettsorienterte gruppering omgitt av mektige autokrater i alle retninger. Jeg stopper der. Så får vi se om temaet fisler ut eller reiser seg med skrekk og gru.

Nils Holme tidl.

Direktør FFI

Et lite stykke Luftforsvaret på belgisk jord

– Det er viktig å få med ungdommen og formidle historiens betydning slik at de er rustet til å forme sin egen fremtid og sikre et liv i frihet og fred. Det er lett å glemme, men vi håper at minnesmerket i Grimbergen vil være en spore til fortsatt nysgjerrighet på hva som skjedde her i krigsårene og hvorfor!

IKKE GLEMT: – Da vi startet prosjektet med monumentet, hadde vi i tankene noen av ideene og ønskene fra veteranene selv. De fortalte oss at «vi ønsker ingen monumenter; vi ønsker ikke å bli glemt – vi mistet for mange venner». Dette monumentet er et sted for oss til nettopp å ikke glemme ved å ære innsatsen, tapene og seierne, sa arkitekt Carl Stousland på Grimbergen. Hans far var pilot i 331 skvadron og krasjlandet med sin Spitfire uten propell – etter en luftkamp – bak tyske linjer 29. desember 1944 i Nederland. Den lokale hjemmefronten holdt nordmannen i skjul og hjalp ham siden å komme seg til England 19. mars 1945.

MONUMENTET: Designer er Carl Stousland og består av en Spitfire-vinge og en stein brakt fra Norge.

- Tekst: Ola K. Christensen
- Foto: Jef Pets

Fredag 12. november gjennomførte Militærmisjonen i Brussel (MMB) tradisjonen tro Forsvarets minnedag på feltflyplassen ved byen Grimbergen utenfor den belgiske hovedstaden. Herfra opererte den mobile norske 132 Norwegian Wing høsten 1944 under det allierte felttoget på kontinentet, etter at britiske styrker hadde frigjort flyplassen og området i september.

Minnesmerke. En av hovedtalerne på minnedagen var arkitekt Carl Stousland, som under en storstilt seremoni samme sted fem år tidligere – på Forsvarets minnedag 4. november 2016 – avduket et minnesmerke for å hedre den norske vingen, der hans far Carl Jacob Stousland fra Hamar fløy Spitfire.

Stupbombing. 132 Norwegian Wing bestod av de to britiske skvadronene 66 og 127 pluss de to norske 331 og 332, oppsatt med

Spitfire og forflyttet fra Frankrike til Belgia, der vingen med sine 1100-1200 mann var i aksjon fra 6. oktober til 22. desember. Det var her 132 (N) Wing oppholdt seg lengst under fremrykkingen etter D-dagen 6. juni samme år.

«Da Vingen ankom 6. oktober, var kampene om å få kontroll med munningen av Schelde-elven og dermed innseilingen til Antwerpen på sitt verste. Jagerskvadronene ble snart satt inn i å stupbombe tyske stillinger og tropper for å

befri området på sørsiden av Schelde for tyske styrker.»

Spitfire Saga. Personellets innsats er på en særdeles levende måte ført i pennen av journalist og historiker Cato Guhnfeldt i hans imponerende syvbinds bokverk «Spitfire Saga», som dokumenterer Norges jagerflyvere, bakkemannskaper og deres innsats under andre verdenskrig.

100 jagerfly. Han skriver videre at under oppholdet i Belgia kom personellet i god kontakt med sine belgiske naboer i Grimbergen.

VERDIG OG STILFULLT: Ved det årlige arrangementet ved minnesmerket deltar også lokale organisasjoner. En av ildsjelene i den lokale «Hangar Flying» er historiker og primus motor Frans van Humbeek (nummer to fra høyre), som sammen med kona Linda har vært limet og grunnfjellet helt fra ideen om et monument ble unnfanget.

» 1. november 1944 støttet 132 (N) Wing den allierte landgangen på Walcheren for også å befri området på nordsiden av Schelde. Det var første gang under andre 2. verdenskrig norske jagerflyvere skulle gi direkte støtte til en norsk hæravdeling på bakken og som var del av invasjonstyrken.»

Cato Guhnfeldt: Spitfire Saga

Og kontakten er fortsatt god, ettersom både lokalbefolkningen, belgiske veteranorganisasjoner og representanter for kommunen deltar på den årlige krans- og blomsterseremonien i november sammen med Forsvarets avdelinger i Belgia, Luftmilitært Samfund samt representanter fra Storbritannia og Nederland – sistnevnte fordi den nederlandske 322 skvadron sluttet seg til vingen i januar 1945, da den hadde blitt deployert til nabolandet. Dermed økte 132 (N) Wing

til ca. 100 fly og 1500 mannskaper, der 60 prosent var norske.

Lokale ildsjeler. Som etterkommer representerer arkitekt Stoussland norske «Scramble»; hvis formål blant annet er å være en forening «for alle etterkommere som har en far eller mor som deltok i flyvåpenet under 2. verdenskrig». Sist, men ikke minst er han initiativtaker til monumentet, som han også tegnet, der en av ideene var – og fortsatt er – å holde minnet i hevd over de som kjempet, blant

fakta:

«SCRAMBLE»: VIDEREFØRER ARVEN

- Forening for etterkommere av flyvåpenets veteraner fra 2. verdenskrig.
- Etablert 18. september 2014, samme dagen the Royal Air Forces Association (Norway Branch) feiret sin 50. årsdag og ble nedlagt.
- Ivareta og videreformidle kunnskap om RAFA/Norwegian Branch og deres krigsinnsats knyttet til disse skvadronene.
- Bidra til å skape et levende flyhistorisk miljø.
- Være et talerør for etterkommere av flyvåpenets personell som tjenestegjorde under 2. verdenskrig.
- Foreningen skal være for alle etterkommere som har en far eller mor som deltok i flyvåpenet under 2. verdenskrig. Det er ikke rollen, men deltagelsen som er avgjørende.

fakta:

132 (N) WING:

Den ble etablert 1. november 1943 for å gjøre de to norske jagerskvadronene 331 og 332 mobile i felt med tanke på å bli overført til Kontinentet etter invasjonen i 1944. Noe forsinket ankom 132 (N) Wing som da hadde vokst fra to til fire skvadroner, til Frankrike 19.-20. august 1944. Under det påfølgende felttoget på Kontinentet frem til 25. april var vingen stasjonert på i alt syv flybaser; tre i Frankrike (Villons les Buissons, Campneuseville og Lill-Nord) en i Belgia og tre i Nederland (Woensdrecht, Schijndel og Twente). Under hele felttoget på Kontinentet falt 26 norske jagerflyvere og en dansk jagerflyver, de fleste over Nederland. Ytterligere 11 norske flyvere havnet i krigsfangenskap eller i dekning. I tillegg kom tapene til de britiske og den nederlandske skvadronen.
Kilde: Cato Guhnfeldt

HISTORIEN: Thorleif Schjelderup (t.v.) er medlem i «Scramble», ettersom hans far tjenestegjorde som etterretningsoffiser i 330 skvadron på Shetland og i 333 skvadron i Skottland og deretter i 331. Pensjonert brigader i Luftforsvaret Arild Heiestad er glad for Scrambles rolle som en pådriver for blant annet å ivareta krigshistorien. -Mye av Luftforsvarets krigsinnsats er fortsatt lite kjent – og husk på at 132 ving var den største norske militære avdeling under norsk kommando under krigen. FOTO: Ola K. Christensen

MINNEMARKERING: Hvert år deltar norsk militært personell i Belgia på seremonien ved monumentet på Grimbergen.

annet i form av denne årlige seremonien i Belgia.

– Da nordmennene ankom Grimbergen, ble de møtt av stor vennlighet og gjestfrihet, understreker Stousland, som er imponert over hvor taknemlig lokalbefolkningen fortsatt er for 132s innsats den dag i dag.

– Våre venner i Grimbergen er en viktig støttespiller for arrangementet og særlig de frivillige i organisasjonen «Hangar Flying». Som nordmenn er vi derfor svært

ydmyke for den heder og ære våre fedre blir til del og vi blir til del og den oppmerksomhet som vises dette minnesmerket.

Felles dag: Monumentet er støttet økonomisk av blant andre Forsvarsdepartementet, norsk og belgisk industri og belgiske myndigheter. Steinen på 2,5 tonn er tilvirket i Norge og ble kjørt til Grimbergen av frivillige.

Lokal vri. Militærmisjonen i Brusel (MMB) har siden avdukingen i 2016 i egenskap av vertskap

støttet «Scramble» på denne årlige markeringen, som er lagt til Forsvarets minnedag. – Dette er blitt et arrangement som kombinerer det beste av militære og sivile tradisjoner. Siden avdukingen har minnedagen blitt gjennomført med den verdighet dagen fortjener og med en lokal vri som inspirerer, mener pensjonert brigader Arild Heiestad, som var stabssjef i MMB i 2016 til han forlot Forsvaret i 2020.

Brigaderen mener at de norske flyavdelingenes innsats fortsatt er

lite omtalt og dermed lite kjent ut over historiske verk som nok fenger «menigheten» mer enn befolkningen, som han selv uttrykker det.

– Husk også på at 132s innsats skjedde i et nært samspill med våre allierte, poengterer den tidligere F-16-flyveren, som blant annet har fløyet på 331 og vært sjef for 332.

F-35. 132 luftving består fortsatt av de to skvadronene, men ble flyttet fra Bodø til Ørland i forbindelse med at Norge anskaffer nye kampfly.

Nå får du BFO UNG forsikringspakke

UT året du fyller 35 år

Vi mener at forsikringer er viktig og nødvendig i vårt yrke. Derfor utvider vi aldersgrensen til ut året du fyller 35 år på vår gunstige BFO UNG forsikringspakke, slik at den omfavner en større andel av våre medlemmer. Dette betyr at personell som har T-35 kontrakt, har muligheten til å kjøpe og beholde BFO UNG forsikringspakke som varer ut hele kontraktperioden.

Innhold BFO UNG forsikringspakke

Pakken inneholder BFO Innbo, BFO Reise og en ulykkesforsikring.

Dette får du til kun 200 kr./mnd.

Til sammenligning koster BFO Innbo og BFO Reise 135 kr./mnd. pr. forsikring, så allerede her har du spart penger.

Har du allerede BFO UNG forsikringspakke?

BFO UNG forsikringspakke forlenges automatisk til du er 35 år.

Alle elever, kadetter, 1.- og 2.års lærlinger

BFO UNG forsikringspakke er gratis under utdannelsen.

35 år

34 år

33 år

32 år

31 år

30 år

29 år

28 år

27 år

26 år

25 år

24 år

23 år

22 år

21 år

20 år

19 år

Hvorfor dette er en gunstig forsikringspakke ?

Innbo- og reiseforsikring er viktige forsikringer for at både du og tingene dine skal være forsikret hjemme, på jobb på tjenestereise og fritidsreise. Det er rimelig å anta at vi som jobber i Forsvaret reiser mye. Gjerne har vi boet vårt fordelt på flere steder og er mer aktive enn flere andre yrkesgrupper. Da er det viktig å forsikre både oss selv og tingene våre.

Med BFO UNG forsikringspakke får du en innboforsikring av typen super fra If, og reiseforsikring av typen super fra Europeiske. Begge disse forsikringene inkluderer samboer/barn. Du får også en ulykkesforsikring som gir utbetaling ved medisinsk invaliditet, behandlingsutgifter og/eller død. Dette får du for kun 200 kr./mnd. frem til fylte 35 år.

For mer informasjon og bestilling

BFO Innbo

BFO Reise

Ulykkesforsikring

Regjeringen er fullstendig taus når det gjelder bortfall avplikten til å fratregge ved særaldersgrense. De har heller ikke gitt noen signaler på sentralt nivå mht. til oppstart av forhandlingene om ny særalderspensjon for de som er født i 1963 og senere. Ganske oppsiktsvekkende, da begge sakene er listet opp i Hurdalsplattformen.

■ Av forhandlingslederne Grethe Bergersen og Ragnar Dahl

Stortinget vedtok 7.juni 2021 at offentlig ansatte med særaldersgrense ikke lengre hadde plikt til å gå av på særaldersgrensen, men kunne jobbe frem til 70 (72) år.

Forsvarsdepartementet (FD) på sin side, la planer om endret særaldersgrense på hylla og fulgte opp med tilsvarende ordning for militært personell. Denne ordningen inneholdt en arbeidsgiverstyrt avgangsmekanisme for å sikre en aldersbalansert struktur. Forsvaret har behov for flere yngre, enn eldre medarbeidere. Høringsfristen var 29.september 2021, etter at den var gått ut har vi ikke hørt noe som helst.

BFO har gjentatte ganger sagt at ovenstående ville være en gavepakke fra regjeringen, da de med særaldersgrense, kunne motvirke det negative mht levealdersjustering. Ja, mange kunne til og med få høyere pensjon enn 66 %.

Dersom Forsvarsdepartementet mente noe med høringen om bortfall avplikten til å fratregge og/eller endringer i Forsvarets særaldersgrense, kan FD åpne opp for muligheten til å stå utover aldersgrensen med ett og ett år jf Forsvarslovens § 45. Antall år er ikke gitt og det er heller ikke laget noen forskrift, og da kan FD legge aldersgrenseloven til grunn, som gir mulighet for inntil 5 år utover gjeldende særaldersgrense.

Her trenger ikke FD engang insentiver for å få folk til å slutte, da forlengelsen er for ett og ett år. Det trenger heller ikke å være en rettighet, bare en oppmykning av reglene. Det ville være det første rene seniorpolitiske tiltaket

som militært personell har fått noen sinne. Det finnes mange som i mangel av sivil kompetanse, ikke klarer å konkurrere seg til stilling i det private næringsliv, her kan de få en mulighet som andre yrkesgrupper har.

MEDLEMSFORDEL

Ring oss eller send en melding om det er en problemstilling eller annet du måtte ha på hjertet, hva gjelder pensjon, beregninger, yrkesskade mm. Send til post@bfo.no

STATUS SÆRALDERSPENSJON

Regjeringen har enda ikke tatt et initiativ til oppstart av forhandlingene om ny særalderspensjon i samsvar med den avtalen partene inngikk 3.mars 2018. I samsvar med denne avtalen, skal særaldersgrensen tas opp etter at partene har blitt enige om ny særalderspensjon. Da Stortinget vedtok bortfall avplikten til å fratregge på særaldersgrensen, stemte flere partier imot, blant annet Ap og SV. De ønsket at regjeringen snarest skulle gjenoppta forhandlingene med fagforeningene, fremfor å vedta loven om bortfall avplikten til å fratregge.

BFO håper man venter lenge, for den gamle pensjonsordningen (bruttoordningen) er vesentlig bedre enn ny pensjonsordning.

FORSVARETS SENIORPOLITIKK FOR MILITÆRT PERSONELL

Forsvarssjefens seniorpolitikk starter visstnok ved fylte 50 år, men hvor er politikken, hvor er insentivene, eller er det bare tomme ord uten innhold? Også Forsvaret burde gjennomgå sin personellpolitikk ut fra et seniorpolitisk ståsted. BFO håper dette arbeidet kommer i gang. Den eneste seniorpolitiske fordelene man har som særalderspensjonist, i yrkes sammenheng, er at man kan gå av på fylte 55 år uten å gjeninntre ved fylte 57 år, dersom alder og tjenestetid til sammen utgjør 85 år. Man vil da få 66 % av pensjonsgrunnlaget man hadde, da man fikk innvilget permisjon uten lønn, på det tidspunktet man fyller 57 år.

JOBB ETTER AT MAN HAR GÅTT AV SOM SÆRALDERSPENSJONIST

Mange går av med særalderspensjon og fortsetter sin tilværelse som pensjonist, men noen velger å fortsette som yrkesaktiv. Da er det viktig at du vet hva som gjelder. Dersom du er født i 1962 eller tidligere, følger du den gamle pensjonsordningen, dvs 66 % av sluttlønnen. Disse kan ikke jobbe i virksomheter, stat, kommune og fylke, som har overføringsavtale med SPK, uten å få lønn avregnet mot pensjon.

Eksempel: Dersom du har kr 500.000.- i pensjonsgrunnlag, og lønnen er kr 500.000.- får du ingenting fra SPK. Dersom du har samme pensjonsgrunnlag, men kun 450.000.- i lønn. Da vil du få 66 % av de 50.000.- som er under pensjonsgrunnlaget ditt, dvs kr 33.000.-. Dvs at din inntekt blir kr 483.000.- Dersom du nå gjør et lønnsjopp med 75.000.- (eks skifter stilling), vil du passere pensjonsgrunnlaget ditt, som er på kr 500.000.- I dette tilfelle plikter du å melde ifra til SPK og de vil stoppe utbetalingen av kr 33.000.- pr år. Dersom du har samme forhold som over, men nå øker ditt pensjonsgrunnlag mer enn lønnsøkningen. Da sier SPK nei, den differansen dekker de ikke.

Er du født i 1963 og senere kan du ta ut deler eller hele pensjonen uten avkortning ifh

til lønn, men her er praksisen noe uklart. Blir avklart på møte med SPK 10.februar 2022.

DELVIS UTTAK AV PENSJON FRA SPK

Du kan ikke ta ut deler av pensjonen fra SPK, som du kan i NAV, men du kan si fra deg hele pensjonen din og be om å få den tilbake på et senere tidspunkt. Du vil ikke få tilbake tapt pensjon. Dette er en aktuell situasjon for de som eks skal søke fiskekvoter. Fiskeridirktoratet sier at de ikke kan innvilge fiskekvoter, dersom du har full pensjon fra SPK.

SIKRINGSREGEL PENSJON

Torsdag 10/2 skal vi ha møte med SPK for å få forklaring på hvorfor regelen som ble innført i 1988, som sa at de som går av med pensjon pr april i 1988, ikke skulle få dårligere pensjon, som følge av reguleringstidspunktet 1.mai 1988, enn den pensjonen de hadde i mars måned 1988. Hensikten var at man ikke skulle gå ned i pensjonsgrunnlag. SPK praktiserer denne regelen uavhengig av når du går av. Noen av de som tidligere har hatt høyere lønn enn sluttlønnen, vil få en utilsiktet nedgang i i pensjonsgrunnlag, da regelen fører til at du ikke har hatt reell nedgang i lønn. Svaret på disse utfordringene får du i neste utgave av Offisersbladet.

VI FÅR STADIG HENVENDELSER OM ETTERLATTEPENSJON

Følgende kan leses på SPKs hjemmesider: Etterlattepensjon er et samlebegrep for de to ytelsene ektefellepensjon og barnpensjon. Som hovedregel vil SPK utbetale etterlattepensjon automatisk. SPK får informasjon direkte fra folkeregisteret. Dersom de trenger mer informasjon, vil de ta kontakt med gjenlevende. Det er ektefelle og registrert partner (ikke samboere) som har rett til etterlattepensjon. Avdøde barn under 20 år har i tillegg rett til faste utbetalinger som kalles barnpensjon fram til barnet fyller 20 år.

HVA SKJER OM DU MISTER DIN EKTEFELLE ELLER PARTNER?

1. SPK får melding om dødsfall fra folke-registeret, arbeidsgiver og NAV
2. SPK sender brev til etterlatte, som kan ha rettigheter i gruppelevingsordningen (må ha vært i arbeid som medlem i SPK tilsvarende)
3. I noen tilfeller må etterlatte søke gjenlevendepensjon, eller – tillegg fra NAV. SPK sender brev dersom dette er aktuelt for deg.
4. SPK behandler sak om etterlattepensjon til ektefelle/registrert partner o barn. Det tar vanligvis 2-3 måneder etter at de har mottatt melding om dødsfallet. SPK vil ta kontakt, dersom de trenger vigselattest eller annen dokumentasjon.

Vi ønsker våre lesere en riktig fin vinterferie.

HIGH PRECISION OVER LONG DISTANCES

The 155 mm High Explosive Extended Range (HE-ER) is devised to defeat or neutralize targets at long range with a proven 40 km+ firing distance. The ammunition is flexible and versatile. With an interchangeable base bleed or hollow base unit, IM properties, optimized fragmentation, and fuze-technologies for different tactical and operational effects.

Nammo's 155 mm HE-ER is qualified and ready for use in K9, Archer and PzH 2000 gun systems.

Bouvines

«Et klimatisk øyeblikk i europeisk historie» kaller historieprofessor John France det. Slaget om Bouvines er ikke blant de mest kjente i engelsk historie, men dets langvarige betydning i historien er substansiell.

■ Tekst: Trond Sätre

I 1214 var kong Johan av England, også kjent under det lite flatterende kallenavnet «Johan uten Land» (John Lackland), under stort press. Englands store, middelalderiske Angevin-rike, som hadde strukket seg langs Frankrikes kyst helt ned til Pyreneene, var truet. I 1204 hadde Johan tapt Normandie til kong Filip 2. August av Frankrike, og han hadde planlagt gjenerobringen i flere år. I mellomtida måtte han slå tilbake Filips forsøk på å invadere England i 1212. Problemer på hjemmebane forsinket også planene om gjenerobring. De engelske baronene klaget over skattlegging uten representasjon, og nektet å gå til krig med ham. I stedet inngikk han en allianse med sin nevø, keiser Otto 4. av det tysk-romerske riket, samt en koalisjon av adelige fra kontinentet, ledet av grev Ferdinand av Flandern på slagets venstre flanke og en av Filips tidligere vasaller, grev Renaud av Boulogne på slagets høyre flanke.

Johans plan var å lede franskmennene fra Paris og mot styrkene hans i sørvest, der de skulle oppholde dem mens hovedstyrkene under keiseren marsjerte mot Paris nordfra. Men hovedstyrkene avanserte for langsomt i forhold til den engelske kongens bevegelser, og hæren hans hadde lite framgang. I løpet av juli-ukene som ledet opp mot det endelige slaget, økte Filip hæren sin betydelig gjennom rekruttering i de nordlige distriktene av Frankrike. Han hadde mellom 6000 og 7000 mann ved begynnelsen av selve slaget, ca. 2000 mindre enn koalisjonen. Filip sendte sin sønn Ludvig (senere Ludvig 8. av Frankrike) for å oppholde Johans hær i sørvest.

Bouvines i det nordlige Frankrike er et lite distrikt rett sør for Lille,

like ved hvor den belgiske grensen går nå. Den franske hæren marsjerte fra Lille, og hadde ikke planlagt konfrontasjonen som fant sted søndag den 27. juli 1214 (det var jo helligdag). Filip prøvde seg på en retrett da han fikk høre at Ottos hær var på vei, men ble tatt igjen. Så han samlet hæren sin på en flat slette velegnet for kavaleriet, og gjorde seg klar til strid.

Koalisjonens slagformasjon besto av Ferdinands riddere og infanteri på venstre flanke, hovedsakelig tyskere under kommando av Otto i midtflanken, og Renauds styrker på høyre flanke. Disse omfattet blant annet de engelske riddere under kommandoen til jarlen av Salisbury (Johans halvbror), William Longespée. William hadde utmerket seg militært året før, ved å lede flåten som uskadeliggjorde den franske invasjonsflåten i Flandern, og dermed stanse det før nevnte franske invasjonsforsøket. Ytterst på høyre sto engelske bueskyttere. Den franske hæren besto av tre bataljer, den midtre ledet av Filip.

Slaget åpnet med et fransk kavaleriangrep mot koalisjonens venstre flanke. Dette ble slått tilbake av Ferdinands samlede ridderbataljon, selv om noen overlevende riddere brøt formasjonen og ble drept av sine, franske motparter. Men den

franske hæren var bedre organisert enn de flamske styrkene, og venstre flanke ble svekket av franskmennenes tette, kompakte angrep. Til slutt greide de franske riddere å bryte gjennom, og utføre angrep fra bak de flamske rekkene. Tross i sin stadig mer utsatte posisjon fortsatte flamlenderne å kjempe i ytterligere tre timer, før motstanden for det meste opphørte da Ferdinand ble tatt til fange. William Longespée ble også tatt til fange, noe som førte til at de engelske riddere på høyre flanke trakk seg tilbake.

På midtflanken ble det franske infanteriet angrepet av koalisjonens riddere og infanteri. De førstnevnte, under ledelse av Otto, nådde nesten Filip før den franske kongens riddere greide å holde dem tilbake. Keiserlige infanterisoldater lyktes med å kaste Filip av hesten sin, og han unngikk så vidt å bli felt av en lanse før han fikk en ny hest.

Gjentatt franske motangrep begynte hvert å tære på koalisjonens ressurser, og kampene på midtflanken ble etter hvert dominert av konfrontasjoner mellom ryttere ledet personlig, henholdsvis av keiseren og den franske kongen. Slaget var i praksis avgjort da det lyktes for de franske troppene å trenge så dypt inn i den keiserlige hærens rekker at mulighetene for retrett var avskåret. De tyske riddere sikret flukten til sin keiser, men ble alle drept eller tatt til fange. Renaud og hans lansetropp gjorde den sterke motstanden; de dannet ring på slagmarken og slo tilbake alle angrep fra det franske kavaleriet. Han måtte til slutt gi tapt for et

tallmessig overlegent infanteri. Man regner med at koalisjonen og franskmennene hadde omtrent samme tapstall for infanteriet, men at tapet av tyske riddere avgjorde styrkeforholdet til Filips fordel.

Alle koalisjonens hovedmenn, unntatt Johan og Otto, ble tatt til fange. Johan kunne ha beseiret prins Ludvigs hær i sørvest, men mistet støtten fra de lokale vasallene da nyheten om Filips seier i Bouvines kom ut. Den engelske kongen reiste svekket hjem.

Utfallet av slaget gjorde Frankrike til en stabil stormakt i Europa, og var medvirkende til å danne den sterke og sentraliserte kongemakten som skulle prege Frankrike helt fram til revolusjonen. Vasallene i de franske provinsene hadde tidligere sittet med betydelig lokal makt ovenfor kongen i Paris.

I England førte slaget derimot til at kongens makt ble svekket, da Johan ble presset av baronene til å undertegne Magna Carta i 1215. Dette dokumentets betydning kan knapt overdrives; det slo fast om at ingen frie menn skal arresteres, gjøres fredløse eller straffes på annen måte uten å bli dømt av sine likemenn i henhold til landets lover. Det reduserte kongens suverenitet ved at han forpliktet seg til å dele makten med de to øverste stendene. Prinsippet om at skattlegging må gi representasjon ble fastslått, noe som mange århundrer senere skulle bli viktig i den amerikanske revolusjonen. Magna Carta kan sees på som grunnlaget for Englands parlament, og etter hvert for konstitusjonelt styre.

LONG RANGE PRECISION STRIKE

- Proven operational system for Land & Sea Strike
- Autonomous Target Recognition
- Against protected high value targets

KONGSBERG provides state of the art missiles for ships, trucks, fighter aircraft and naval helicopters. Stealth, high-G agility and Autonomous Target Recognition for the future.

Norwegian Made – World Class

Norskutviklet banebry og nyttig utdanningsprogram for FNs fredsbevarende operasjoner

Utdanningsprogrammet er ledet av Forsvarets høgskole i tett samarbeid med NTNU, TRY Creative Tech og Fynd Reality.

tende

Try Creative Tech har deltatt fra starten for to år siden, og bidratt med sin teknologiske og pedagogiske kompetanse, og utviklet et undervisningsopplegg basert på XR- og VR-teknologi. De produserer 3D video/film og avatarer man kan snakke med, noe som gjør at deltagerne virkelig føler at de er til stede i situasjonen!

■ Tekst: Einar Holst Clausen

Dette er ifølge en pressemelding et resultat av et forsknings- og utviklingsprosjekt, et såkalt XR-program (Extended Reality), som benytter VR-teknologi. Utdanningsprogrammet skapes gjennom et forsknings- og utviklingsprosjekt ledet av Forsvarets høyskole i tett samarbeid med NTNU, TRY Creative Tech og Fynd Reality. Deler av XR-programmet bygger på et konsept utviklet i et samarbeid mellom Hyper og Forsvarets høyskole. Formålet har vært å utvikle et engasjerende undervisningsopplegg, som kan forberede og øve fellesoperative planleggere og masterstudenter, og gjøre de bedre i stand til å beskytte sivile liv i en væpnet konflikt.

Offisersbladet har vært i kontakt med Stian Kjeksrud ved Forsvarets

Høgskole, som forteller at dette er god læring ved hjelp av 360-video, 3D-kart og avatarer, der studentene ved hjelp av VR møter flere realistiske scenariorier knyttet til beskyttelse av sivile. Ifølge Kjeksrud vil studentene oppleve å være til stede blant både ofre og overgripere, og dermed få en økt forståelse for dynamikken som kan oppstå på bakken. Gjennom dialogbasert simulering vil studentene i tillegg kunne snakke med ledelsen i en væpnet gruppe via en avatar. Det utvikles også et interaktivt 3D-kart, hvor studentene i VR skal lete etter indikasjoner på hva slags type vold sivile mest sannsynlig kan bli utsatt for. Oberst Petter Lindqvist, som er tilknyttet dette prosjektet, har med sin erfaring fra tjeneste i Mali bidratt inn i programmet. Han er klar på at dette er svært viktig læring for å redusere

overgrep og tap av sivile liv i militære konflikter.

Fynd Reality har bidratt med samhandlingsplattformen Core. Daglig leder Knut Henrik Aas sier at det er ekstra interessant for Fynd Reality å koble sammen erfaringer de har gjort i flere prosjekter med NATO, og internasjonale aktører innen sikkerhet og beredskap, med deres egen militærfaglige kompetanse. Nå skal utdanningsprogrammet testes internasjonalt. Prosjektet har allerede tatt steget utover Norges grenser, og før jul fremmet FD prosjektet som et nasjonalt bidrag til FN's fredsbevarende operasjoner under et ministermøte i Sør-Korea. Høsten 2022 skal det testes via et eksperiment ved Ukrainas forsvarsuniversitet. Og nå er det også nevnt som en strategisk satsning fra Norge i FN's Sikkerhetsråd. For

statsminister Jonas Gahr Støre introduserte dette unike norskutviklede utdanningsprogrammet fra talerstolen i FN's Sikkerhetsråd den 25. januar i år.

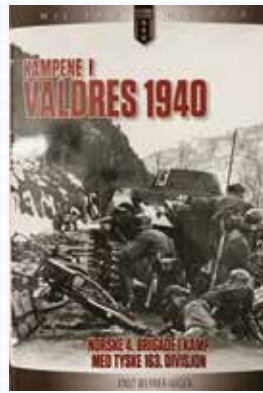
Offisersbladet oppfatter dette som et svært spennende prosjekt i en tid med en drivende teknologisk utvikling. Det er et kvante-sprang fra modellbordet og TØUT'er ute i felt. For dette systemet kan sikkert også benyttes til øvelser i militære operasjoner, planlegging og gjennomføring i svært realistiske digitale omgivelser med varierte virkelighetsnære situasjoner. Her kan man delta selv om man befinner seg i USA, Tyskland eller Norge. Mer om det i neste utgave av Offisersbladet, da vi har vært på besøk hos Fynd Reality på Hamar!

Kampene i Valdres 1940

Dette er bok nr 14 i Militærhistorisk bibliotek, utgitt av Militær Historie! Det er en imponerende bokserie, og bok 14 har ISBN: 978-82-8392-081-5. Denne boken tar grundig for seg kampene i Valdres og den norske 4. brigades kamp mot den tyske 163. divisjon. Boken er skrevet av offiseren og militærhistorikeren Knut Werner Hagen, som i mange år var instruktør i krigshistorie på Krigsskolen. Boken bør interessere alle som er interessert i krigshistorie. Her finner du unike bilder og beskrivelse av kampene dag for dag, sett fra begge sider.

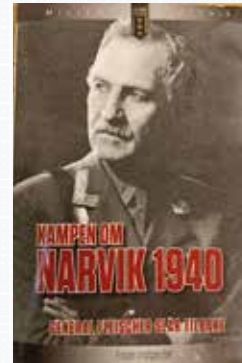
Werner Hagen har studert rapporter, dagbøker, brev og en rekke andre kilder, og vi får derfor et unikt innblikk i hva som skjedde. Ros til Knut Werner Hagen, noe også tidligere forsvarssjef Harald Sunde deler ut, og han kan også sin krigshistorie.

Einar Holst Clausen

Kampen om Narvik 1940

Bok 16 i Militærhistorisk Bibliotek med undertekst General Fleischer slår tilbake, er skrevet av historikeren Frode Lindgjerdet. Han har hovedfag i historie fra NTNU, og er i dag rådgiver, utstillingsformgiver og formidler ved Rustkammeret i Trondheim. Også denne boken er rikt illustrert med bilder, tegninger, malerier, skisser og kart mange Ikke har sett før. Her får du hele historien om hvorfor Narvik var så viktig for Hitler, selve angrepet med krigsfartøy, bergjegere og fallskjermjegere, senkningen av panserskipene Norge og Eidsvold, og ikke minst krigeren og generalen Carl Gustav Fleischers mobilisering av 6. divisjon! Fleischer og hans menn var som kjent i ferd med å nedkjempe de tyske styrkene (som ble drevet på flukt), når de

allierte trakk seg tilbake (britiske, polske og franske styrker), noe som førte til en uunngåelig kapitulasjon. Boken inneholder en rekke beretninger fra så vel tyske som norske soldater og offiserer, som er med på å fortelle historien. Boka er også ærlig med tanke på Fleischers dårlige forhold til regjeringen Nygaarsvold, og den stemoderlige behandling han av den grunn ble utsatt for frem til han tok sitt eget liv 19. desember 1942.

Dette er også en meget god og interessant bok!
ISBN: 978-82-8392-020-8

Einar Holst Clausen

Tungtvannssabotørenes retrett 1943

Bok 15 i Militærhistorisk Bibliotek tar for seg de norske sabotørenes 600 kilometers retrett på ski fra Vemork til Sverige. Boken er skrevet av Tom Lium, tidligere offiser, utdannet MBA og som lektor. Han har også vært HV område-sjef i 15 år, der han også deltok i markering/skilting av tungtvannssabotørenes retrett gjennom Synnfjellet.

I denne boken får vi ikke bare en grundig beskrivelse av planleggingen og selve sabotasje-aksjonen, men hele bakteppet for aksjonen. Det er imponerende mange bilder, kartskisser og

«most Secret» dokumenter i boken, som forteller om kompleksiteten og planleggingen før aksjonen. Som leser får du et innblikk i Spesial Operation Executive (SOE), og kompani Linge, og ikke minst gutta som gjennomførte sabotasjen. Vi følger gutta på flukten dag for dag, de 19 dagene det tok de å komme til grenserøys 106! Du kan også lese hvordan det gikk med sabotørene frem til krigens slutt i 1945.

Interessant og spennende bok om noen virkelig tøffe karer!
ISBN: 978-82-9392-019-2

Einar Holst Clausen

Klar melding fra sjef E-tjenesten!

Viseadmiral Nils Andreas Stensønes, sjef E-tjenesten var direkte og klar på Dagsrevyen søndag 26. desember. Det er Russland som står bak de fleste hacking-angrepene mot statlig virksomhet i Norge sa han. Dette er spionasje, der også Kina er aktive på dette området sa han videre. Det oppleves som solid og meget bra at sjef E-tjenesten er åpen om denne utfordringen, og ikke minst får tale-tid på NRK, ut til det norske folk!

Einar Holst Clausen

Våre F-16 selges unna!

Et Amerikansk firma kjøper 10 av våre F-16 for øvingsaktivitet i USA. Nå er det forhandlinger med Romania rundt salg av ytterligere 32 F-16, til en pris rundt 3,6 milliarder kroner. Dette er delvis bekreftet av FMA og av kilder i Romania. Norge har visst nok presentert en totalpakke for det rumenske forsvarsdepartementet, som er bedre enn de andre landene som ønsket å selge sine F-16. I dag har Romania 17 F-16 jagerfly, og med med et eventuelt innkjøp av 32 norske F-16, vil de nok pensjonere sine russiske MIG jagerfly.

Einar Holst Clausen

Gunnar Sønsteby-prisen 2022 er tildelt **Roseslottet!**

Foto: Sturallsson

Offisersbladet har i flere utgaver de to siste årene skrevet om den fantastiske kunstinstallasjonen øverst i Holmenkollen/Frognerseteren, som brødrene Vebjørn og Eimund Sand står bak. Nå har de vel fortjent blitt tildelt Sønsteby-prisen.

Signaltroppen HMKG.

Gunnar Sønsteby som har tjenestegjort som gardist, hevdet også at han var HMKGs første «gardesjef» etter frigjøringen.

■ Tekst: Einar Holst Clausen

SØNSTEBYS MINNEFOND SKREV I EN PRESSEMELDING I DESEMBER FØLGENDE;

– Roseslottet er ingen ensidig heltedyrkelse, men viser frem det alvorlige mangfold i hvordan vi som mennesker og nasjon forholdt oss til krig og okkupasjon, skriver Gunnar Sønstebys minnefond, som deler ut prisen, i en pressemelding. Samlet er dette det mest originale og største pedagogiske enkeltprosjektet om den andre verdenskrig og okkupasjonen av Norge vi har her i landet. Vi hører den historiske stemmen i duett med en sterk humanistisk røst gjennom dette prosjektet.

TILDELINGEN OG SEREMONIEN PÅ ROSESLOTTET

Under en seremoni på et vakkert og snødekt Roseslott den 14. januar, ble Roseslottet med kunstnerbrødrene Vebjørn og Eimund Sand tildelt Sønstebyprisen 2022. Det var en staselig seremoni, der forsvarsminister Odd Roger Enoksen, sjef Hæren generalmajor Lars Lervik, Oslos ordfører Marianne Borgen, 10. klasse fra Ruseløkk skole, og en rekke inviterte gjester ble ønsket velkommen av Sønstebyfondets Petter Ringen Johannessen. Etter taler av styreleder Asbjørn Lysgård og forsvarsminister Odd Roger Enoksen ble det ble svært stemningsfullt når barnebarnet til Kjell Grandhagen, Anders

Jankov vakkert sang «Til ungdommen» av Nordahl Grieg.

Harald Stanghelle leste opp priskomiteen begrunnelse, før Vebjørn og Eimund mottok prisen, som består av et diplom, samt en bronsestatuett av «Mannen på sykkelen», laget av Elena Engelsen, etter originalen av Per Ung. Det var et beveget brødrepar som mottok prisen. Dette var så absolutt en tildeling i Gunnar Sønstebys ånd. Offisersbladet snakket med Vebjørn Sand etter tildelingen, og han ga uttrykk for at dette var ærefullt, og at han var veldig stolt over å ha fått tildelt en slik høythengende pris, sammen med sin bror Eimund Sand. Han passet også på å gi litt ære til sin militærhistoriske

mentor under oppbyggingen av Roseslottet, nemlig generaløytnant Kjell Grandhagen, som dessverre døde i 2019 før Roseslottet ble åpnet. Hovedsponsoren for denne flotte tildelingsseremonien var Eckbos Legat.

HANS MAJESTET KONGENS GARDE

Etter prisvinnerens taler sang hele musikkroppen i 3. Gardekompani «Alltid freidig når du går», noe som virkelig satte følelsene i sving hos de fremmøtte. Hans Majestet Kongens Gardes Musikk og Drillkontingent (3. Gardekompani) deltok på Roseslottet med 106 gardister, med parade og sang, og hevet med dette

Drilltroppen ferdig oppstilt ved inngangen.

Eimund og Vebjørn Sand med diplom og bronseavstøpingen. Foto Sturlasson.

Alle var godt kledd denne vinterdagen.

arrangementet betydelig! Gardister fra Drilltroppen sto også oppstilt ved Frognerseteren når inviterte gjester etter seremonien på Roseslottet ankom for kaffe og enkel bevertning. Drill- og musikkgardister bidro til at denne dagen på Oslos tak ble meget verdig!

ROSESLOTTET

I 2020 da Roseslottet sto ferdig, var det 80 år siden Norge ble angrepet i 1940, og 75 år siden frigjøringen i 1945. Roseslottet er som Vebjørn Sand selv beskriver, en kunstinstallasjon og et pedagogisk prosjekt som har til formål å fortelle historien om okkupasjonen av Norge og om de grunnleggende prinsippene for demo-

krati, rettsstat og humanisme som da ble satt ut av kraft. Sentralt på Roseslottet står fem store gullbelagte søyler/seil. Disse symboliserer 1. Krigsseilerne/marinen, 2. Motstandskampen i Sør-Norge, 3. Motstandskampen i Nord-Norge, 4. Luftforsvaret, den sivile motstanden og den illegale presse, og 5. Kongejerka og Kongens nei. Roseslottet er like vakkert og lærerikt sommer som vinter. Dette var mitt 4. besøk, og jeg tar gjerne turen igjen!

SAND BRØDRENE OM GRUNNTANKEN BAK ROSESLOTTET

«Vi ønsker å fortelle historien om krigen uten å demonisere eller glorifisere, sentralt i fortellingen

står individet og dets valg. Vi berører både kjente og mindre kjente sider ved okkupasjonen: krigsfangenes lidelser, de ukjente enkelt-individene, hverdagslivet, krigsseilernes drama, motstandskampene i sør og nord. Forfølgelsen av de norske jødene får stor oppmerksomhet i billedserien og antisemittismen, før og under krigen, skildres. Det kunstneriske språket ønsker å engasjere, utfordre og konfrontere. Kort sagt, vekke til live. Vi ser ikke på verden med et akademisk/analytisk blikk».

fakta:

GUNNAR SØNSTEBYS MINNEFOND:

Sønsteby-prisen deles ut til «den person eller organisasjon som i handling har fremstått som en modig forsvarende av de grunnleggende verdier i vårt demokrati, herunder holdt forsvarsviljen levende og bidratt til at vårt forsvar trykker landets frihet og uavhengighet». Styret i Sønstebyfondet består av Asbjørn Lysgård, Jonas Sønsteby, Melanie Steensland Gottenberg, Andreas Holmen, Robert Mood, Ingrid Gjerde og Petter Ringen Johannessen.

Trondenes fort med verdens største kanoner fredet

I oktober 2021 ble Trondenes fort fredet av Riksarkivaren som en del av Historiske Trondenes etter kulturminneloven. Fortet ble bygget av tyskerne i 1941-45 og er minneverdig av to ting: Byggingen kostet 800 russiske krigsfanger livet. Og der står de fire siste av verdens største kanoner med kaliber 40,6 cm.

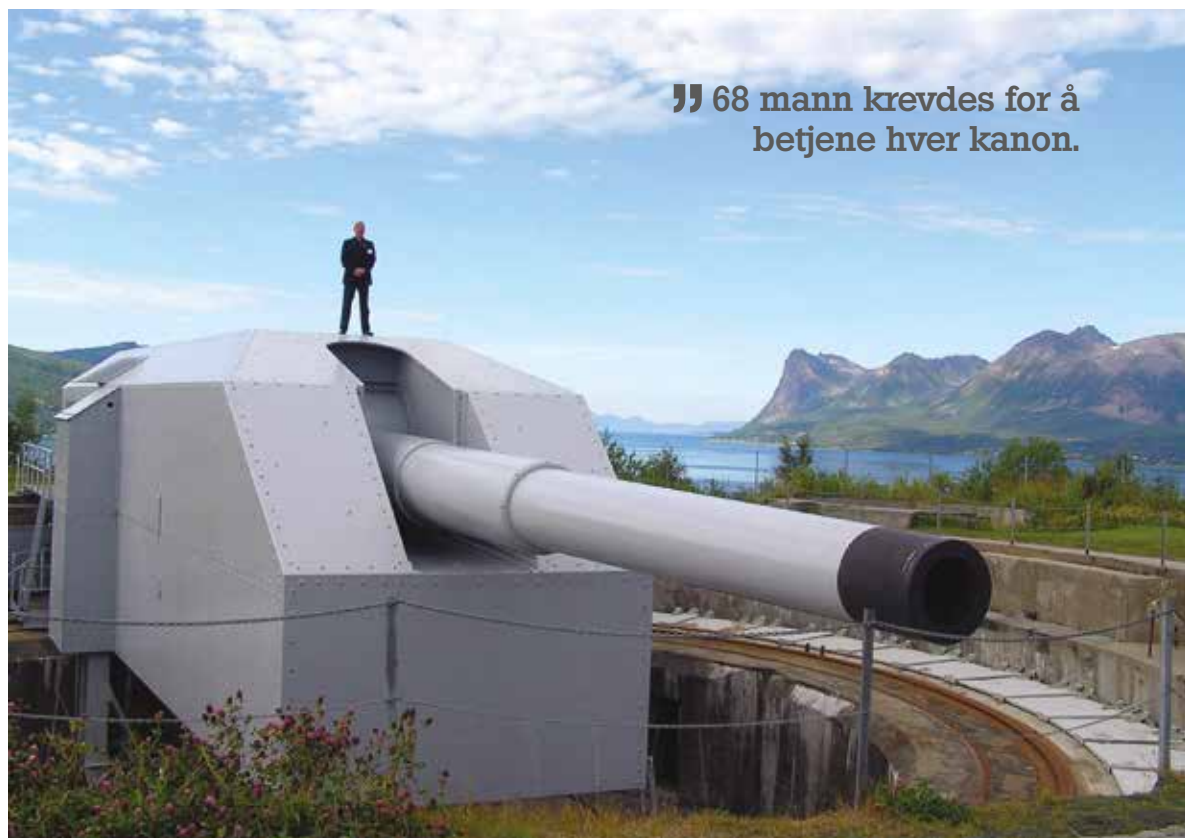
■ Tekst og foto: Tor Husby

I tillegg fredes også krigsfangeleiren og leiren for Organisation Todt - den halvmilitære organisasjonen som ledet og hadde ansvaret for byggingen av fortet. Todt-leiren lå ved Laugen-vannet der sagaen beretter at de første kristne i Nord Norge ble døpt. Denne leiren ble etter krigen utvidet til å huse over tusen flyktninger fra Nord Troms og Finnmark. Den hadde alle funksjoner som et lite samfunn: skole, brannkorps, politi, bakeri, butikker, ja selv eget kommunestyre. Leiren ble først oppløst i 1951. Den var Nord Norges største.

Fortet ligger midt i Historiske Trondenes som omfatter alle perioder fra bronsealder, jernalder, vikingtid, middelalder med den gamle Trondenes steinkirke, og helt frem til moderne tid og kald krig. Alt er lokalisert på et begrenset område. Alle kulturminnene er tydelige og lite skadet og danner et kunnskaps-, kilde- og opplevelsespotensial som det knapt finnes maken til i nasjonal sammenheng. Sett under ett danner Trondenesområdet et nasjonalt minne på linje med Borre og Stiklestad, skriver Troms og Finnmark fylkeskommune i sin dokumentasjon til Riksantikvaren i 2020.

Hvorfor har fredningen tatt så lang tid?:

– Det har vært en prosess i mange år, sier Sigrid Muru, seksjonssjef for fredning hos Riksantikvaren. Det har vært mange eiere og interessenter slik at Trondenes fort havnet langt bak i køen. Men i praksis var fortet og dets innhold vært behandlet som fredet, sier hun.

Her kan man se adolfkanonens enorme dimensjon. Foto Trondenes Middelaldergård.

» 68 mann krevdes for å betjene hver kanon.

Fredningsvedtaket betyr ikke at Riksantikvaren åpner pengesekken. Det er Forsvaret som vil ha ansvaret for hele det gamle festningsanlegget.

STERKESTE DEL AV ATLANTERHAVSVOLLEN

Under 2. verdenskrig bygget Nazi Tyskland den 5.000 km lange Atlanterhavsvollen som strittet av kanoner, fort, piggrådsperringer og minefelter fra grensen mellom Frankrike og Spania til Finnmark. Hitlers fåfengte håp var at festningsverkene skulle hindre den vest-allierte landgangen i Europa.

Atlanterhavsvollen var spesielt sterk i den engelske kanalen mellom Calais og Bolougne, det korteste stedet mellom England og Frankrike. Men sterkest var den i Narvik-Harstad området. Her ruget syv enorme Adolfkanoner over innløpet til Ofotfjorden og vaktet frakten av den krigsviktige svenske jernmalmen fra Narvik til den tyske krigsindustrien. Med sine 40,6 cm kalibre var de verdens største kanoner. Tre Adolfer var oppsatt på Engeløya (Batteri Dietl) i Steigen kommune sør for innløpet til Ofotfjorden, og fire på Trondenes fort ved Harstad i nord

(Batteri Theo). Til sammenligning var det bare tre Adolfkanoner i Sangatte ved Calais (Batteri Lindemann) De ble ødelagt i kamp høsten 1944.

Adolfkanonene hadde maks skyte-lengde på 56 km. 68 mann måtte til for å betjene hver kanon som var lang som en velvoksen enebolig, pluss et kanonrør på 21,5 meter. Adolfene, som veide 200 tonn, kunne snus horisonten rundt. Fra Trondenes kunne det skytes til Andfjorden i nord til Narvik i sør-øst. Skuddtaktet var en granat i minuttet. Hver kanon stod på en enorm bunker som inneholdt kraft-

” Det var ikke uvanlig at 14-15 russerfanger døde daglig.

En omvisning på Adolffkanonen er meget populært på sommeren.

Guide Randi Aune trekker i snoren som skal sende en kjempгранat av gårde.

stasjon, kullfyrt sentralvarmeanlegg, vannforsyning, mannskapsrom og lager for ammunisjon, granater og småkalibrede våpen beskyttet bak solide lufttette ståldører som skulle beskytte mot gassangrep. Hver bunker skulle være en stridsenhet hvis det kom til nærkamp. På øyene utenfor hadde batteriene et nettverk av observasjonsposter og dekningsbatterier. Åsegarden leir utenfor Harstad ble etablert som en del av landforsvaret. Åsegarden var en del av Forsvaret frem til 2019. I fellesskap kunne Dietl,- og Theo batteriene teoretisk ha feid av sjøen enhver invasjonsflåte som måtte trenge seg inn Ofotfjorden.

De sju kanonkjempene i Nord Norge ble supplert med et mylder av mindre kystbatterier, nesten på hvert nes i Lofoten, Vesterålen, Ofoten og Sør Troms. Ifølge Jan Egil Fjørtofts «Tyske kystfort i Norge» bygde tyskerne 400 kystfestninger langs norskekysten med over tusen kanoner. Den samlede kanonbetjeningen var på over 65.000 mann. Det sterke fotfestet i Norge skulle også gi slagskipene og ubåtene sikre baser i

Norge og sørge for at de fikk fri adgang til Atlanterhavet. Basene i Norge ble spesielt viktige etter at marinebasene i Frankrike ble erobret av de allierte i 1944, beretter forfatteren Harald Isachsen, kanskje den største eksperten på Adolffkanonene i Norge.

ENORM FEILSATSING

Men den enorme militære utbyggingen i nord var en feilsatsing av dimensjoner. To britiske raid mot Lofoten tidlig i krigen gjorde Hitler besatt av tanken på at den allierte invasjonen ville komme i Nord Norge. Han omtalte landsdelen som Tysklands skjebneområde. Det er forklaringen på at det til slutt stod over 350.000 tyske soldater – uvirksomme - i Norge bak overdimensjonerte festningsverker. Hitlers villfarelser var naturligvis ikke til ugunst for de allierte.

I dag er det bare spredte små rester av den engang så langstrakte og enorme Atlanterhavsvollen. Bare på Trondenes er en flik av den intakt. Siden den første prøveskytingen i mai 1943 har de fire Adolf kanonene stått i ensom giv

akt utenfor Harstad. Aldri kom de til «nytte» for Wehrmacht. De ble aldri angrepet under 2. verdenskrig.

Det var ikke mulig for Forsvaret å bruke hverken de enorme Adolfkanonene, eller alt det andre skytset og festningsverkene rundt omkring i Norge etter den tyske kapitulasjonen. Mesteparten ble destruert og smeltet til spiker, inklusive det mektige batteriet på Engeløya som forsvant i 1956. At de fire Adolfene på Trondenes unngikk «spikerdøden» skyldes mange faktorer. Den viktigste var at de ble innlemmet i Kystartilleriet i 1951 og at Forsvaret i mange år utdannet mannskaper for å betjene dem. Utdanningen av hvert kull ble avsluttet med skarpskyting. Treffsikkerheten rangerte mellom god og meget god, opplyser Harald Isachsen.

Kanonrørene er av en slik dimensjon at en mann kan kripe gjennom dem. Dette ble også forsøkt av en norsk kystartillerist som optimistisk krøp inn bakfra, men omtrent halvveis tok klaustrofobien ham. De fikk ham ikke ut før en psykolog ble hasteinnkalt fra Harstad sykehus og «snakket» ham ut av kanonrøret, seier soga. Granatene har tilsvarende dimensjon og er endog større enn guidene som i dag loser turistene rundt i museet nede i bunkeren.

NEDLAGT

I 1964 ble batteriet nedlagt som en del av Forsvaret. Det var blitt akterutseilt av den militære utviklingen og manglet forsvarsmessig betydning. Vi kan takke historie-

interesserte offiserer ved Harstad Sjøforsvarsdistrikt for at kanonene for andre gang unngikk »spikerdøden». I 1965 foreslo de å beholde dem som museumsgjenstander for ettertiden. Initiativet ble ikke umiddelbart møtt med offisiell jubel. Først i 1978 bestemte Forsvarsdepartementet at en av kanonene skulle beholdes og restaureres. Den fikk navnet «Barbara» etter artilleristenes skytshelgen. Restaureringsarbeidet tok fire år. De tre øvrige Adolfer kom etter hvert under beskyttelse av pensjonerte offiserer som frivillig – og gratis – tar seg av dem. Men hverken de eller kommandoplassen er tilgjengelig for publikum. Kommandoplassen brukes fortsatt av Forsvaret. Fra starten er det bare «Barbara» som vises frem. Den er blitt et trekkplastre for krigshistorikere, historieinteresserte og turister som besøker Harstad og demonstrerer klokskapen i de pensjonerte offiserenes initiativ. Flere tusen turister er med på omvisningene hvert år.

Adolfkanonene ble ikke bygget for å stå på land, men danne hovedskytset om bord på de planlagte nye tyske slagskipene av H- og J-klassen som var besluttet i 1939 etter den hemmelige «Z-planen». Med en planlagt tonnasje på 56.000 tonn og fire kanoner pekende forover og like mange pekende akterover ville de overgå alle slagskip som både Storbritannia og Frankrike kunne stille opp. 6 slike kjemper skulle være ferdige før 1944. Bare «Friedrich der Grosse» og «Grossdeutschland» ble påbegynt

Fra granatlageret i bunkeren under kanonen.

ved starten av krigen. Det skulle også bygges 7 tunge kryssere innen 1945, 4 hangarskip innen 1947 og 17 lette kryssere innen 1948. Det var ikke noe å si på ambisjonene, men Hitler prioriterte hæren og luftvåpenet og i 1941 ble slagskipbyggingen oppgitt. Det gikk samme vei med de andre marineprosjektene. Ubåtene fikk førsteprioritet. Kjempekanonene var imidlertid ferdige og ble sendt vestover og nordover i 1941 for å styrke Atlanterhavsvolden/Festung Norwegen i stedet.

RUSSERTRAGEDIER

Selv om kanonene i Nord Norge

aldri var i kamp og bare ble benyttet til prøveskyting, skapte de massedød og tragedier for russerfangene som slet helsa og livet av seg under tungarbeidet. Litt over 100.000 russiske fanger kom til Norge under krigen og ble fordelt på 400 fangeleirer for å bygge festningsanlegg, veier og forlenge Nordlandsbanen. De første russerfangene kom til Harstad i slutten av 1941 og levde under de usleste forhold som tenkes kunne, sov på bakken i skur i arktisk mørke og kulde, fikk minimalt med mat og hvile, ingen oppvarming og måtte utføre det tyngste arbeidet under slag og spark. Bare tre brakker ble etter hvert bygget for dem. De levde og døde i de samme uniformene som de kom i. Hjertesvikt er ingen normal dødsårsak for unge mennesker. Men det vrimlet av eksempler på dette, både på Engeløya og Trondenes. Døde de ikke av sykdommer kunne de bli skutt for en bagatell, Konstantin Seredintsev skrev dagbok om opplevelsene. Den ble oppdaget og han ble slått i hjel. Men dagboken overlevde krigen. Populære avstraffelser for fangevokterne var å jage utslitte fanger på dødens rand ned i fjæresteinene og la dem dø der. Det var ikke uvanlig at 14-15 russerfanger døde hver dag av forskjellige årsaker. Verst var det i de to siste måneder av 1942 og januar 1943. Slik var tyskernes metoder. Minnesteinene på Engeløya forteller at 514 fanger mistet livet

Nede i bunkeren er det innredet museum. Foto David Buettner.

der, mens 800 døde på Trondenes. Hvor mange russerfanger det var på Trondenes lar seg ikke nøyaktig bestemme. Tallet svinger mellom 1.100 og 1287. Fullt utbygd var leiren i 1943. I midten av 1944 ble den vesentlig redusert. Sommeren 1946 ble den brent. I 2011 og 2012 ble området ryddet etter mange års gjengroing.

Min familie bodde i månedsvis hver sommer under krigen i sus og dus på lensmannsgården på Rolløya uten å ane hvilke redsler som utspant seg få kilometer unna på den andre siden av fjorden.

PLANER OG HÅP

Siden 1945 har de gamle ubrukelige, men historiske kanonene på Trondenes skapt hodebry om hva som skal gjøres med dem. VisitHarstad er blant de mest aktive i denne sammenheng. Den har i mange år gjennomført guiding på «Barbara»-kanonen, sørger for opplæring av guider, markedsfører tilbudet og går i bresjen for nytenkning.

På Trondenes har Forsvaret base for en av sine eliteavdelinger, kystjegerne. En aktiv militærbase inne-

bærer et sikkerhetsregime som helt og holdent styres av Forsvaret. Det er en utfordring at turistene først må passere gjennom Forsvarets port vaktet av bevæpnede soldater og deretter kjøre over 2 km militært område med biler, eskortert av en guide forrest og en annen guide bakerst både når man skal inn og ut av kanonområdet. Det er ikke tillatt å gå.

-Av denne grunn er vi nødt til å forholde oss til Forsvarets regelverk og sikkerhetsregime, sier daglig leder av VisitHarstad Jan Erik Kristoffersen, som roser det gode samarbeidet med Forsvaret.

Kristoffersens ønske og håp er at det kan skilles ut en eiendom rundt «Barbara» med egen adgang fra utsiden. Dette vil lette tilgangen i fremtiden. VisitHarstad har med dette for øye startet en dialog med Sør Troms Museum som er nærmeste nabo til Trondenes og Adolfkanonene. Museet, med sine 25 ansatte, har til nå ikke befattet seg med de gamle kanonene.

DE FRIVILLIGE

Pensjonert teknisk offiser, Ørjan Mathisen, er i spissen for en liten

gruppe frivillige som Kaller seg Adolfkanonenes venner. I hovedsak jobber de med vedlikehold av «Barbara», men Mathisen foretar jevnlig inspeksjon på de tre andre kanonene. Det har vært problemer med det elektriske anlegget på alle som følge av oversvømmelse i maskinstasjonen på kanon 3. Det elektriske anlegget fungerer nå på kanonen 2, mens en elektriker fra Forsvarsbygg Hålogaland fortsatt jobbes med de to øvrige.

Da Ørjan Mathisen startet i stillingen som lønnet pensjonist i 2010 jobbet han mye med fjerning av vegetasjon på kanon 2 og 3. Et generelt problem er at vegetasjonen bryter ned betongen på bunkerne. En annen prioritert oppgave for Mathisen var å utbedre hovedledningen for vann og drenering på de to kanonene. De siste årene har Mathisen malt «Barbara» utvendig med hjelp av to andre forsvarspensjonister. Av disse grunnene

Granatene er større enn guidene som loser turistene rundt.

har det vært stillstand på kanon 4 som er dårligst stilt med hensyn til betongkonstruksjonen på bunkeren. Den har vært brukt som lager for diverse museumsgjenstander. Kanon 3 har tidligere vært lager for våpen og har blitt sikret for å hindre innbrudd.

Forsvarsmuseet eier alt som er inne i anlegget og har lånt det til Trondenes. Forsvarsbygg eier kanonene.

Mathisen, som opprinnelig er børsemaker, peker på de to andre store gjenværende tyske fort som har fått forskjellige museumsløsninger: Møvik Fort drives av Vest Agder Museum i Kristiansand. Museet har en mann på fast jobb til å ta seg av de gamle kanonene. På Austrått fort er kommunen inne i bildet med vedlikeholdet. Fortet har kanonene til det tidligere tyske slagskipet «Gneisenau» som ble hugget opp etter omfattende bombeskader i 1943.

Nordea

Medlemstilbud på billån fra Nordea!

Som medlem av BFO får du et av Norges beste billån. Med rente fra 3,10 %.

Søk lån til bil, MC og caravan på billan.nordea.no

Priseksempel:
Eff.rente 4,62 %
kr 150.000,- o/5 år,
Etabl.geb. kr 2000,-
Tot.: kr 167.880,-

Stillingsutlysning!

Er du vår neste Redaktør i Offisersbladet/ kommunikasjonsrådgiver?

BFO har en ledig stilling i sekretariatet!
Vi ser etter en ny kollega som kan fungere som vikar for vår kommunikasjonsrådgiver som snart skal i permisjon, og deretter ta over som redaktør i Offisersbladet når han går av med pensjon i 2023.

Kjenner du at du har lyst å jobbe i BFOs sekretariat, er resultatorientert, initiativrik og er en nytenkende person med stor gjennomføringsevne?
Da syns vi du skal ta kontakt!

Ønsker du mer informasjon?

Det finner du her:

I krig og ensomhet

– KRIGSFOTOGRAFEN HARALD HENDEN

Forfatter Svein Tore Bergestuen har skrevet boken om VG-fotografen som har viet mesteparten av sitt voksne liv til å bokstavelig talt gitt oss en «fotografisk hukommelse» på menneskers lidelser under sultkatastrofer, kriser og krig. Boken er utgitt på Kagge Forlag, og tar oss gjennom Hendens opp-

vekst med skoleflinkhet, interesse for geologi, mobbing, ensomhet og etter hvert store interesse fotografering. Henden er også en erfaren fjellklatrer og fallskjermhopper. Boken har en rekke beskrivende bilder som Henden har tatt.

Det er umulig å ikke bli berørt når man leser om hva Harald Henden har opplevd som fotograf i frontlinjen under de fleste katastrofer og kriger i løpet av de siste 30 årene. Så kommer også boken litt inn på belastningene han har blitt utsatt for, og hvordan han takler det ved å sitte alene og noen ganger «drikke seg ned» for å kvitte seg med vonde inntrykk. Henden må være psykisk meget sterk, for han har unngått å pådra seg PTSD. Jeg har for øvrig vært på foredrag med Harald Henden i Fagpresse-sammenheng, et sterkt foredrag, der jeg opplevde en ydmyk, beskjeden og noe tilbakeholden person, som nesten ga inntrykk av å ikke ha spesielt lyst til å fortelle sin historie.

På baksiden av boken står en etter min mening svært god beskrivelse, og jeg velger å gjengi den her:

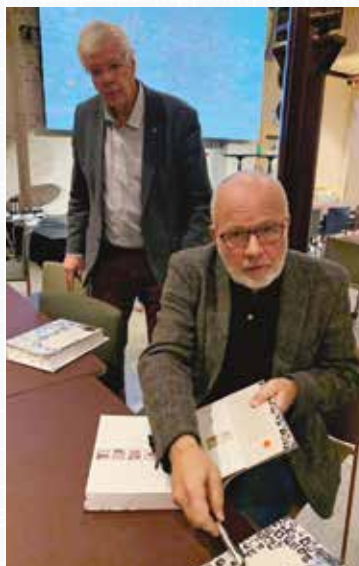
«I februar 2001 ble krigsfotograf Harald Henden (58) skutt i hodet av Israelske soldater på Vestbredden. I april 2003 var an først inne i Bagdad da amerikanske soldater erobret palasset til Saddam Hussein. I januar 2008 satt Harald på et kaldt marmorgulv i Kabul og strøk hånden over håret til en kritisk såret journalistkollega, og sa «dette skal gå bra», det gjorde det ikke. Noen uker senere var ute i krigen igjen. Harald Henden har fotografert verdens mest brutale konflikter og katastrofer i snart tre tiår. Han har ingen å dele livet med og satte aldri barn til verden. Til gjengjeld fotograferer han barn som aldri vokser opp. Han risikerer livet på jorda for at vi skal kunne se hvordan det er i helvete. Har han valgt dette livet, eller ble det bare sånn? Ingen norsk krigsfotograf har bredere erfaring enn Harald Henden. Dette er hans egne historier fra fronten. Men det er også fortellingen om et helt spesielt yrke om hvorfor de fleste slutter. Eller dør».

Dette er en sterk fortelling om en sterk personlighet. En bok som virkelig anbefales. ISBN 978-82-489-2252-0

Einar Holst Clausen

På fagdagen i Pressens Hus holdt Harald Henden et tankevekkende foredrag med sterke bilder.

Erling Eikli og forfatteren med jubileumsboka.

Kaka til 75 års markeringen.

Boklansering og forsinket 75-års markering

Den 25. november arrangerte Forsvarets Forum en kombinert boklansering og fagdag i Pressens Hus i Oslo, der de lanserte den svært omfangsrrike boken om Forsvarets Forums historie, som først startet som Mannskapsavisa fra 1945-75, og senere som Forsvarets Forum frem til i dag. Dette var et 75-års jubileum som skulle vært markert i 2020, men som på grunn av pandemien var utsatt ett år. Dette ble også en fagdag i Pressens Hus, der de fremmøtte fikk høre et tankevekkende foredrag av krigsreporteren og krigsfotografen Harald Henden i VG, med til dels voldsomme bilder fra fronten i flere kriger.

Etter dette foredraget var det en panelsamtale om journalistikk versus kommunikasjon i Forsvaret, med ordstyrer Håkon Haugsbø og deltagerne nestleder Fagpressen Berit Nyman, journalist TV2 Kadafi Zaman, journalist i NRK Eirik Veum, og brigader Eystein Kvarving, kommunikasjonssjef for forsvarssjefen. En meget interessant debatt og ordveksling om journalistikken og tilgangen på informasjon og til avdelinger i Forsvaret nasjonalt og internasjonalt.

Til slutt ble den nærmere 500-siders jubileumsboken presentert av forfatteren Erling Omvik, som fortalte om arbeidet med å gjenfortelle journalistikk i Forsvaret gjennom 75 år! Omvik var vernepliktig journalist i 1973/74. Boken har utrolig nok klart å fremskaffe bilder av alle vernepliktige journalister gjennom disse 75 årene!

Harald Stanghelle var også der denne ettermiddagen, og han fortalte om historien om avisen med egen pakke-disk (Mannskapsavisa) i 1953, som Kjell Aukrust også var en del av. Denne historien har Stanghelle skrevet i boken. Dagen ble avsluttet med stor jubileumskake. Påfølgende fredag var det stor festmiddag på Artilleri-loftet Akershus festning, med dagens ansatte i Forsvarets Forum, tidligere redaktører og alle tidligere vernepliktige journalister, samt noen få inviterte gjester.

Gratulerer med de 75 (76) årene Forsvarets Forum!

Einar Holst Clausen

Fra paneldebatten.

Medlemsfordeler

👉 Nordea Direct	Medlemsbank
👉 Milrab	BFO-priser
👉 Fjellsport	20%
👉 Therm-a-Rest	20%
👉 Arc'teryx	25%
👉 Osprey	25%
👉 SATS	22%
👉 Norsk Uniform	20%
👉 VISMA-avtalen	Over 30 rabattavtaler
👉 Advokatbistand	15 t gratis årlig
👉 Høyskolen Kristiania nettstudier	Rabatt for deg og din familie
👉 CTC Bilpartner	Leasing/Langtidsleie
👉 Hotell	Ulike hotellkjeder

Se flere rabatter på
www.bfo.no/medlemsfordeler

Forsvaret hjelper til med vaksinerings!

Regjeringen ba Forsvaret om hjelp til vaksinerings den 13 desember og allerede den 14 desember var tre sanitetslag fra Sanitetsregimentet FSAN på Sessvollmoen i gang med å pakke utstyr og materiell. Forsvaret har jo tradisjon for raskt å kunne støtte sivilsamfunnet ved behov. Den 15 desember var lagene ute og kunne støtte vaksineringsen, som nå trappes kraftig opp.

Einar Holst Clausen

Foto fra NRKs sending

Utkjøring av materiell kom raskt igang.

Regjeringens nye koronatiltak
Strammer ytterligere inn for å redusere smitten
Regjeringen har bedt Forsvaret om å bistå i vaksinasjonsarbeidet

Statsminister Støre ber Forsvaret om vaksinehjelp mandag den 13 desember.

Allerede tirsdag 14 desember var forberedelser og pakking av nødvendig materiell igang på Sanitetsregimentet FSAN Sessvollmoen.

Forsvarskommisjonen er i gang!

Officersbladet møtte Forsvarskommisjonen på pressebrief torsdag den 20. januar, der leder av kommisjonen Knut Storberget orienterte om det omfattende mandatet, kommisjonens sammensetting og det kommende arbeidet som ender opp i en sluttrapport i april/mai 2023.

Storberget kunne fortelle at de allerede de to første dagene har hatt samtale med Forsvarssjefen og Forsvarsdepartementet om blant annet langtidsplanleggingen. Etter å ha sagt at Forsvarskommisjonen ønsker å utfordre etablerte sannheter, sa han videre at de ønsker å besøke avdelinger og baser her til lands, men også i våre naboland. Kommisjonen vil vurdere økonomi, personellsituasjonen, kompetanse, teknologisk utvikling, digitale trusler, sikkerhetspolitisk situasjon og stormakts-rivaliseringen. De vil også se på langsiktig klimautvikling. Alt dette sett i en totalforsvars-kontekst.

Ifølge Storberget vil Forsvarskommisjonen ha månedlige møter fremover, og de ønsker en åpen media-strategi, med egen webside og jevnlige og informative podkaster. Officersbladet ønsker Forsvarskommisjonen lykke til, og håper på et godt og tilfredsstillende resultat for Forsvaret som helhet.

Einar Holst Clausen

Her er hele Forsvarskommisjonen.

Pressemøte med leder av Forsvarskommisjonen Knut Storberget.

CHSnor as på Moelv

– oppgraderer BV 206 og CV 9030 vogner

Offisersbladet har vært på bedriftsbesøk hos CHSnor som er en del av Total Defence Group i Innlandet, som i perioder har store leveranser til spesielt Hæren.

■ Tekst: Einar Holst Clausen

OPPGRADERER BV 206 VOGNER

CHSnor holder til i Moelv Næringspark i 1750 m² store produksjonslokaler, i tillegg til lager. Daglig leder Kent Ibsen forteller at de sommeren 2021 leverte de siste oppgraderte BV 206 vognene til Forsvaret. Dette fordelte seg på 19 ambulansvogner, som blant annet hadde fått nye seter og ny innredning i bakvogn. I bakvognen er det plass til 3 pasienter og 2 ambulanspersonell som skal behandle sittende og liggende pasienter. Alle vognene ble oppgradert hos CHSnor. I tillegg leverte CHSnor 8 førstehjelpsvogner der det også var lagt stor vekt på totaloppgradering.

I tillegg opplyser Kent Ibsen at det pågår en leveranse på nye seter på 400 forvogner og 100 bakvogner til BV 206 vognene, der Forsvarets teknikere foretar sluttmonteringen. CHSnor leverer også 100 dynamosystemer som beskytter mot elektromagnetiske forstyrrelser (EMC).

I BV206 prosjektene hadde CHSnor samarbeid med Raufoss Engineering AS som også er en del av Total Defence Group.

CV 9030 PROSJEKTET

Et foreløpig ferdig prosjekt er CV 9030 prosjektet, der CHSnor på kontrakt med BAE Hägglunds oppgraderte tårnet og monterte dette på alle CV 9030 stormpanservognene. I tillegg til komplett oppgradering av tårn kom integrasjon, verifikasjon, kalibrering, igangkjøring, testkjøring, innskyting og sluttkontroll. Til slutt fikk CV9030 vognene full IR-overflatebehandling og klargjort for FAT.

NORSKE INGENIØRPANSERVOGNER, RADARVOGNER I SVERIGE, SAMT ANDRE PROSJEKTER

I dag leverer også CHSnor reservedeler til våre ingeniørpanservogner, og som er planlagt skal ha en oppgradering. Av prosjekter utenfor det norske forsvar, har de i samarbeid SAAB Ericsson deltatt i byggingen av radarvogner på hjul og belter, inklusive levering av reservedeler, samt serviceoppfølging. Kent Ibsen forteller avslutningsvis at CHSnor i dag også leverer et vidt spekter til offshore-industrien, og til det sivile markedet. Moro er det også at vi er med på et pilotprosjekt i Grønt Landtransportprogram med produktet Futuricum E-Trucks, der vi skal videreutvikle langtransportvogner på batteridrift. Trekkvogn på 44 tonn med batterikapasitet på 900kWh har en rekkevidde på inntil 600 km og kan hurtiglades med 350 kW, sier Ibsen.

Grønt Landtransportprogram er et samarbeid mellom næringslivet og myndighetene og skal bidra til konkrete løsninger for å kutte klimauslippene fra næringstransporten.

Da gjenstår det å se om dette er noe Forsvaret kan bruke på sine lastevogner.

Vognene er innvendig oppgradert og tilpasset sanitets- og materielloppdrag.

CV 9030 stormpanservogn inne hos CHSnor for oppgradering.

THE FORGOTTEN BATTLE

NEDERLANDSK DRAMA/ KRIGSFILM

REGI: MATTHIJS VAN HEIJNINGEN JR.

MANUS: PAULA VAN DER OEST,
JESSE MAIMAN

MED: GIJS BLOM, JAMIE FLATTERS,
SUSAN RADDER

2 TIMER

Imponerende film om ukjent slag

Det er spennende å se at Europa klarer å lage krigsfilmer med like virkningsfulle slag-scener som Hollywood kan by på. The Forgotten Battle handler om et viktig men relativt ukjent slag i Nederland høsten 1944.

The Forgotten Battle er blant Nederlands dyreste filmer. Budsjettet er på hele 14 millioner Euro, som er betydelig for en europeiske filmproduksjon. Slaget ved Schelde i september 1944 er relativt ukjent utenfor Nederland, men det hadde

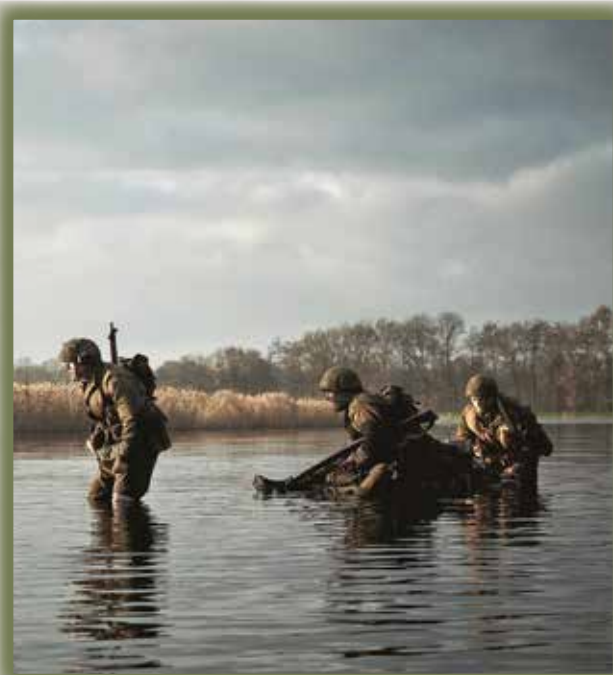
strategisk betydning, og er absolutt interessant. Etter invasjonen i Normandie juni 1944 beveget allierte styrker seg også inn i Belgia og Nederland, hvor det var essensielt å få kontroll over store havnebyer. I begynnelsen av september

hadde britiske styrker tatt Antwerpen, og den fremsto som et viktig punkt for lossing av allierte forsyninger. Her stoppet imidlertid den allierte offensiven opp. Tyskerne hadde nemlig kontroll over elvemunningen ved Schelde og helt ut til Den engelske kanal. Med andre ord er kampene i dette området et viktig bidrag for å få slutt på krigen. Dette er bakgrunnen for at det brøt ut kamphandlinger ved Schelde fra 2. til 8. oktober 1944.

FORSKJELLIGE PERSPEKTIV

I filmen følger vi tre unge mennes-

ker og skjebnene deres knyttet sammen gjennom dette slaget. På den ene siden har vi flygerne som flyr fra Sør-England, over Den engelske kanalen og innover i Nederland. Tom Felton spiller en av de britiske pilotene i et glidefly. Marinus van Staveren (Gijs Blom) er en ung nederlandsk mann som kjemper for den tyske hæren på Østfronten. Etter at han ble såret i et brutalt slag i Russland blir han sendt tilbake til Zeeland, hvor han blir tildelt en administrativ stilling. Nederlenderne hadde også sine oppofrende motstandsfolk, og et viktig sub-plot i

filmen er også deres kamp mot den nazistiske okkupasjonsmakten.

STERKT SKUESPILL OG VELLAGET ACTION

Spesielt Susan Radder i rollen som Teuntje gir en sterk fremstilling av en motstandskvinne som jobber på kontoret til en nazistisk offiser. På kløktig vis klarer hun å få ut vital informasjon om tyskernes planer til de allierte styrkene. Gjiss Blom på sin side gir et nyansert fremstilling av den unge nederlandske Martinus, som har meldt seg til tysk krigstjeneste. Forøvrig er både allierte offiserer og nazi-offiserer troverdig fremstilt.

Regissør Matthijs van Heijningen Jr. gjør en fremragende jobb som

regissør. Tidligere er han mest kjent for science fiction-filmen *The Thing* (2011), som var en Hollywood-produksjon med masse CGI-effekter. Dette er en helt annerledes film, men det merkes at van Heijningen er en dyktig regissør, både i iscenesettelsen av tysk okkupasjon i Nederland og skuespillerprestasjoner. Teknisk utmerker han seg også både med effektiv bruk av lyd og lys og velkoreograferte action-scener. Jeg ble også imponert av flotte scener fra cockpiten på et glidefly. Å se den britiske skvadronen i luften er både spektakulært og et virkningsfullt grep. Selve slaget om Schelde får vi se helt på slutten og det er spennende filmet med dynamisk bruk av kamera.

Det kunne gjerne vært enda flere scener fra dette viktige slaget, som står helt sentralt i handlingen, mesteparten av filmen handler om oppbyggingen til det. I hele tatt virker det som om van Heijningen Jr. har sittet på mye materiale og sannsynligvis kunne laget en serie om slaget ved Schelde høsten 1944. Uansett er dette både spennende og vellaget filmatisk skildring av et lite kjent, men avgjørende slag i Europa. Vi ser gjerne flere krigsdrama fra denne talentfulle filmskaperen. *The Forgotten Battle* kan ses på Netflix.

Veteran Møter Veteran fikk flott ny kassevogn!

Under en staselig seremoni i lokalene til Bertel & Steen, ble Veteran Møter Veteran (VMV) overrakt en splittet ny Mercedes kassevogn, med plass til 8 personer og mer enn nok hk til å dra sin henger med på tur rundt til våre avdelinger i Forsvaret. Denne flotte gaven kunne overrekkes på grunn av støtte fra selvfølgelig Bertel & Steen, samt fra Gunnar Sønstebys Minnefond, Eckbos Legat, Herman Horn stiftelse og Inge Steensland stiftelse. Bilen er en Mercedes Vito. Til stede var representanter fra giverne, fond, legat og stiftelser. Veteraninspektør oberst Morten Henriksen var der, og generalmajor Ingrid Gjerde tok også turen innom fra sin juleferie fra FN Kypros. Gratulerer med ny flott bil VMV! En takk til Huseby Skoles Musikkorps for flott musikkinnslag og fanfarer. Utenfor sto varehengeren, som også i hovedsak er finansiert av givere.

Einar Holst Clausen

Flott henger med plass til mye godsaker til avdelingene ute.

Flott dekor der alle internasjonale operasjoner er med i dekoren.

Alle samlet foran Huseby skoles musikkorps.

Ground Launched Small Diameter Bomb (GLSDB)

Illustrert utskytning fra container i vinterlandskap.

Saab og Boeing kom for flere år siden opp med artillerisystemet GLSDB, som på alle måter er en flygende glidebombe. Den skytes opp fra artillerivogner, og med sin raketteknologi, utfellbare vinger og GPs-styring, kan den presist nå mål mer enn 150 km unna. Nå er også Norge med i denne utviklingen. Saab har nemlig med en såkalt MoU-avtale signert NAMMO og Nordic Shelter. NAMMO med sin sprengladnings- og rakettkompetanse, og Nordic Shelter med kompetanse på blant annet iso-containere, som utskytningseenheter for GLSDB. Glidebomben er en videreutvikling av bomben GBU-39B, som blant annet våre F-16 slapp under krigen i Afghanistan og Libya. Nå kan GLSDB kanskje være en del av løsningen for Hærens behov for langtrevkende presisjonsild. Offisersbladet skrev om dette i utgave 6/2019.

Einar Holst Clausen

Faksimile fra Offisersbladet 6/2019.

Kongsberggruppen/KAMS overtar vedlikeholdet på Bell 412

Bell-konsernet godkjente i desember 2021 Kongsberggruppens KAMS til å vedlikeholde Luftforsvarets flåte av Bell 412. Kontrakten gjelder til alle 412 maskinene er faset ut en gang i fremtiden. KAMS = Kongsberg Aviation Maintenance Services.

Einar Holst Clausen

Et Bell 412 SP med Gatling mitraljøse påmontert på hver side av helikopteret.
Foto Torbjørn Kjosvold.

KONGSBERG

Iran hybridkriger oss!

Når Irans revolusjonsgarde sveiper kysten vår, bør vi kanskje tenke litt mer på kystforsvaret?

Israel og Iran er i hybridkrig. 29. juli ble den israelsk-eide tankeren Mercer Street angrepet av to én-veis droner, såkalte «loitering» presisjonsvåpen som flyr til målområdet som droner for der å krasje i utvalgte mål. De bommet, men dagen etter kom en ny drone og den traff. Eksplosjonen drepte kapteinen og en sikkerhetsvakt og gjorde stor skade på overbygningen. Dronen var en iransk Shahed-136.

Angrepet fant sted utenfor Oman, men vent nå litt: I januar sjøsatte Iran Makran, en ombygd 120.000 tonns tanker lik US Navys Expeditionary Sea Base skip, for innsats langt avsted. Makran betjener Revolusjonsgarden og har stort helikopterdekk og fører droner, FAC-er (Fast Attack Craft, raske småbåter), bemannede og ubemannede miniubåter og spesialstyrker. I sommer seilte Makran og fregatten Sahand ut og i juli nærmet de seg oljefeltene i Nordsjøen! De sto så inn Skagerrak og langs Sørlandskysten og nord om Danmark ikke så langt fra Hvaler-øyene, før de gikk inn i Østersjøen. Nato fulgte dem selvsagt fra minutt til minutt og visste nå at de skulle til Kronstadt for å vise seg frem i Den russiske flåtens 325-års jubileum. Eller?

I Kiel lå Israels nye, tyskbygde og nesten ferdigstilte men ennå ubevæpnede 2.000 tonns Sa'ar 6-klasse korvett Nitzachon ved kai. Hvilket forsvar hadde Nitzachon mot mulig droneangrep? Eller miniubåt- eller FAC-raid? Da korvetten noen dager senere sto ut Kielkanalen, kunne man observere mye tysk politi og militærpoliti og det som antas å ha vært israelske spesialstyrker langs breddene og på broer. Og til overmål; i Kiel lå også en israelsk ubåt under bygging. Det må ha klødd i fingrene ombord på Makran; men toktet til Kronstadt var bare ment som en demonstrasjon av nyvunnet evne til maktprojeksjon; kanskje tenkt for kriser der USA og Nato kan være presset til grensen andre steder.

Makran hadde syv Peykaap-klasse FAC-er og en uidentifiserbar FAC liggende synlige og klare på dekk, RHIB-er (Rigid Hull Inflatable Boats), containere og et helikopter, og trolig mer under dekk. Der kan det selvsagt ha vært Shahed-136 droner og miniubåter.

Som vi vet, klarer ikke internasjonale styrker helt å hindre iranske anslag mot vestlige fartøyer i Hormuz-stredet og ellers i Gulf-regionen. Det skal nok noe til før iranerne velger å slå til i regionen Tyskland-Danmark-Sverige-Norge, men verden er som kjent full av overraskelser. Realistiske svensker bygger nå ut et sterkt, moderne og fleksibelt kystforsvar på vestkysten, basert på kystjegerstyrker med Stridsbåt 90NG (Next Generation). Det blir konsentrert rundt Göteborg, som er en viktig havn også for Norge. Dette er selvsagt primært med tanke på økende russisk aktivitet i farvannene; men skulle andre prøve seg vil jo kystforsvaret være der. Det svenske kystforsvaret slutter brått ved Hvaler-øyene. Vi burde kanskje vie problemstillingen noen tanker?

John Berg major (R)
forsvarsanalytiker

Den israelske korvetten Sa'ar 6 Nitzachon.

Det Iranske Makran som er en ombygget supertanker og nå et forward Expeditionary Warship.

En krasjet Iransk Shahed 136 drone.

Pressemelding: KONGSBERG signerer avtaler med Leonardo for vedlikeholdstjenester til Redningstjenesten i Norge

Kongsberg Aviation Maintenance Services (KAMS) har inngått kontrakter med Leonardo for vedlikeholdsstøtte til Norges flåte av SAR Queen/AW101 redningshelikoptre for perioden 2022-2026. Avtalene gjelder for logistikk-tjenester som skal leveres ut fra KAMS' hovedsete på Kjeller, samt vedlikeholdstjenester som skal leveres til Redningstjenestens baser på Sola, Ørland, Bodø, Banak, Florø og Rygge etter hvert som SAR Queen overtar etter Sea King helikoptrene som skal fases ut i løpet av kontraktperioden. Avtalene har en verdi på cirka 260 MNOK og representerer en utvidelse av rammeavtale for vedlikeholdstjenester som ble inngått i 2016.

KONGSBERG

Overraskende klar melding fra den Danske forsvarssjefen

General Flemming Lentfer har gått ut i media og fortalt at årsaken til forsinkelsen på opprettelsen av en brigade på beredskap for NATO-oppdrag, skyldes store forsinkelser på leveringene fra Krauss-Maffei Wegman. Han skriver;

KUN FÅ OPERATIVE KAMPVOGNE

«Det skyldes først og fremmest massive problemer med Forsvarets 44 Leopard 2-kampvogne, som i øyeblikket er ved å bli oppgradert og moderniseret hos produsenten Krauss-Maffei Wegmann i Tyskland. Forsvaret har fått knap 30 kampvogne tilbake. Men de er så behæftede med feil, at kun ganske få er operative og kan brukes i den daglige trening».

Danmarks forsvarssjef general Flemming Lentfer.

AV JOHN BERG, MAJOR (R)
Forsvarsanalytiker

KA-52.

MI-8.

Store mengder transport og angrepshelikoptre deltok på Zapad 2021.

Transportflyet Il 76MD.

Enorme landgangsfartøyer landsatte personell og kjøretøyer.

RUSSISKE LUFTLANDESTYRKER

På den russisk-hviterussiske øvelse Zapad 21 ble det øvd mye på Øster-sjøkysten, blant annet med landgangsfartøyer, marineinfanteri og spesialstyrker (se spalten i nr. 6/21). Men litt lenger unna oss ble det øvd enda mer med luftlandestyrker.

Det ble også øvd adskillig med større, ofte væpnede, droner og ikke minst på forsvar mot droner.

De fleste luftlande enkeltøvelsene fant sted i Mulino øvingsfelt, godt inne på russisk område. Med omfattende og sammensatt kampfly-støtte satte 32 Mi-8 (NATO-bet. Hip) helikoptre ned luftlandetropper, med D-30 122 mm feltartilleri skyts, Sarmat feltkjøretøyer og ammo og forsyninger i krok under buken, og med nærstøtte fra 14 Ka-52 (Alligator og flere andre navn), Mi-28N (NATO-bet. Havoc) og Mi-24 (NATO-bet. Hind) kamphelikoptre. Et forparti for fremskutt kontroll fra 45. Selvstendige Garde (elite) Spesialstyrke Brigade hadde da allerede gått inn ved fallskjerm-slipp fra et Il-76MD Candid transportfly. De ble sluppet med spesialutstyr fra 8.000 m høyde og raskt etterforsynt med våpen og annet på paller fra en annen Il-76MD fra 1.500 m. En An-26 Curl slapp et team på åtte FAC (Forward Air Control) personell, og utstyr på paller fra 2.500 m.

Vesentlig større var imidlertid et nattslipp av en bataljon med 600 personell og 30 kjøretøyer fra 76. Garde Luftlandedivisjon, med hjemmebase i Pskov (sørvest av St. Petersburg og tett ved grensen til Estland og Latvia). Fallskjermjegerne brukte nattbriller og ble sluppet fra mer enn 20 Il-76MD, i høyder fra 400 til 4000 m. Slippet fant sted tett ved Pskov og følgelig også tett ved grensene til Estland og Latvia. Vel nede, gikk troppene rett inn i en operasjon for å erobre en landingsstripe (grus eller gress), for en supponert hovedstyrke med utstyr og forsyninger. Også denne enkeltøvelsen hadde omfattende støtte fra kampfly og kamphelikoptre.

Etter erobringen av landingsstripen gjennomførte bataljonen fra 76. Garde en meget rask fremrykking på ca. 100 km til Strugi-Krasnye øvingsfelt der den ødela «fiendtlige» mål, opprettet forsvarsstillinger, manøvrerte i forsvar og tok kontroll over en «statlig grenselinje».

I en annen luftlande operasjon ble en bataljon fra 106. Garde Luftlande-divisjon, med 31 BMD-4M panservogner satt inn i øvingsfeltet Zhitovo. Det synes å fremgå at selve slippet omfattet 300 personell, derav 20 indere (!), og foregikk i høyder fra 800 til 1.100 m, med 21 Il-76MD som fløy i tette forma-sjoner på tre fly hver. Operasjonen foregikk i dagslys.

Zapad 2021s avsluttende enkeltøvelse omfattet 400 russiske og hviterussiske personell med 39 stridskjøretøyer som ble sluppet over Brestkiy øvingsfelt godt lenger sør. Russerne kom fra 76. Garde og hoppet fra en høyde på 580 m. Øvingsmomenter for første bølge var å nedkjempe «fiendtlige» forsvarsstillinger, ta og holde tre viktige broer og opprette egne forsvarsstillinger i påvente av hovedstyrken. En interessant enkeltøvelse var et slipp over øvingsfeltet Pravdinsky inne i Kaliningrad-enklaven. Ti Il-76MD slapp rundt 300 personell med 12 BMD-2KU stridskjøretøyer. Kaliningrad-enklaven (tidligere Königsberg i tysk Øst-Prøyssen) er som kjent omsluttet på land av Polen og Litauen, men med egen kyst til Østersjøen. Det står relativt store russiske styrker i enklaven.

På øvelsen satte russerne inn sine nye Inokhodets MALE (Medium Altitude Long Endurance) væpnede droner, i tjeneste fra april 2021, og velkjente Forpost-R, begge som væpnet støtte til blant annet en motorisert infanteri-brigade som rykket frem i Mulino øvingsfeltet. Inokhodets droner avfyrt Vikhr-1 panservernmissiler, med samme laser beam-riding styring som Ka-52 kamphelikoptre bruker. Droner ga også laser målstyring til artilleri, bk-er og kampfly. Det ble øvd intenst på forsvar mot droner, med bruk av blant annet røyk og aerosol for å skjermemål og R-330Zh Zhitel jammesystemer montert på lasteplan. Zhitel har en effektiv rekkevidde på 24 km. (Alexander Mladenov, Air Forces Monthly jan 2022)

**7 NORSKE VETERANER
700 KM PÅ 31 DAGER
INGEN ETTERFORSYNINGER
90 KG STARTVEKT PR. PULK
NANSENROUTEN OVER GRØNLAND
STOLT STØTTET AV**

acapulka

LOCKHEED MARTIN INDAGO 3

ER EN ALLSIDIG DRONE SOM PASSER PERFEKT I
TILFELLER HVOR TIDEN ER AVGJØRENDE

NYTTELAST

Flere, hot-swap nyttelaster

UTHOLDENHET

50+ minutter uten nyttelast

OMRÅDE
10km line of sight

ÅPEN UAV DIMENSJONER
32 x 32 x 7

SAMMENFOLDET UAV
DIMENSJONER
12 x 9 x 7

VEKT
2,2 kg med nyttelast

DRIFTSHØYDE
3-150 m over bakkenivå
(tradisjonelt)

GCS
Berøringsskjermhånd-
kontroller med
Virtual CockpitTouch eller mGCS

NORDIC UNMANNED

nordicunmanned.com
E-post: sales@nordicunmanned.com
Tlf: +47 51 20 94 44